

Szolgotárs

2000. első negyedév

IX. évfolyam

1. szám

A TARTALOMBÓL:

- ◆ Krisztus mennybe-
menetele
- ◆ Jónás könyve
- ◆ Gyermekek-
barát gyüle-
kezet -
missziós
gyülekezet
- ◆ Prófétai
igehirdetés ma
- ◆ A szeretet
pszichológiája
- ◆ A „modern
ember” -
búcsúvétel egy
kliséből

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!

Lázi Sándor: Igehirdetésünk igeszerűsége.....	1
Savonarola: Krisztus mennybemenetele	2

BIBLIATANULMÁNY

Johannes Verkuyl: Jónás könyve.....	6
-------------------------------------	---

SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Nemeshegyi Zoltán: Gyermekbarát gyülekezet – missziós gyülekezet.....	11
Dr. Boross Géza: Prófétai igehirdetés ma.....	16

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Dr. Szabó Olivér: Baptista gyülekezeteink elöljárói tisztségei, és a feladatok történelmi áttekintése	20
---	----

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Dr. Gyökössy Endre: A szeretet pszichológiája	23
---	----

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Oláh Gábor: Gyülekezeti éneklés a magyarországi baptista gyülekezetek isentiszteletein	25
--	----

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

Dr. Mészáros Kálmán: Ébredési mozgalmak a magyarországi baptisták történetében.....	34
Dr. Lehoczky Dezső: Tallózás egyháztörténeti írásokban. A történetírás hűsége, pontossága.....	38

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL.....	40
---	----

INNEN-ONNAN

Katolikus és evangélikus egyházi kiátkozások visszavonása.....	43
Felekezettudományi kiadványokban keresgélve a rólunk szóló írások között az alábbi, említésre méltó munkák tűntek föl. Szóljunk ezekről!.....	44
Baptista Sajtószolgálat Jacksonville, Florida.....	45

TALLÓZÓ

W. Engelmann: A „modern ember” – búcsúvétel egy kliséstől	48
---	----

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE.....	51
--------------------------------	----

VIDÁM ESETEK.....	57
-------------------	----

Baptista lelkesi szakfolyóirat

Szolgotárs

2000. első negyedév

IX. évfolyam

1. szám

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság

Felelős szerkesztő: Lukács Tamás

Felelős kiadó: Dr. Almási Mihály egyházelnök

Tördelőszerkesztő: Papp Szabolcs

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 352-9993

Fax: 352-9707

E-MAIL: tlukacs@freemail.c3.hu

A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.

Egy szám ára: 300,- Ft,
egyéves előfizetési díj: 1800,- Ft.

Megjelenik: negyedévente

ISSN 1218-425X

H I R D E S D A Z I G É T !

Lázi Sándor

Igehirdetésünk igeszerűsége

„Mert Isten igéje élő és ható, élesebb minden kétéltű kardnál, és áthatol az elme és a lélek, az ízületek és a velők szénváltásáig, és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (Zsid 4:12)

Asten az igét élő, ható valóságként adta, és biztosította annak megjobbító voltát és hatását. Ez a régi és mindig új evangélium. A Szentírás mind a megtérésnek és újjászületésnek, mind a megtartásnak megoldását kínálja. Az igében minden „vitamin” benne van. Ez a – képletesen szólva – „hamisítatlan tej”, amely után vágyakoznunk kell. Máté 5:6 szavaival: „*Boldogok, akik ébeznek és szomjúboznak az igazságot, mert ők megelégtettek.*” Ez pedig az az evangélium, mely emberi eszközökön keresztül kinyilvánított isteni akarat. „*Mert sobasem ember akaratából származott a prófécia, hanem a Szentlélektől indíttatva szólaltak meg az Istenről küldött emberek.*” (2Péter 1:21)

Nekünk, igehirdetőknek a legnagyobb és legszentebb küldetést úgy kell teljesítenünk, hogy a Szentlélek által kijelentett igazságot szóljuk. Az Isten által kijelentett ige egyszerű szavakba öntve is jobban hat, mint bármilyen emberi bölcsélet, melynek nincs kapcsolata Istennel vagy igéjével.

A sátán által leginkább támadott terület a prédikátor lelkiülete. Ostromolja készülés közben, zavarja szolgálata idején. Célja, hogy elophassa az élő és ható igét, és zavarja a szolgálattevőt az ige helyes fejtegetésében. Igehirdetésünk életplántálás, ezért elsőrendűen fontos az igeszerűsége. Keresnünk kell az utat, melyen leginkább megközelíthetjük azt a szintet, melyen az ige szívet-lelket megragadó átfórázó erővé tisztul.

Az ige értelmezése, megértése

A hirdetendő igével mindenekelőtt az igehirdetőnek kell tisztában lennie. Meg kell értenie Istent és az Ő gondolatait. Pál apostol így vall erről a 2Korinthus 4:2–3-ban: „*Ezért tehet, mivel ilyen szolgálatban állunk, mintbogy irgalmat nyertünk, ... nem járunk ravaszágban, nem is hamisítjuk meg az Isten igéjét.*...” Az ige hamisítatlan közléséhez szükséges, hogy mi, igehirdetők pontosan és belső összefüggéseiben értsük az igét. Nekünk az üzenetet ki kell hordanunk, hogy megszületve Krisztus ábrázolódjon ki.

Akkor közöljük helyesen az igét, ha a hallgatóság beszédünkben érzi és látja az Úr hatalmát és igazságát. Nem szabad emberi okoskodással vegyíteni. Azt a gondolatot kell kiemelni és hirdetni, ami benne van. Ha ehhez nem ragaszkodunk, akkor igehirdetésünk hamarosan üres vallásos beszéddé változhat, úgy hogy többé nem felülről jövő üzenet közvetítése lesz, amit a térdeinken megharcolva fogadtunk, hanem egyszerűen élményközlés, szóáradat az ige boldogító hatalma nélkül.

Az igeszerű igehirdetéshez nem elég az igét megértenünk, hanem meg is kell hódolnunk előtte. Az igehirdetéshez nemcsak tudomány kell, hanem megtért szív és példamutató hitbeli engedelmisség is. „*Ha valaki kész cselekedni*

az ő akaratát, felismeri erről a tanításról, hogy vajon Istenről való-e, vagy én magamtól szólok” (Jn 7:17).

Az ige alkalmazása

Az igehirdetés üzenetének alkalmazásában mindig az álljon a középpontban, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön! Vigyáznunk kell az alkalmazás terén, nehogy egyéni, természeti vagy történeti élményeink túlzott hangoztatása miatt az ige elhallgasson. Sem élményeink, sem frappáns, csattanós szavaink nem válhatnak fontosabbá, mint a biblikus üzenet. Ne hangozzék el egyetlen élménybeszámoló vagy illusztráció sem, melyet nem az üzenet hordozására használnánk!

Az ige igeszerű alkalmazása megköveteli tőlünk, hogy ismerjük a gyülekezet tagjait, szellemi, gazdasági helyzetüket, házuk táját, minden kisebb, nagyobb problémájukat. Úgy kell együtt élnünk velük, mintha egy portán lalnánk. A helyes alkalmazás megköveteli tőlünk, hogy szeressük a gyülekezet tagjait, testvéreinket. „*Minden dolgokat szeretetben menjen régbe*” (1Kor 16:14). Ez a leghatásosabb formáló erő. Az összeveszéshez két ember kell, de a kibéküléshez elég egy is: az, aki tud szeretni.

Az igeszerűség megköveteli tőlünk, hogy tárgyyszerűek legyünk. A felolvasott igét magyarázzuk, és annak üzenetét alkalmazzuk! Imádkozzunk azért, hogy az igét úgy tudjuk kifejteni, hogy abban a mai ember megtalálja elveszített békességét, üdvösségét!

Az igeszerű élet

Az igehirdetésünk csak akkor lehet igeszerű, ha igeszerű élet áll mögötte. Nagyon szemléletesen alkalmazza a sorrendet Pál apostol a 2Tim 2:15-ben: „*Igyekezze kipróbált emberként megállni az Isten előtt.*” Nem azt sürgeti elsőként, hogy az Írást, az igazság igéjét helyesen fejtegetse, hanem elsőként legyen hiteles az élete. Majd ezt követően mondja: „*mint olyan munkás, aki nem vall szégyent, hanem helyesen fejtegeti az igazság igéit.*”

Sohasem feledhetjük, hogy olyan a szó és a hiteles élet hatalma, amely tud plántálni, elszakadt életű embereket hordozni, kihűlt szíveket felmelegíteni. Minden igehirdetésünk mögött a háttérben ott lüktet saját személyes életünk, és átizzik az minden szavunkon. Igehirdetésünkre a hitelesítő pecsétet azzal ütjük rá, ha úgy élünk, ahogy beszélünk. Az a jó igehirdető, akiről azt mondják: Ezen a prédikátoron minden prédikál. Akkor van nyert ige a prédikátornak, ha többet mond az élete, mint az ajka.

Mi lehet a mi igehirdetésünk normája? Legyen meghatározója a Szentlélek által megelevenített, helyesen fejtegetett és alkalmazott ige. A gyülekezeti élet különféle kérdéseire nem tudunk különféle szabályokat rendelni. Beszéljen az élő és ható ige!

Igyekezzünk tehát, hogy Isten előtt becsületesen megálljunk, mint olyan igehirdetők, akik helyesen tolmácsolják az igazságnak beszédét!

Savonarola (1452–1498)

Krisztus mennybemenetele

Girolamo Savonarola Ferrarában született 1452-ben, és 23 éves korában, 1475-ben fölveték a dominikánus rendbe noviciátusnak. Hamarosan kiemelkedett ékesszólásával, és Firenzében sok hallgatót vonzott a korrupció ellen mondott bírálataival. Firenze elvesztette függetlenségét mint köztársaság, és teljesen a Medici család hatalma alá került. E család tagjai ellenálltak Savonarolának, pedig ő egy ideális keresztyén közösséget akart létrehozni. Amikor támadni kezdte VI. Sándor pápát, megpecsételődött a sorsa. 1495-ben megtiltották, hogy szószékre menjen, és négy évvel később kiközösítették az egyházból. Savonarola fellázadt a pápai tekintély ellen, de Firenze népe belefáradt a tanításában rájuk szabott szigorú viselkedési szabályokba. Bebörtönözték, majd elítélték eretnokség és lázítás miatt. 1498. május 23-án felakasztották, és testét elégették. Puritanizmusa, a gonoszság bátor ostromozása, a saját lelkiismeretén kívüli bármilyen hatalom megtagadása mintha előfutára lett volna Kálvin arra vonatkozó erőfeszítéseinek, hogy megújítsa Genfét. Mindketten kudarcot vallottak abban a ragyogó próbálkozásukban, hogy társadalmi reformációt vezessenek, és mindketten példaképei a hősies, de bizonyos módon rövidlátó önzetlenségnek, ami megteremte gyümölcseit a történelemben.

„Miközben áldotta őket, eltávolodott tőlük, és felvitetett a mennybe” (Lk 24:51).

Krisztus Jézusban szeretett Testvéreim! E világ bölcsei az összes teremtményt két csoportra osztják; az egyik csoportba tartozókat valóságoknak, a másik csoportba tartozókat tulajdonságoknak nevezik. A valóságok maguktól léteznek, és nem szükséges mástól függniük. Ilyen a föld, a víz, a levegő, az ég, az állatok, a kövek, a növények és ehhez hasonlók. A másik csoportba tartoznak a tulajdonságok, amelyek nem léteznek önmaguktól, hanem csak valami mástól függően, mint színek, szagok, ízek és ehhez hasonlók. Mivel ismeretünket teljes mértékben az érzékszervek által nyerjük, és csak akkor tudunk valamit megismerni, amikor annak tulajdonságai hatnak az érzékszerveinkre, ezért inkább a tulajdonságokat ismerjük, mint a valóságokat. A szemünk a színekért van, a fülünk a hangokért, az orunk az illatokért, a nyelvünk az ízekért, a tapintásunk a melegért és a hidegért, a keményért és a puháért. Minden érzékszervünknek megvan a maga ismereti szférája, és azt hozza az elképzelésünk elé, amit már észlelt. Ezt aztán átadja a bennünk levő értelemnek, ami elolvassa és megvilágítja az elképzelés termékeit, megítéli azokat, és a valóságok ily módon jutnak be ismeretünkbe. De az értelem kevés világosságot kap, ha azt elkülönítjük a testtől, mert Isten összekapcsolta a lelket és a testet; ezért az érzékszervek által az ismeret határozottá és teljessé válik. Ha a test nélküli lélek gazdagabb volna ismeretben, akkor hiábavaló lenne, hogy a testhez kötődjék. Isten és a természetvilág semmit sem tesz hiába, és ezért a léleknek a testtel való egysége a tökéletességet szolgálja.

A lélek ismerete azonban nem lesz teljes mindaddig, amíg e halandó testben él. Nem éri el a teljességet mindaddig, amíg itt csak a valóságok alapvető megkülönböztetéseit és okait ismeri, mert képtelen megismerni a valóságok bel-

ső részét a külsők által. Ezért az ember csak tökéletlenül ismeri a testetlen lényeket; mennyivel kevésbé ismerheti Isten nem teremtett, végtelen lényét? De ha nem ismerheti Isten lényét, nem lesz képes megismerni azt a sok más végtelen vonást sem, amik benne vannak. Ezért nem kell meglepődnünk azon, hogy sok minden van Istenben, amit nem tudunk megérteni, és hogy a hit nagyon sok igazságát nem tudjuk bizonyítani sem, mivel nem ismerünk mindent.

A nagy Isten az ő gazdag kegyelméből látta szegényes ismeretünket, Üdvözítőként bejött testünkbe, és magára vette azt, hogy munkálkodjék értünk, meghaljon és feltámadjon ismét a halálból, amíg szeretettel teljes élet után az Atya fölemelte őt az érzékvilág fölé az ő örökkévalóságába. De amíg a mi Üdvözítőnk apostolaival együtt élt, túlságosan szerették azt, amit láttak benne, mert érzékszerveikhez kötődtek, és ezért képtelenek voltak az ő Lelke ismeretéhez fölemelkedni. Szükséges volt, hogy eltűnjék az égbe, hogy fölemelhesse lelküket magához, jóval az érzékvilág fölé. Természetes erejük nem tehetette meg ezt; ezért az Úr fönről adott világosságot választottainak. Fölemelkedve a magasba, foglyokat vitt magával, mert az égbe emelkedve vitte magával a zsákmányt, amivé az ördög tette az emberek lelkét összeütközésük bukása óta. Az Úr ajándékokat adott az embereknek (Ef 4:8), amennyiben közölte velük a Szentlélek hét ajándékát. Most már mindent itt hagynak e világban, és fölemelkednek a Krisztussal való közösség által, aki adja nekik világosságot a hit fényét. E délelőttön beszéljünk erről a hitről, ami a Megváltóhoz vezet!

„Serkenj fel, aki aluszol, és Krisztus világosságot ad neked!” Ne légy foglya a testnek és az érzékszerveknek, amelyek álomba merítenek; emelkedj fel Krisztushoz, ő ad neked világosságot! Látod, az ő teste odafönt van. Mit láttok ebből ti, bölcsei e világnak? Aminek súlya van, az lefelé tart, de az ő teste az eget fölé emelkedett. Ezúttal a lefelé húzó törvények megsemmisültek. De látod, milyen reményt támaszt bennünk a mindenható Isten: ha fejünk már fölemelkedett, mi, az ő tagjai is követjük. Ebben reménykedünk; erről prédikálunk; ebből élünk.

Tudd meg, ó, ember, hogy ha akarod, eljuthatsz a paradicsomba, mert odament megváltó Krisztusod; de tudd meg azt is, hogy nem a saját természetnedél fogva, nem arany és ezüst segítségével, nem az erényességeddel éred el azt a helyet! Ő adott ajándékokat az embereknek, és ezek által elérheted a paradicsomot, de csak akkor, ha akarod. Neked adta Szentlelkének adományait minden ismeretodomány előtt, és e fény által megvilágosít téged, és megmutatja célodat. Ezért adja neked a bölcsesség ajándékát, amivel megtanulod szeretni célodat, és észreveszed, mennyire szükséges neked a szeretet.

Krisztus aztán így szól az embernek: „Maradj meg az én szeretetemben, hagyd el e világ kincseit, kövess engem a mennybe! Mivel szükséges tudnod, hogy ez a világ semmit sem ér, ő ad neked olyan tapasztalatot, ami elmondhatja, hogy hamarosan távoznod kell ebből a világból, amiben semmi sem maradandó. Sok nehézség és kétség által az embernek el kell juttatnia eddig, és tudnia kell, hogy mit csináljon; ezért kaptad a tanács ajándékát. Tartsd magad szorosan ehhez a tanácshoz, és kövesd Krisztust, aki mindig jó tanácsot ad neked! Ő nem e világ

kincseit, hanem örökkévaló dicsőséget és halhatatlan boldogságot ad neked.

Mit cselekszel ezek után, ó, emberek fia? Hagyd el a világot, és állj Krisztus szolgálatába! Ő vár téged és megjutalmazza szolgálatodat, mert ő bősz a jutalmazásban. Igyekeztek hát mindenki szolgálni őt! Mivel azonban mindenki köteles törődni testvérenek az üdvösségével, ezért őt Krisztushoz kell vezetnie! Az Úr adja neked a szeretet adományát, ami által figyelmeztetned kell testvéredet, szomszédodat, barátodat, feleségedet, mindenkit, és teljes erővel és lelkesedéssel oda kell vezetned őket Krisztushoz! De ebben a világban az emberek örömeiken és szomorúságokon kell átmennie. Hogy ellenállj e föld örömeinek, Krisztus adja neked a félelmet, hogy mindig vigyázz, nehogy elless, és ne engedj meg, hogy vidám napjaid elszakítsanak Krisztus kegyelmétől. Hogy ellenállj a boldogtalanságnak, ő adja neked az ellenállás erejét.

Mit akartok, ó, emberek gyermekei? Nem követitek Krisztust, aki fölment a magasba és eltávozott, hogy helyet készítsen nektek a dicsőségben? Nem állhatsz az Úr szolgálatába, ha nem tudod elhinni ezeket a szavakat. Ha azonban hiszel, többé nem maradsz közömbös. Ha hitetlenkedsz, ha hálátlan vagy, az Úr megbünteti hitetlenségedet, ahogy mennybemenetelének reggelén megbüntette apostolainak hitetlenségét. Mivel neked ma reggel megmagyaráztam ezt az evangéliumot, meg kell büntetnem szíved keménységét és hálátlanságát. Visszautasítottad az Úr szolgálatát, aki fölment a mennybe, hogy elkészítse neked a legmagasabb dicsőséget.

Minden férfit és nőt felszólítok, mindazokat, akik életét tönkreszi a szomorúság és a baj. Mitől félték? Aki hiszi, hogy Krisztus odafönt van, többé semmitől sem fél. Jöjjetek tehát mindnyájan az ő szolgálatába! Jézus megdorgálta tanítványainak hitetlenségét és keményszívűségét, mert nem hittek azoknak, akik őt látták feltámadása után. Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni. Kétségtelenül, az apostolok ezt mondták: „Hogyan hihetnénk ezeknek az asszonyoknak?” De ezek az asszonyok tiszta szívűek voltak Isten előtt, ezért a Megváltó megdorgálta tanítványait. Ti még élesebb leckéztetést érdemeltek. A tanítványoknak néhány asszony meghirdette annak hírét, hogy föltámadt. Ti halljátok ezt, és ráadásul mindazt a dicsőséges kinyilatkoztatást, amivel az Úr ezután bizonyította magát e földön. Miért nem jöttök, hogy Krisztust szolgáljátok?

Ti nem hisztek igazán, mert annyira tele vagytok bűnnel, és semmibe veszitek Isten parancsolatait. Nem érdemlitek meg a hit ajándékát. Akinek van hite, annak mutatnia kell ezt az ő cselekedeteiben, és ezzel bizonyíthatja, hogy megvan neki az, amiről mondja, hogy megvan; nevezetesen, az isteni Ige bizonyosságát, ami nem tévedhet, Isten jóságát és azt, hogy elvezet minden jóságra. Bűneitek miatt nincs meg az igazi világosságotok, ami képessé tenné titeket minden jószág fölismerésére. Elmerültök a bűnben, meg részegedtek a kapzsiságtól és fényűzéstől és e világ minden művétől. Csak hatalmat és dicsőséget kerestek. Miért? Ha van hitetek, akkor nem keresitek ezeket, mert tudjátok, hogy a hit sokkal értékesebb koronát ad nektek.

Ezekből a bűnökből származik hitetlenséged és szíved keménysége. Ezért a hit Igéje nem érinti a szíved, ami kőből és vasból van. Dobd le a bűn terhét, és add oda akarodat az igazságnak; aztán véget ér keményszívűséged, és Isten megadja neked a hit ajándékát! Mit akarsz? Miért állsz olyan bizonytalanul és nyugtalanul? Miért nem akarsz hozzá sietni, és meglátni, hogy miként hagyta itt életedet, miként ment a mennybe, ahova hív téged is? Végre hagyd már el

érzéki életedet, és lépj Krisztus ösvényére! Ne tétovázz tovább, kezd el ma, ne halaszd holnapra! Ha hited van, akkor nem tudod későbbre halasztani, és ha szíved igaz Isten előtt, ő megadja neked a hit világosságát, ami képessé tesz arra, hogy különbséget tégy a hamis és az igazi hit között, és így, amikor a helyes úton haladsz, nem esel tévedésbe. Aztán megtudod magad is, hogy az evangélium alakítja ki a jó embereket azokból, akik igazán hisznek, és tapasztalatod elmondja neked, hogy nincs okod kételkedni.

Az Ószövetségből egy történet szolgálhat példázat-képpen, és teheti világosabbá, amit gondolok. Amikor Bálák hallott Izráel meneteléséről, megijedt és hívatta Bálámot, hogy átkozza meg Izráelt az érdekében. Bálám elindult útjára a szamarán, sőt az Úr angyala is kísérte, mert Bálám gonosz szándékkal ment Bálákhoz. Az állat eleinte le akart térni a mezőre, és hiába feküdt le két fal között és szenvedett gazdája ütései és átkai miatt, amíg a próféta meg nem látta az angyalt és észre nem vette bűnét. Bálák az a gonosz, aki tönkre akarja tenni Isten népét. Bálámot érthetjük a nemeseket, a főpapokat, a prédikátorokat, a tudósokat, akiket fogva tart gonoszságával.

A két szolga az, akik követik a gögösöket, nekik szolgálnak és hízelegnek, különösen a lusta papságot és a szerzeteseket, akik a külső szerint erényes életet élnek, de a szertartásokhoz ragaszkodnak, és nem törődnek azzal, hogy az igazat mondják. Ezekhez tartozik sok polgár, akik nyilvánvalóan erényesen élnek és elrejtik gögijüket. Mivel nem követik el a testnek azokat a bűneit, amiket észrevehetnének, tele vannak kegyességgel a külső szertartásokban, de belül tele vannak fennhéjázással. Ezek az ördög tagjai, mert az ördög nem eszik, nem iszik, nem alszik és nem kapzsi, sem nem szegény, hanem éppen olyan büszke, mint ezek.

A számaron érthetjük az egyszerű embereket. Őket a bűn útján vezetik a lusták szertartásaikkal, mivel nem törődnek azzal, hogy megfeleljen a szív az istentiszteletnek, és a misék, gyónások és bűnbocsátó cédulák által irányítják őket, és elvetik azt, ami hasznos lenne, a pénzért és a gyertyákért. A lusták adnak nekik tanácsot prédikációikban: váljaljatok valamilyen beruházást, építetek kápolnát, és megszabadultok annak minden veszélyétől, hogy pokolba juszatok! Ne higgyetek ezeknek a széllhamosoknak; semmilyen külső cselekmény nem vihet titeket a paradicsomba, még a csodák és a próféciák sem, hanem csak Isten kegyelme, ha megalázzátok magatokat és szeretet van bennetek...

A számar előtt állt egy angyal kivont karddal. Ez Krisztus, aki beszél a számaral: ne haladj a bűn útján, mert korbácsot készítettem neked! Egyedül a számar látta az angyalt; mert először az egyszerűek hallják meg Isten igéjét, de Bálám és a hozzá hasonlók semmit sem hallanak abból. A számar letért a fogság ösvényéről, és kiment a mezőre, az Úr útjára. „Mert a mennyek országa olyan, mint a földben elrejtett kincs, amit az ember megtalál, aztán eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a földet.” Ezért az egyszerűek kimennek a Szentírás szent mezőire, és ezt mondják: „Hadd nézzek körül egy kicsit, mert e mező virágaiból gyümölcs terem!” Igen, a mi atyáink, a próféták, apostolok és mártírok gyümölcsöt teremtek, és örömmel haltak meg az igazságért. Ezek azok, akik kimennek a mezőre, és az igazságot mondják a halál fenyegetése közben. Jöjjetek a városba, ahol a nemesek és az urak mint a bűn foglyai összegyülekeznek, és ezt kiáltják a szerzetesek lusta csapatának: Ő, atyák, helyes lenne, ha ezekről szólva nem ilyen húrokat pengetnétek, amelyek miatt kegyvesztettek és megvetettek válhattok. Ezeket mondták már nekem is. A mi üldöztetésünk

akkor kezdődik, ha prédikálásba fogunk. De Jézus kész volt meghalni azért az igazságért, amiről beszélt. Vajon el kellene hagynunk az igazságot azért, hogy az embereknek tessünk? Nem, elmondjuk mindenféle módon, és Bálám szamarával együtt kimegyünk a mezőre.

Ne gondoljátok, hogy olyan ostoba vagyok, hogy ezeket indokolatlanul vállalom. Az eget és a földet hívom tanúkul magam ellen, ha nem az igazságot beszélem. Mert az egész világ ellen szól prédikációm; mindenki szembeszáll velem. Ha a hazugsággal tartok, akkor Krisztus ellenem lesz, ezért ellenem áll a menny és a föld, és hogyan állhatok meg? Ha a szent kérdésekkel így széllhámoskodom, hogyan merek fölemelkedni? Higgyetek nekem, az igazságot mondom! Saját szememmel láttam azt, és saját kezemmel érintetem. Higgyetek el! Ha nem az igazságot mondom, akkor testem és lelkem a pusztulásra szánom, de megmondom nektek, az igazságot hirdetem, és erről teljesen bizonyos vagyok. Ezt mondom arról az igazságról, amin állok, nem azért, hogy másokat is az én tévedéseimre állítsak át. Jöjjetek hát Jézus szolgálatába, jöjjetek az igazsághoz, jöjjetek hozzám, kérlek titeket! Nem tudjátok, hogyan magyaráztam nektek János kijelentését? Sokan megjegyezték, hogy túl sokat mondtam a részletekről és túl mélyen mentem azokba.

A számár előtt állt egy angyal, és azt akarta, hogy menjen ki a mezőre, de Bálám megverte. Nem is tudjátok, milyen sok ellenállással kell találkoznom. A lusta szerzetesek voltak az elsők, akik bolondnak és forradalmárnak neveztek. A másik oldalon álltak a gyengék és az egyszerűek, akik ezt mondták ártatlan hitükben: „Ó, bárcsak meg tudnánk tenni, amit az Úr tanít!” Aztán hadakoztam a polgárokkal és e korszak nagy bírásával, akiknek nem tetszett prédikálási módszerem. Két fal között voltam, az angyal figyelmeztetett engem, az örök halállal fenyegetett, hogy letérítsen erről az útról, és megkaptam Bálám üteseit. Ismeritek üldöztetésemet és veszedelmemet. Mégis tudtam, hogy a győzelem útján haladok, és ezt mondogattam állandóan: nincs emberi lény e világon, aki elérheti ügyemet. Bálám, te odaszorítottad lábaid a falhoz, de tégy, ahogy akarsz, én összetöröm lábaid, én nekitámaszkodtam a falnak, Krisztusnak, rátámaszkodtam kegyelmére, úgy vélem. Hagyj fel haragoddal és fenyegetésseddel, nem téríthetsz el engem a faltól! Mindnyájatoknak ezt mondom: Jöjjetek az igazsághoz, hagyjátok el gonoszságotokat és rosszindulatotokat, hogy ne szóljak nektek gyászotokról! Ezt mondom neked, ó, Itália, ezt mondom neked, ó, Róma, ezt mondom mindnyájatoknak: térjete meg, és tartsatok bűnbánatot! Előttetek áll a szent igazság; az nem tévedhet, nem torzulhat el és nem semmisülhet meg; ne várjatok addig, amíg a csapások rátok zúdulnak!

Mindenben elnyomnak engem, még a lelki hatalom is ellenem van Péter hatalmas kulcsával együtt. Szűk az ösvényem és tele van bajjal. Mint Bálám szamarának, nekem is a földre kell vetnem magam, és fel kell kiáltanom: „Látjátok, itt vagyok! Kész vagyok meghalni az igazságért!” De amikor Bálám verte a földön fekvő állatot, az ezt mondta neki: „Mit tettem veled?” Ezért így szólok hozzátok: „Jertek ide, és mondjátok meg, mit tettem veletek! Miért veretek engem? Az igazságot szóltam előttetek, figyelmeztettelek titeket arra, hogy válasszátok az erényes életet. Sok lelket Krisztushoz vezéltem.” De ti ezt válaszoltátok: „Gonoszul szóltál rólunk, ezért vállalnod kell megérdemelt verésedet!” Én nem neveztem meg senkit, én csak általánosságban kárhoztattam bűneiteket. Ha vétkeztetek, magatokra haragudjatok, ne énrám! Egyikötöket sem említettem, de ha az említett

bűnök feltétlenül a tieitek, akkor azok, és nem én ismertetem veletek azokat.

Ahogy a megvert állat megkérdezte Bálámtól, ugyanúgy én is kérdezem: „Mondjátok meg, nem a ti szamaratok vagyok, és nem tudjátok, hogy engedelmességedet nektek egészen eddig a pillanatig, hogy még meg is tettem, amit feljebbvalóim parancsoltak, és mindig békességesen viselkedtem?” Tudjátok ezt, és mivel annyira teljesen más vagyok, talán azt hiszitek, hogy valamilyen nagy ügy hajt engem ebbe az irányba. Sokan ismertek engem, ahogy eleinte viselkedtem. Ha úgy maradtam volna, annyi tisztességet érhettem volna el, amennyit kívánok. Hat éven át éltem köztetek, és most másként beszélek, mégis hirdetem nektek az igazságot, amit jól ismertek. Látjátok, milyen nagy szomorúságban és ellenállásban kell most élnem! Jeremiással együtt elmondhatom: „Jaj nekem, anyám, mert arra születtél, hogy perlekedjem és vitázzam az egész országgal!” De hol van az az apa vagy anya, aki azt mondhatná, hogy a fiukat bűnbe vezetem; vagy aki elmondhatná, hogy tönkretettem férjét vagy feleségét? Mindenki ismeri az életemet, ezért helyes, ha elhiszitek, hogy az igazságot mondom, amit mindenki ismer. Úgy gondoljátok, hogy lehetetlen az embernek megtenni azt, amit hit által neki prédikálok? Isten segítségével könnyűvé válhatna nektek.

Egyedül a számár látta az angyalt. Mások nem látták. Ezért nyissátok ki szemeteket! Hála Istennek, már sokan kinyitották. Láttatok sok tudóst, akiket bölcsnek gondoltatok, és ők ellenálltak ügyünknek. Most már hisznek. Sok nemest és előkelőt, akik kemények és gögösek voltak velünk szemben, most már megalázzák magukat. Láttatok sok nőt is, akik elfordultak hiábavalóságaiktól az egyszerűséghez; tomboló fiatalokat, akik most már megjavultak és helyesen viselkednek. Valóban sokan alázatosan fogadták ezt a tanítást. Ez a tanítás szilárdan áll, bármennyire is támadták azzal a szándékkal, hogy rábizonyítsák: ez a tanítás szemben áll Krisztussal. Isten bizonyítja az ő bölcsességét, amikor megmutatja, hogy ez végül minden más bölcsességet legyőz. Ő megengedi, hogy szolgálj ellen szóljanak. Eközben bemutatják türelmüket és alázatukat, és az ő szeretete alapján nem félnek a mártíromságtól.

Ó, férfiak és nők, ajánlom nektek ezt az igazságot. Akik fogságban vannak, hadd mondjanak nektek ellent, amennyire csak akarnak, Isten eljön és ellenkezik büszkeségükkel. Ti, büszké, ha nem változtok meg és nem javultok, akkor kard és járvány szakad rátok, éhínség és háború forgatja fel Itáliát. Előre megmondom nektek ezt, mert bizonyos vagyok benne. Ha nem lennék, nem említeném. Nyissátok meg szemetek, mint ahogy Bálám megnyitotta szemét, amikor az angyal így szólt hozzá: „Ha nem tért volna ki előlem, téged meg is öltelek volna.” Ezért azt mondom nektek, foglyok: ha ez nem a jó prédikálásáért lett volna, akkor jaj lett volna nektek. Bálám így szólt: „De ha nem tetszik neked, inkább visszatérek.” Ti is hasonlóan mondjátok, hogy visszatértek Istenhez, ha nem helyes az utatok. Ahogy Bálám az angyalhoz beszélt, ti is ezt mondjátok: „Mit akarsz, hogy cselekedjünk?” Az angyal azt válaszolja nektek, amit válaszolt Bálámnak: „Ne átkozd meg azt a népet... csak azt mondd, amit én mondom neked.” De szátokba teszi a figyelmeztetést, hogy tegyetek jót, győzzétek meg egymást az isteni igazságról, és viseljétek el a bántást hőiesen. A keresztyén élete az, hogy jót tesz, elviseli a bántást, és hűségesen kitart haláláig. Ez az evangélium, amit mai evangéliumi szövegünk szerint prédikálni kell az egész világon.

Ezt kérditek: „Mit akarsz tőlünk, testvér?” Azt kívánom, hogy szolgáljátok Krisztust lelkesedéssel és ne lustán és kö-

zömbösen. Azt kívánom, hogy ne gyászoljatok, hanem háladással emeljétek fel kezeteiket az ég felé, amikor testvéreitek vagy fiatok Krisztus szolgálatába lép! Eljön az idő, amikor Krisztus nemcsak bennetek munkálkodik, hanem általatok és másokban is. Aki csak hallja, mondja ezt: „Jöjj, testvér!” Az egyik maga után vonja a másikat. Térjétek meg, akik azt gondoljátok, hogy okosabbak vagytok, és ezért nem tudjátok elfogadni a hitet! Bárcsak meg tudnám magyarázni ezt az egész evangéliumot nektek szóról szóra, akkor megkorbácsolnám a homlokotokat, és bizonyítanám nektek, hogy a hit nem lehet hamis, és hogy Krisztus a ti Istenetek, aki trónon ül a mennyben és vár rátok.

Vagy hisztek egyáltalán? Hol vannak tetteitek? Miért késekedtek velük? Halljátok ezt: volt egyszer egy szerzetes, aki egy előkelő férfinak beszélt a hitről, és megkérdezte tőle, hogy miért nem hisz. Ezt válaszolta: „Te magad sem hiszel, mert ha hinnél, akkor más tettekkel bizonyítanád!” Ezért ti is ezt mondjátok nekem: „Ha hiszel, hol vannak a cselekedeteid?” Hited mindenki ismeri, mert mindenki tudja, hogy Krisztust megölték a zsidók, és hogy az emberek mindenütt hozzá imádkoznak. Az egész világ tudja, hogy dicsőségét nem erőszakkal s nem fegyverekkel terjesztették, hanem a szegény halászberekek által. Ó, bölcs ember, azt gondold, hogy a szegény halászok nem voltak elég okosak erre? Ahol dolgoztak, ott a szívek megjavultak; ahol nem dolgozhattak, ott az emberek gonoszak maradtak. Ezért a hit igaz volt és Istentől származott. Azok a jelek követték tanításukat, amikről az Úr ígéretet tett: nevében ördögöket űztek; új nyelveken szóltak; ha halálosat ittak, nem haltak meg. Még ha ezek a csodák nem is fordultak volna elő, akkor is a csodák csodája lett volna, hogy a szegény halászok bármilyen csoda nélkül olyan hatalmas munkát vittek véghez. A hit Istentől eredt. Krisztus igaz, és Krisztus a ti Istenetek, aki a mennyben van és vár rátok.

Azt mondjátok, hogy hisztek az evangéliumban, de nem hisztek nekem. Minél tisztább valami, annál közelebb van céljához és beteljesedéséhez. A keresztyén élet megtisztítja a szívet, és nagyon közel visz az igazsághoz. A keresztyén élethez vezetlek titeket, ha megismeritek az igazságot. Ha meg akartalak volna csinálni titeket, akkor miért adtam volna nektek át ajándékaim közül a legfőbbet, családom fölfedezésének az eszközét? Nagyon ostoba lettem volna, ha próbáltam volna rátok varni valamilyen hamisságot, amit hamarosan felismertetek volna. Csak azért szólítottalak fel titeket, mert nektek az igazságot ajánlottam. Jöjjetek ide, nem félek tőletek; minél közelebről megvizsgáltok, annál világosabbá lesz elöttetek az igazság!

Vannak azonban egyesek, akik szégyellik Jézus Krisztus keresztyét, és így szólnak: Ha el kell hinnünk ezt, akkor mindenütt megvetnek minket, különösen a legbölcsebbek. De ha megismernétek az igazságot, csak azok életét néznétek, akik jajt kiáltanak hitetlenségükre, ha cselekedeteik alapján lennének megmérve. Ha ti szégyellitek is a keresztet, az Úr nem szégyellte hordozni azt a keresztet értetek, és meghalni azon a kereszten értetek. Ne szégyelljétek az ő szolgálatát és az igazság védelmét! Tekintsetek az ördög szolgálóira, akiket nem szégyellnek a nyílt helyeken, a palotákban és mindenütt, hogy gonoszt szóljanak és gyalázzanak minket! Viseljétek el egy kis szégyent a ti Uratokért; mert aki követi őt, az evangélium szerint az ő nevében ördögöket űz ki; vagyis kiűzi a bűneit, és kegyes életet él; kiűzi a kígyókat; kidobja a lustákat, akik házakba mennek, és gonoszságokat mondanak az igazságot színlelve, ezért olyanok, mint a mérges kígyók. Meglátjátok, hogy a gyermekek miként állnak nekik ellent Isten igazságával, és elűzik őket.

Ha a hívő bármilyen halálosat iszik, nem árt neki. Ez a halálos ital a lusták hamis tanítása, amiből, ahogy állítjátok velük együtt, egy kicsi titeket is érint. De aki ellenáll sértetlen hitben, így kiált hozzátok: cselekedjétek jót; keressétek Isten dicsőségét, ne a magatokét! Aki ezt teszi, az igazságból való és sértetlen marad. Az Úr mondja továbbá a hűségesekről: kezüket vetik a betegekre, és meggyógyulnak. A kezek a cselekedetek, és a jók kezüket vetik a gyengékre, és támogatják őket, amikor tántorognak. Vajon nem az evangélium szerint oktatlak titeket? Miért tétoztok és miért nem léptek az Úr szolgálatába? Kérdezitek még tőlem, hogy mit kellene tennetek? Befelezésül megmondom nektek.

Tekintsetek Krisztusra, és megismeritek mindazt, amit a hitről mond! Kérdezzétek az apostolt; ő semmi másról nem beszél, csak a hitről. Ha mindennek az alapját megkaptátok, ha van hitetek, akkor mindig a jót teszitek. Hit nélkül az ember mindig bűnbe esik. Keressétek a hitet, hogy jók legyetek, különben a hitetek eltorzul! Krisztus parancsolta tanítványainak, hogy prédikálják az evangéliumot az egész világnak, és bölcséitek az embert egy kis világnak, mikrokozmosznak nevezik. Ezért tehát prédikálj magadnak, ó, férfi, nő és gyermek! A világ három része van bennetek is. Predikáljátok először a ismereteknek, és mondjátok neki: Ha közel kerülsz elhez az igazsághoz, akkor növekszik a hited; miért tétoztol ezt felhasználni? Aztán akarotoknak mondjátok: látod, hogy minden elmúlik; ezért ne szeresd a világot, szeresd Krisztust! Ezután forduljatok világotok második részéhez, és mondjátok neki: Légy hálás, ó, emlékezzem, mert Isten kegyelme bemutatkozott neked, hogy ne e világ javaira gondolj, hanem a teremtett világnak adott kegyelmére, és arra a megváltásra, amit Isten Fiának vére által nyertél! Aztán menj a harmadik részhez, az elképzelésedhez, és hirdesd neki: Semmit ne állíts szemem elé, csak halálot, és semmit ne hozz elém, hanem a keresztre feszítettet öleld át, fuss hozzá! Aztán menj végig a világ minden városán és prédikálj nekik!

Először mondd a szemednek: ne tekints hiábavalóságra! Fülednek ezt mondd: ne hallgasd a lusták szavát, hanem csak Jézus szavait! A nyelvednek ezt mondd: ne beszélj többé gonoszt! Mert nyelved nagy szikla, ami egy hegy tetejéről gördül alá. Először lassan indul, aztán mind gyorsabban és féktelenebbül. Egy kis enyhe zúgolódással kezdődik, aztán kis bűnöket említ, majd nagyobbakat, amíg végül nyílt istenkáromlásban tör ki. A szádnak mondd: szükséges, hogy bűnvallást gyakoroljunk! Minden érzékszerved legyen tiszta, és forduljon az Úrhoz, mert ő adja a változást és a tisztaságot. Kezednek mondd: tégy jót és osztogass alalmazni; a lábad pedig menj a jó úton! Reformációnk elkezdődött Isten Lelkével, ha szívünkre vesszük azt, amit mindenkinek önmagának kell prédikálnia. Aztán az Úr Jézus nevében kiűzzük a kísértés ördögeit. Igen, hívjuk Jézust mindannyiszor, amikor a kísértés közeledik: hívjuk őt százszor, és higgyük szilárdan, a kísértés távozik. Aztán új nyelveken beszélünk, Istennel beszélgetünk. Elűzzük a kígyókat; az érzékszervek csábításai ezek a kígyók. Ha bármilyen halálosat iszunk, nem árt nekünk, ha a harag vagy kívánság támad föl bennünk, Jézus nevére eltávozik. Kezünket vetjük a betegekre, és meggyógyítjuk őket; jó cselekedetekkel erősítjük a gyenge lelkeket. Ha érezzük gyengeségünket, menekülünk Istenhez, és ő megerősít; ezért ő az egyetlen menedék. Ő a te Megváltód és Urad, aki a mennybe ment, hogy helyet készítsen neked, és ott vár téged. Mit szándékozol tenni? Menj és kövesd Jézust, akinek dicsőség örökkön-örökké!

Amen

(1:17). Jónás egyszerűen nem menekülhetett el missziós küldetése elől. Isten, aki viharzó szelet támasztott és irányította a hajósokat, hogy szándékát véghez vigyék, most a halat vezeti oda, hogy felhasználja Ninive megmentési tervének eszközeként. Jahve folyamatosan munkálkodik azon, hogy átformálja és felkészítse misszionáriusát, és alkalmas eszközzé tegye tervének véghezvitelére.

A negyedik jelenetben Jónás esedezik Istenhez, hogy mentse meg őt a hal gyomrából (2:1–10). Ő, akiben nem volt irgalom a pogányok iránt, és nem akarta tudomásul venni, hogy Isten ígérete rájuk is kiterjed, most Isten irgalmáért esedezik, és különböző zsoltárokat idézgetve fejezi ki óhaját, hogy vajha az ígéretek beteljesednének és imádlhatná Istent az Ő templomában.

Jahve válaszol. Parancsol a hatalmas állatnak, és Jónás épségben jut ki a partra. Ezáltal Jónás akaratlanul is Isten megmentő irgalmának tanúbizonysága lett. Noha testét még hínár borította, de így is bizonyosága lett Jónás annak, hogy Isten nem gyönyörködik a bűnös, lázadó ember halálában, hanem inkább annak örül, ha megtérnek az emberek.

Az ötödik jelenetben Isten elismétli parancsát annak az embernek, akinek pusztá léte megerősíti azt az igazságot, amit ő maga is bevallott a hal gyomrában: „*Az Úrtól jön a szabadítás*” (3:1–4). Itt a Szeptuaginta a kerygma kifejezést használja (3:1–2). Ez az egy szó magában foglalja Jónás küldetését; amit neki hirdetni kell, hogy bármilyen istentelen lett is Ninive, Isten törődik velük, de ha nem térnek meg, elpusztulnak. Az üzenetben volt megfélemlítés és ígéret, ítélet és evangélium.

A hatodik jelenetben van Ninive válasza Jónás megtérésre felhívó szavára (3:5–10). A büszke zsarnok király leszáll trónjáról, ruhát cserél, porba és hamuba ül, és valamennyi ember és állat követi példáját. Amit Izráel folyton csak visszautasított, azt a pogányok megtették; Ninive kegyetlen királya ellenpéldaként áll szemben Júda engedetlen, megtérni nem akaró királyaival.

A nép csatlakozott bűnbánatban a királyhoz. Abba hagyták az ördögi mesterséget és a politikai gépezet borzalmas megtorló intézkedéseit. Szívükben mély bűnbánattal elfordultak a bálványoktól, és Istent szolgálták, aki ÚR minden nép felett és minden teremtményen. Mindez csak azért lehetséges, mert Jahve az Isten. A pogány világ termékeny és eredményes missziómező, s ennek egyetlen oka, hogy „Ő az egyedüli Isten”.

Mielőtt lemegy a függöny, ez a jelenet ezekkel a csodálatos szavakkal zárul: „Amikor Isten látta, amit tetek, és hogy megtértek a rossz útról, megbánta Isten, hogy veszedelembre akarta dönteni őket, és nem tette meg”. Jahve hű marad ígéretéhez. Ma is ugyanaz az akarat Moszkvával és Pekinggel, Londonnal és Amszterdammal, Ő telve van irgalommal és kegyelemmel, mint egykor Ninive felé volt. *Luthert* idézem, aki szeretett Jónás könyvéből prédikálni, és többek között azt mondta: „Isten lesújtani kész bal karját irgalmas jobbjának áldást és szabadulást nyújtó jobb karjával váltja fel”.

A hetedik jelenetben újra elismétli, hogy a legnagyobb akadály a missziós-küldetésben nem a hajószemélyzet, nem is a hal vagy Ninive királya és polgárai voltak, hanem maga Jónás (4:1–4) – vagy a visszahúzó és rövidlátó egyház. Leírja a 4. fejezetben, hogy Jónás, aki már rég elhagyta a várost védelmet keresett a keleti határszé-

len. Eltelt a megtérésre kiszabott negyven nap, de mivel Isten megváltoztatta tervét, és a város nem pusztult el, tovább folyt az élet Jahve irgalmából és kegyelméből. Jónás felháborodott azon, hogy Isten kiterjesztette irgalmát Izráel határain túlra a pogányok felé is. Olyan Istent szeretett volna, aki az ő elképzelése szerint cselekszik; rideg, kemény, gonosz természetű istent, aki hajlíthatatlan a pogányokkal szemben. Képtelen volt elfogadni, hogy a pogányok is részesei legyenek a szabadításnak.

Ez volt Jónás bűne, és ez a bűne minden misszionáriusnak, aki szívtelenül végzi munkáját. Az, aki már egyszer a hal gyomrából maga is irgalomért esedezett, most azért haragszik, mert Isten más népekhez is irgalmas. Ezt a nemtetszését még imában is kifejezi (4:2), és ez a kulcsa az egész textusnak: „Így imádkozott az Úrhoz: Ó, Uram, ez az, amitől félttem, mikor még hazámban voltam, és ezt akartam elkerülni, azért menekültem Társisba; tudtam, hogy Te kegyelmes Isten vagy, és megszanod őket, mert türelmed hosszú, örökké tartó, és kész vagy megbánni a rosszat”.

Ennek a textusnak egy része az ősi zsidó liturgiából való, amit minden izraelita betéve tudott, s még félálomban is elhadarta a zsinagógai istentiszteleten (Ex 34:6, Zsolt 86:15, 103:8, 145:8, Neh 9:17). Jónás azonban képtelen volt felfogni, hogy ez a liturgia nem csak Jeruzsálemre igaz, ahol Isten temploma áll, de más helyekre is – Ninive, Sao Paulo, Nairobi, New York, Párizs stb. Hogy miért gerjedt Jónás éppen a haragja miatt kívül került a szövetségen, mert makacosságában nem vette tudomásul a szövetség célját – hogy a pogányokhoz is el kell juttatni a szabadítást. Még nem tanulta meg, hogy Izráel nem bízakodhat el amiatt, hogy Isten különlegesen kedvez neki. Izráel, csakúgy mint a pogányok, Isten kegyelméből él, abból, amit a Teremtő minden teremtményének biztosít. Ezért most már Isten nem úgy közelíti meg a prófétát, mint egy szövetségi partnert, hanem mint Teremtő a teremtményét, és azt kérdezi tőle: „Jogos-e a haragod?”

A nyolcadik, vagyis az utolsó jelenetben láthatjuk, hogy Isten még mindig azon munkálkodik, hogy meglec kéztesse Jónást, ezt a keményfejű misszionáriust. Jónás azért nem értette meg a vihar, a hajószemélyzet, a hal és Ninive megtéréséből feladott leckét, mert nem akarta. Most Jahve megpróbálja egy másfajta megközelítésben kioktatni – egy csoda folytán létrejött bokor példájával. Egy hirtelen felfelé kúszó növény oltalmat kínál Jónásnak a perzselő nap ellen, de amilyen gyorsan felkúszott a növény, olyan hirtelen el is lankadt, sőt elszáradt, mert megtámadta egy féreg. Erre Jónás ingerült lett. Ennél a pontnál Isten újból odafordult missziós diákjához, és a történetet felhasználja szemléltető oktatásra. Az az Isten, aki az egész történelmet igazgatja, aki Ura szélnek, viharoknak, és aki Ninive népének szívét megtérésre indította, most gyöngéden megkérdeznél. „Nagyon haragszol a bokor miatt? Te búsulsz érte, pedig nem te ültetted, nem tettél semmit azért sem, hogy nőjön, egyik éjjel kinőtt, másik éjjel elpusztult. És én ne szánjam meg a nagy várost, Ninivét, amelyben több mint tizenkétszer tízezer ember van, akik nem tudnak különbséget tenni a jobb és bal kezük között, és állat is sok van?”

Isten megment és megszabadít. Ő Jeruzsálemnek és Ninivének is Istene. Nem olyan, mint Jónás. Neki nincs „pogány-komplexusa”. És bár Ő soha nem alkalmaz erő-

(1:17). Jónás egyszerűen nem menekülhetett el missziós küldetése elől. Isten, aki viharzó szelet támasztott és irányította a hajósokat, hogy szándékát véghez vigyék, most a halat vezeti oda, hogy felhasználja Ninive megmentési tervének eszközéül. Jahve folyamatosan munkálkodik azon, hogy átformálja és felkészítse misszionáriusát, és alkalmas eszközzé tegye tervének véghezvitelére.

A negyedik jelenetben Jónás esedezik Istenhez, hogy mentse meg őt a hal gyomrából (2:1–10). Ő, akiben nem volt irgalom a pogányok iránt, és nem akarta tudomásul venni, hogy Isten ígérete rájuk is kiterjed, most Isten irgalmáért esedezik, és különböző zsoltárokat idézgetve fejezi ki óhaját, hogy vajha az ígéretek beteljesednének és imádlhatná Istent az Ő templomában.

Jahve válaszol. Parancsol a hatalmas állatnak, és Jónás épségben jut ki a partra. Ezáltal Jónás akaratlanul is Isten megmentő irgalmának tanúbizonysága lett. Noha testét még hínár borította, de így is bizonyosága lett Jónás annak, hogy Isten nem gyönyörködik a bűnös, lázadó ember halálában, hanem inkább annak örül, ha megtérnek az emberek.

Az ötödik jelenetben Isten elismétli parancsát annak az embernek, akinek pusztá léte megerősíti azt az igazságot, amit ő maga is bevallott a hal gyomrában: „*Az Úrtól jön a szabadítás*” (3:1–4). Itt a Szeptuaginta a kerygma kifejezést használja (3:1–2). Ez az egy szó magában foglalja Jónás küldetését; amit neki hirdetni kell, hogy bármilyen istentelen lett is Ninive, Isten törődik velük, de ha nem térnek meg, elpusztulnak. Az üzenetben volt megfélemlítés és ígéret, ítélet és evangélium.

A hatodik jelenetben van Ninive válasza Jónás megtérésre felhívó szavára (3:5–10). A büszke zsarnok király leszáll trónjáról, ruhát cserél, porba és hamuba ül, és valamennyi ember és állat követi példáját. Amit Izráel folyton csak visszautasított, azt a pogányok megtették; Ninive kegyetlen királya ellenpéldaként áll szemben Júda engedetlen, megtérni nem akaró királyaival.

A nép csatlakozott bűnbánatban a királyhoz. Abba hagyták az ördögi mesterséget és a politikai gépezet borzalmas megtorló intézkedéseit. Szíviükben mély bűnbánattal elfordultak a bálványoktól, és Istent szolgálták, aki ÚR minden nép felett és minden teremtményen. Mindez csak azért lehetséges, mert Jahve az Isten. A pogány világ termékeny és eredményes missziómező, s ennek egyetlen oka, hogy „Ő az egyedüli Isten”.

Mielőtt lemegy a függöny, ez a jelenet ezekkel a csodálatos szavakkal zárul: „Amikor Isten látta, amit tetek, és hogy megtértek a rossz útról, megbánta Isten, hogy veszedelembé akarta dönteni őket, és nem tette meg”. Jahve hű marad ígéretéhez. Ma is ugyanaz az akarat Moszkvával és Pekinggel, Londonnal és Amszterdammal, Ő telve van irgalommal és kegyelemmel, mint egykor Ninive felé volt. *Luthert* idézem, aki szeretett Jónás könyvéből prédikálni, és többek között azt mondta: „Isten lesújtani kész bal karját irgalmas jobbjának áldást és szabadulást nyújtó jobb karjával váltja fel”.

A hetedik jelenetben újra elismétli, hogy a legnagyobb akadály a missziós-küldetésben nem a hajószemélyzet, nem is a hal vagy Ninive királya és polgárai voltak, hanem maga Jónás (4:1–4) – vagy a visszahúzó és rövidlátó egyház. Leírja a 4. fejezetben, hogy Jónás, aki már rég elhagyta a várost védelmet keresett a keleti határszé-

len. Eltelt a megtérésre kiszabott negyven nap, de mivel Isten megváltoztatta tervét, és a város nem pusztult el, tovább folyt az élet Jahve irgalmából és kegyelméből. Jónás felháborodott azon, hogy Isten kiterjesztette irgalmát Izráel határain túlra a pogányok felé is. Olyan Istent szeretett volna, aki az ő elképzelése szerint cselekszik; rideg, kemény, gonosz természetű istent, aki hajlíthatatlan a pogányokkal szemben. Képtelen volt elfogadni, hogy a pogányok is részesei legyenek a szabadításnak.

Ez volt Jónás bűne, és ez a bűne minden misszionáriusnak, aki szívtelenül végzi munkáját. Az, aki már egyszer a hal gyomrából maga is irgalomért esedezett, most azért haragszik, mert Isten más népekhez is irgalmas. Ezt a nemtetszését még imában is kifejezi (4:2), és ez a kulcsa az egész textusnak: „Így imádkozott az Úrhoz: Ó, Uram, ez az, amitől félttem, mikor még hazámban voltam, és ezt akartam elkerülni, azért menekültem Társisba; tudtam, hogy Te kegyelmes Isten vagy, és megszánod őket, mert türelmed hosszú, örökké tartó, és kész vagy megbánni a rosszat”.

Ennek a textusnak egy része az ősi zsidó liturgiából való, amit minden izraelita betéve tudott, s még félálomban is elhadarta a zsinagógai istentiszteleten (Ex 34:6, Zsolt 86:15, 103:8, 145:8, Neh 9:17). Jónás azonban képtelen volt felfogni, hogy ez a liturgia nem csak Jeruzsálemre igaz, ahol Isten temploma áll, de más helyekre is – Ninive, Sao Paulo, Nairobi, New York, Párizs stb. Hogy miért gerjedt Jónás éppen a haragja miatt kívül került a szövetségen, mert makacosságában nem vette tudomásul a szövetség célját – hogy a pogányokhoz is el kell juttatni a szabadítást. Még nem tanulta meg, hogy Izráel nem bízakodhat el amiatt, hogy Isten különlegesen kedvez neki. Izráel, csakúgy mint a pogányok, Isten kegyelméből él, abból, amit a Teremtő minden teremtményének biztosít. Ezért most már Isten nem úgy közelíti meg a prófétát, mint egy szövetségi partnert, hanem mint Teremtő a teremtményét, és azt kérdezi tőle: „Jogos-e a haragod?”

A nyolcadik, vagyis az utolsó jelenetben láthatjuk, hogy Isten még mindig azon munkálkodik, hogy megleckéztesse Jónást, ezt a keményfejű misszionáriust. Jónás azért nem értette meg a vihar, a hajószemélyzet, a hal és Ninive megtéréséből feladott leckét, mert nem akarta. Most Jahve megpróbálja egy másfajta megközelítésben kioktatni – egy csoda folytán létrejött bokor példájával. Egy hirtelen felfelé kúszó növény oltalmat kínál Jónásnak a perzselő nap ellen, de amilyen gyorsan felkúszott a növény, olyan hirtelen el is lankadt, sőt elszáradt, mert megtámadta egy féreg. Erre Jónás ingerült lett. Ennél a pontnál Isten újból odafordult missziós diákjához, és a történetet felhasználja szemléltető oktatásra. Az az Isten, aki az egész történelmet igazgatja, aki Ura szélnek, viharoknak, és aki Ninive népének szívét megtérésre indította, most gyöngéden megkérdeznél. „Nagyon haragszol a bokor miatt? Te búsulsz érte, pedig nem te ültetted, nem tettél semmit azért sem, hogy nőjön, egyik éjjel kinőtt, másik éjjel elpusztult. És én ne szánjam meg a nagy várost, Ninivét, amelyben több mint tizenkétszer tízezer ember van, akik nem tudnak különbséget tenni a jobb és bal kezük között, és állat is sok van?”

Isten megment és megszabadít. Ő Jeruzsálemnek és Ninivének is Istene. Nem olyan, mint Jónás. Neki nincs „pogány-komplexusa”. És bár Ő soha nem alkalmaz erő-

szakot egyikünkkel szemben sem, gyöngéden arra kér, hogy egész szívünket és lelkünket adjuk oda a misszió szolgálatára. Isten ma is érdekelt abban, hogy a makacs, ingerült, depressziós, mogorva Jónásokat átformálja a szabadulást hozó evangélium hírmőkeivé.

Ez a könyv egy megválaszolatlan kérdéssel zárul: „Azt tudjuk, hogy Isten elérte célját Ninivével, de mi történhetett Jónással?” Ezt senki nem tudja. Viszont ez a kérdés Izráelre és az Egyházra vonatkozóan még nyitott.

Ez egy olyan kérdés, amire minden generáció keresztyénsége maga válaszol. *Jacques Ellul* „Jónás ítélete” című könyvét ezekkel a szavakkal fejezi be: „Jónás könyvének nincs konklúziója, és a könyvben feltett utolsó kérdésre sincs felelet, kivéve annak, aki felismeri Isten irgalmának teljességét, aki nemcsak mitikusán, de ténylegesen is véghezviszi a világ megváltását”.

Az újszövetségi gyülekezet kell hogy figyelmet szenteljen Jónás könyvének üzenetére. Jézus Krisztus nagyobb, mint Jónás (Mt 12:39–41, Lk 11:29–32). Az Ő kereszthalála, borzalmas kiáltása, amiért Isten elhagyta Őt, valamint győzelmes feltámadásának öröme jelként íratott meg számunkra Jónásnál, aminek mély értelme van, mégpedig az, hogy Isten valóban olyannyira szerette az egész világot, hogy Fiának életét sem kímélte feláldozni értünk. Ha valaki életet nyert attól, aki sokkal nagyobb Jónásnál, és mégis vonakodik továbbadni a jó hírt másoknak, az magának Istennek a célját szabotálja. Jónás az elődje, az atyja minden olyan keresztyénnek, aki a kiválasztottság áldásait élvezzi, de az azzal járó kötelezettséget elutasítja.

Thomas Carlisle „Te Jónás” című verse ezekkel a sorokkal zárul:

*És Jónás lesben ült a hűs árnyékban
várnia, hogy jön Isten és mint elgondolta, cselekszik...
És Isten még mindig vár a Jónásokra,
akik kényelmes házaikban ülnek,
várja, hogy felkeljenek
és a szeretet útját járják.*

Isten népe missziós nép

Izráelnek kötelessége volt úgy élni, mint missziós nép.

A „missziós megbízatás”, amire a szerző utal, azt jelenti, hogy azok, akiket Isten elhívott, akik hozzá tartoznak, oltalma alatt áldásokban bővülködnek, és átfomálódta az ő képmására, azoknak vállalni kell, hogy rajtuk keresztül az áldás minden népre kiterjedjen.

Hogy valósulhatott meg ez az Ószövetségben? Izráel még nem volt birtokában a feltámadott Messiásról szóló üzenetnek, mint ahogyan az újszövetségi gyülekezet. Milyen módon voltak tehát felelősek? Miben kellett volna engedelmeskedni Izráel népének? Mi volt az az üzenet, amit tovább kellett volna adniuk más népeknek és nemzeteknek?

Szent élettel hirdetni a szent Istent

Először is Isten népének másként kellett volna élnie.

Az egész zsidó népet szentségre hívta el Isten: „*Szentelek legyetek, mert én, az ÚR, a ti Istenetek szent vagyok*” (3Móz 19:2 és sok más helyen is).

Megszentelt életformával kellett volna demonstrálni Isten szent jellemét. Nemzeti jellegük arra szolgált, hogy Isten legnagyobb áldását, a megváltást ünnepeljék. Mint

népet, bevonta őket áldásának és szentségének körébe, és ezért Izráelnek hirdetni kellett volna az „Úr nevét” (2Móz 34:6–7, és Gen 12:1–3, amire újból és újból utal a Szentírás).

Elég sok zsoltár is tele van utasítással arra vonatkozóan, hogy Izráel Istenét hirdetni kell a többi népek között:

„*Hirdessétek dicsőségét a nemzeteknek, csodáit a népeknek*” (Zsolt 96:3).

„*Megmutatta szabadító erejét az Úr, nyilvánvalóvá tette igazságát a népek szeme láttára*” (Zsolt 93:2).

„*Vigan énekelj az Úrnak, te egész föld*” (Zsolt 93:2).

„*Dicsérvétek az Urat mind ti pogányok! Zengjétek neki mind, ti népek*” (Zsolt 117:1).

Az egyszerű üzenet

Mit is kellett Izráelnek hirdetnie? A megbízatás az volt, hogy mondják el Isten jellemét, beszéljék el jóságát és az eljövendő Messiásról tett ígérteit. Fel kellett szólítani mindenkit Isten tiszteletére azáltal, hogy elbeszéli hatalmas tetteit és az emberek iránti szeretetét. Isten szentségének igaz voltát kellett volna közölni a világ összes népével.

Más szóval az evangéliumi üzenet így hangzott volna: „Ez a mi Istenünk útja. Ilyen áldásokat ad nekünk. Ezeket a cselekedeteket viszi véghez. Ti is részesülhettek áldásaiból, ha engedelmeskedtek Neki.”

Dr. Jonathan Lewis magyarázata:

Az újszövetségi hívőknek gyakran nehézséget okoz megérteni, hogyan üdvözülhettek az emberek az ótestamentumi időkben. A válasz valójában nagyon egyszerű és egyenes. A Bibliában több fejezet is világossá teszi, hogy az üdvösség menete vagy folyamata lényegében nem különbözött az Ótestamentumban sem a mostanitól. Eredetileg az üdvösség minden korban ott kezdődik el, hogy valaki hisz az egy igaz Istenben, bizalmát az Ő irgalmába veti, és elhiszi, hogy képes őt megmenteni, de ugyanakkor önmagát alárendeli Isten uralmának. Az Újszövetség kibővíti ismeretünket azokkal a részletekkel, amelyek leírják, hogyan vitte véghez Isten az Ő megváltó tervét Jézus Krisztusban. Azonban az ószövetségi hívőknek semmivel sem volt kisebb a bizodalomuk, mint nekünk, hogy Isten az, aki gondoskodik megváltásunkról. Még Jób, a Biblia legrégebbi könyvének főhőse is erős volt ebben a bizodalomban, mikor kijelentette: „*Tudom, hogy az én Megváltóm él, és utoljára porom felett megáll. Még ha a bőröm lefoszlik is, testem nélkül meglátom Isten; én magamnak látom meg Őt a magam szemével, és nem más*” (Jób 19:25–27). (Jonathan Lewis; World Mission 218. old.)

Vajon megértette-e Izráel azt a felelősséget, ami ráhárult az üzenet továbbításával? Pál apostol határozottan úgy gondolja, hogy igen, mert írja a Galata 3:8-ban: „*Mivel pedig előre látta az Írás, hogy Isten a pogányokat hit által igazítja meg, előre hirdette ezt az evangéliumot Ábrahámnak: „Általad nyer áldást a föld minden népe”.* Nemcsak a felelősségük volt meg, de nagyon sok alkalomuk is az üzenet továbbítására.

Az elhelyezés jelentősége

Amilyen kicsiny volt Izráel, olyan nagy volt a jelentősége annak, hogy fontos földrajzi folyosón helyezkedett

el. A keletre levő pusztaság miatt minden kereskedelmi út átszelte Izráel területét. Ez jelentősen megnövelte kapcsolatait a szomszéd népekkel. Az ősi világ hírvivői valójában a kereskedők voltak, és ezért Izráel sorsának alakulása, jó vagy rossz híre gyorsan terjedt mindenfelé. A nagy politikai hatalmak szerették volna birtokba venni Izráelt stratégiai helyzete miatt is. Akik azon a földrészen birodalmat akartak építeni, több mint ezer éven át igyekeztek meghódítani és leigázni az országot. Helyrajzi adottságánál fogva a „népek közepette” – alkalma volt Isten népének folyamatos kapcsolatban lenni sok más, különböző népekkel.

Izráel bizonyágtételéhez adva volt a dinamikus „vonzóerő” – amivel ha szentségben és boldogságban élnek, más népeket is az Úrhoz vonhattak volna. És meg volt adva a „széles körben ható erő” is, mert beszédes cselekedeteinek híre a más népekkel való érintkezés által eljuthatott volna üzenetként azokhoz is, akik addig még nem hallották.

Izráel – a stratégiai összekötő ország

„Ez itt Jeruzsálem:

A pogány népek között helyeztem el, országokkal vettem körül” (Ez 5:5).

Helyzetüknél fogva számtalan lehetőségük volt. Az üzenet is egyszerű és vonzó. Könnyen lehetett volna teljesíteni a szövetségben vállalt kötelezettségüket, és számtalan egyént, valamint nemzetet nyerhettek volna meg. Reagálhattak volna hálával Isten nagy áldására úgy, hogy

szabadon továbbítják azt más népek felé.

Azonban legtöbb esetben elbuktak, mert mint Isten népe nem adták tovább az áldást és üzenetet a pogányok felé úgy, ahogy azt Isten megparancsolta.

Következmény

Izráel nem élt szent módon. A nép bálványimádásba keveredett, és elfogadta az ezzel járó pogány gyakorlatot is. Nem tartották meg az ÚR törvényét. Nem maradtak hűek a bizonyágtételben sem, mert nem mondták el másoknak az Ő szeretetteljes parancsát.

A próféták újból és újból helyreigazították őket. Erélyesen figyelmeztették őket azokra a következményekre, amik a folyamatos engedetlenség eredményei. Isten nem akart ítélettel lesújtani népére, de végül is nem maradt más megoldás. Jeruzsálem és a templom elpusztítása, a Babilonba való száműzetés, valamint az ország pusztulása nyilvánvalóvá tette az odafigyelő népeknek, hogy Isten nem oltalmazza tovább ezt a gonosz magaviseletű népet.

Ilyenformán még Izráel megtelése is bizonyágtételként szolgált. Isten szentségében tettekkel is megbüntette a gonoszt. A környező népek pedig látták az Ő cselekedetének komoly célját. A „népek szeme láttára” büntette meg Isten Izráelt.

A száműzetés előre viszi az üzenetet

Száműzetésben a fájdalom és szenvedés nyomán újraéledt a szentség utáni vágy. Ezekben az idegen országokban Izráel fiai látták a bálványimádás gonosz gyümölcsét és megutálták azt. Ebben az időben fejlődött ki a zsinagoga-rendszer.

Bukásuk ellenére Isten missziós szándéka nem hiúsult meg és nem lett félretéve. Isten népe valójában a száműzetésben került közel sok olyan néphez, akiknek korábban nem voltak hajlandók bizonyágot tenni. Befolyásos pozícióba kerültek istenfélő zsidók, akik áldásul szolgáltak azoknak az embereknek, akik között éltek.

Dániel élete és bizonyágtétele nagy hatással volt négy különböző pogány királyra és népükre:

Eszter és Márdokeus a Perzsa birodalomhoz tartozó 127 nemzetre volt nagy hatással,

Nehémiás nagyban befolyásolta Babilon és Izráel népének vezetőit.

Isten missziós szándéka tehát előrehaladt, függetlenül attól, hogy a nép önként vagy akarata ellenére működött közre. Ha Izráel nem volt hajlandó önként elmenni a népekhez, Isten azt is megengedte, hogy azok a népek deportálják őket oda, ahová eredetileg menniük kellett volna engedelmesen, önként. Akkor alkalmuk lett volna a pogányoknak felismerni, mennyi kincs van Izráel birtokában, amit összegyűjtött. Az lett volna a megfelelő, igazi következmény.

Új szemmel nézve

Ahogy újrazivizsgáljuk az Ószövetséget, most már új „missziós” lencsén keresztül, ez a minden népeket érintő téma egyre világosabb lesz. A próféták gyakran használják városok neveit szimbólumként egy egész nemzetre vonatkoztatva (ahogy mi is beszélünk Tokióról vagy Washingtonról, és ezalatt az ország vezetőit értjük). Isten tör-

vénye az idegen és pogány védelmére is kiterjed. Profétái által gyakran megdorgálja a pogány népeket, mert ezektől a népektől is elvárja, hogy igazságosak legyenek, mert ha nem, lesújt rájuk és megbünteti őket.

Ez az Isten nem olyan, akit csak Izráel népe érdekel. A programja sem olyan, hogy figyelmen kívül hagyja a pogányokat addig, míg majd eljön a Messiás. Inkább olyan, aki elvárta volna Izráeltől, hogy Őt szolgálja egész történelmén keresztül mintegy eszközként Isten érdekeinek, más népekkel szemben.

Két utolsó kérdés

Maradt még két kérdés: vajon tudták-e a zsidók, hogy mi lett volna a kötelességük; és milyen értelemben vagyunk mi is hasonlóan felelősek?

A zsidók tudatában voltak kötelezettségüknek. Ez világosan kitűnik abból, ahogyan az Ótestamentum utolsó könyve, Malakiás és az újtestamentumi evangéliumok közötti időszakban viselkedtek. Ekkor végre elkezdték tenni azt, amit régen is tenni kellett volna. Részben erről beszél Johannes Verkuyl a „Zsidók történetében”, ami lehet, hogy sokunk előtt ismeretlen.

Végül az utolsó kérdés, amit érdemes megfontolni; valóban fontos ez a misszió? Sokan kérdezik csodálkozva: Tényleg a mi modern korunk felelőssége is? Hiszen ha Isten végtelen jóság, hogyan ítéllhet bárkit kárhozatra?” Robertson McQuilkin egyik cikkében megvizsgálta ezeket az egyetemességről szóló kérdéseket, és megjegyzi, hogy ez a széles körben elterjedt felfogás bármilyen népszerű legyen is, az egyik legjelentősebb probléma, ami hozzájárul ahhoz, hogy sokan elutasítják az aktív részvételt a missziómunkában, még a Krisztus testén, az Egyházon belül is.

Keretszöveg:

Jónásnak hirdetnie kellett, hogy bármily istentelen is Ninive, Isten érdeklődésének tárgya még így is.

Kép alatti szöveg: Jónás haragudott, mert Isten kész volt megbocsátani a ninivebelieknek. Nem örült a küldetésnek, hogy éppen ő vigye a megtérésre szóló felhívást annak a népnek, amely terrorizálta és gyötörte saját népét. Isten irgalma Jónásra is kiterjedt, akit pedig jobban érdekelt saját személyes kényelme és biztonsága, mint azoknak a sorsa, akik szintén rá voltak utalva Isten irgalmára.

3 Ha valaki életet és erőt nyer Attól, aki sokkal nagyobb, mint Jónás, és mégis vonakodik elmondani másoknak a jó hírt, az magának Istennek a szándékát és teremtését szabotálja.

Ford. Gerő Sándorné

Jónás imája

*Hozzám már bültlen lettek a szavak,
vagy én lettem mint túláradi patak
oly tétova céltalan parttalan
s úgy bordom régi sok biú szavam
mint a tévelygő ár az elszakadt
sövényt jelzőkarókat gátakat.
Óh bár adna a Gazda patakom
sodrának medret, biztos úton
vinni tenger felé, bár verseim
csücskére tőle volna szabva rím
előre kész, s mely itt áll polcomon,
szent Bibliája lenne verstanom,
hogy ki mint Jónás, rest szolgálja, hajdan
bujkálva, később mint Jónás a Halban
leszálltam a kínoknak eleven
süket és forró sötétjébe, nem
három napra, de három óra, három
évre vagy évszázadra, megtaláljam,
mielőtt egy még vakabb és örök
Cethal szájában végkép eltűnök,
a régi hangot s szavaim hibátlan
hadsorba állván, mint Ő súgja, bátran
szólhassak s mint rossz gégémről telik
és ne fáradjak bele estelig
vagy míg az égi és ninivei hatalmak
engedik hogy beszéljek s meg ne haljak.*

Babits Mihály

Babits Jónás könyvéhez

*Akként vagyunk, mint Jónás Ninivével:
prófétálunk a ránk bizott igével,
és várjuk, hogy szavunkra a falak
negyven nap múltán majd leomlanak.*

*Igy ordibálunk, míg torkunk reped,
de semmi, semmi nem változik meg,
s ki menekülne, hogy minden hiába,
jó a Nagy Hal, majd undorral kibányja,
a habos tenger kiköpi a partra,
s amit keresne, nincs többé nyugalma:
mert magát veszti, aki bölcsnek vélve,
visszafordul, hogy nem megy Ninivébe,
megtagadván, amit parancsul adtak
szívünkbe az égi nagy hatalmak.*

Vihar Béla

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Nemesbgyi Zoltán

Gyermekbarát gyülekezet – missziós gyülekezet

Már ez a cím is sokat mond azok számára, akik a gyülekezetben élnek, akiknek fontos a gyermek és a misszió, és ezt egymástól nem függetlenül látják, hanem úgy, hogy ez a kettő közel kerül egymáshoz, és egymás nélkül nem is léteznek igazán.

Nem állíthatom, hogy ebben a témakörben mindent elmondok, hanem igazából csak bevezetni szeretném azt, amit majd beszélgetés formájában tovább vihetnénk. Különbözik előadásom a megszokott formától abból a szempontból, hogy egy álmról szeretnék beszélni. De igei módon, úgy ahogy az ige mondja: az illető mondja meg, hogy csak álmodtam, és akkor minden rendben van, nem tévesztjük össze a valósággal. Egy olyan álmról szeretnék beszélni, amit tulajdonképpen éberem álmodom, amit folyamatosan látok magam előtt: a gyermekbarát gyülekezet. Ez pillanatnyilag számomra egy álom. De nagyon sok részlete megvalósult már, teljességével azonban ebben a formában még álom. De vannak álmok, amelyek teljesülnek. Régóta él szívemben a vágy, hogy gyülekezeteinkben megvalósuljon a gyermekbarát Jézus kívánsága. Amit talán könyv nélkül is tud mindenki idézni: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Istennek országa” (Mk 10:14). Ezt az igét gyakran olvassuk föl gyermekbemutatáskor, de nem csak akkor aktuális, hanem előtte is, utána is, mindig. Hogy mit jelent gyermekbemutatás előtt? Ehhez járul egy elgondolkodtató kérdés: vajon minden hívő családban engedik-e megszületni a gyermeket? Ez külön téma lenne, tehát teljes mélységébe nem tudok belemenni, de ennek fényében is lássuk az idézett igeverset: bevonják-e Istent a családtervezésbe? Hogyan reagál a gyülekezet a gyermekvállalásra?

Erre néhány példát szeretnék elmondani, ami nem álom, hanem valóság, bár lehet, hogy olykor szomorú valóság. Ez volt az egyik reakció egy bizonyos gyülekezetben, amikor megszületett a lelkipásztor hatodik gyermeke: „Könnyű neki, nem ő tartja el” – mondta olyan valaki, aki semmit nem tett az eltartásért, ha még azok közül mondta volna valaki, aki természetben is hordta az anyagi terhet.

Egy másik példa: Egyik szolgatársamnak, amikor a második gyermeke született meg, a nőtestvérek bizalmasan félrehívták a feleségét, és nagyon tapintatosan megsúgták neki, hogy nem szükséges, hogy minden gyermek megszülessen, egy kicsit föl akarták világosítani. Pedig nem arról volt szó, hogy nem tudta, amit tudni lehet ebben a témában, tudatosan vállalták gyermeküket.

De hogy pozitív példát is mondjak: amikor Balatonszemesre kerültünk, már két gyermekünk volt, és humorosan azt mondta egy fiatal házaspár: Zoltán, itt akinek két gyermeke van, kisebbségi érzete van. Jólesett ez a

hozzáállás. Valóban, míg Szemesen voltunk, meg is született a harmadik gyermekünk (nem kisebbségi érzésből). Amikor Erzsébetre kerültünk, nem volt rajtunk kívül senkinek sem három gyermeke, de vállaltuk a negyediket is, és pedig nem véletlenül, hanem Istentől kértük, kaptuk minden gyermekünket. Hiszek tehát abban, hogy van családtervezés – Istennel. És ha így várják a gyermeket a családban és a gyülekezetben, ez az alapja annak, hogy az a gyülekezet gyermekbarát gyülekezet legyen. Ha itt a csírájában problémák vannak, akkor nem csodálkozhatunk, hogy a fölépítményben olyanná válik egy gyülekezet, amely egyáltalán nem azt sugallja, hogy ott a gyermekeket az Úr Jézus által megjelölt helyen és szinten tartják és kezelik.

Az előbb elmondott példák inkább csak bevezetni akarnak témánkba, és elgondolkodtatni. Ha ébren tartjuk ezt a témát, és úgy viszonyulunk hozzá, minden túlzástól eltekintve, akkor ez nagyon sokat fog segíteni abban, hogy helyesen lássuk ezt a kérdést és gyermekeinket. Hogy még egyértelműbb legyek ebben a vonatkozásban, – bár nekünk több gyermekünk van – nem az a véleményem, hogy akinek egy vagy kettő gyermeke van, ott feltehetően valami probléma van, és biztos vagyok benne, hogy akinek Isten egy gyermeket ad, és őt helyezi felelősséggel a szívére, mellette még más feladatokat is fog adni. De mindenesetre a megjegyzéseket száműzhetnénk legalább a közösségünkben – és talán ez az utolsó negatívum, amit még elmondok: valahol az ötödik gyermek született, és egy nőtestvér így fakadt ki: „Azt a férfit föl kéne akasztani.” Ráadásul egy oldalra testálta még emberileg is a felelősséget. Azt gondolom, hogy ha véletlenül csak úgy elszólja magát az ember, tehát kiszalad belőle egy hirtelen hír hallatára, azért az az igaz, hogy a szív teljességéből szól a száj. Ha elvéve is, de vannak gyülekezeteinkben ilyen megnyilvánulások, ilyen gondolatok. Tapintatosabb emberek ezeket nem mondják el, de az még nem garancia arra, hogy a szívükben nincs ilyenfajta gondolkodás, ami majd abban fog megmutatkozni, hogy hogyan fognak viszonyulni a már megszületett gyermekhez.

Az álmom tehát az ebben a vonatkozásban, hogy bevonják Istent a családtervezésbe, és így minden gyermek ajándék a családnak és a gyülekezetnek is. Egy kanadai kutató fölmérést végzett akkor, amikor a születésszabályozás szélesebb körben elterjedt, és – úgymond – kívánt gyermekek születtek többségükben, és arra az érdekes eredményre jutott, hogy miközben kívánt gyermekek születtek, ezzel párhuzamosan nőtt a gyermekek bántalmazása. Erre soha nem gondoltam volna magamtól, ha nem hívta volna fel rá a figyelmemet ez a kutatás. Érdekes! Amit tehát úgy gondolunk, hogy a miénk, mert mi akarunk, afölött diktatórikus hatalmat érzünk? Úgy, mint az a

pénz, amit én szereztem, és azt csinállok vele, amit akarok? Nyilván szélsőséges megfogalmazás ez, de ez tükröződik, még akkor is, ha ezek a bántalmazások nem halálos bántalmazások voltak, de ezt mutatják a tények, statisztikák. Lehet, hogy el kellene gondolkodnunk azon, hogy ha nem feltétlenül akartak egy gyermeket, de Isten akarta és ő adta ajándéknak, vajon nem jobban megbecsüli-e az ember. Tudok ilyen esetről is, akik elmondták őszintén, hogy ők már nem akartak többet, de így lett, és vállalták. Lehet, hogy csak azért, mert a nőgyógyászati beavatkozást nem tartották etikusnak. Akkor később ez nem eredményezett bántalmazást, nem eredményezte feltétlenül azt, hogy ennek a gyermeknek élete végéig éreznie kell azt, hogy ő nem kívánt gyermek volt. Óvodai felmérések alapján vizsgálták ezt a pszichológusok, és arra a következtetésre jutottak, hogy a nem kívánt gyermek problémásabb. Én úgy gondolom, ennek az előbb említett kutatásnak a fényében: nem biztos, hogy egy nem kívánt gyermeknek végig ebben a státuszban kell maradnia, élete végéig, különösen egy hívő közösségben el tudom képzelni, hogy még ebben a helyzetben is változik a gyermekhez való viszony. Meghatározó, hogyan viszonyul a szülő és a gyülekezet a gyermekhez a gyermekbemutató után. Meghatározó az, hogy előtte hogyan viszonyul hozzá.

Álmom úgy folytatódik, hogy a bemutatás után is hozzák a szülők a gyermeküket rendszeresen az imaházba. Ahol ennek örülnek, és nem próbálják meg lebeszélni az anyukát egészségügyi okra hivatkozva, vagy az istentisztelet rendjét, csendjét féltve. Tudok olyan gyülekezetéről, ahol egészségügyi okra hivatkozva volt az az alapelv, hogy jobb a gyermeket egy éves koráig a közösségtől távol tartani, óvni a fertőzési veszélyektől. Úgy tűnt föl ez a vélemény, mint ami jót akar, persze kényelmesebb otthon maradni ebben az időben. A másik szempont: a gyülekezetnek a csendje, rendje csorbát szenved emiatt. Nem lesz olyan síri csend, mint a katolikus templomokban, de azt hiszem, erre nem is vágyunk.

Ahol van gyermekmegőrző, az sem problémamentes. Pedig azt gondolhatnánk. Az új imaházakat úgy tervezzük, hogy legyen gyermekmegőrző. Az üvegfalon át mindent látni lehet, a mikrofonon hallani, mindent lát-hall a szülő, nem kell otthon maradni. Nincs minden rendben ott sem, ha csak nem tartjuk tudatosan rendben a dolgokat. Ugyanis a gyermekmegőrző nem szolgálhat kötelező elkülönítőnek, karanténnak a kisgyermekesek részére. Sajnos van, ahol ezt az elvet gyakorolják: azért van, azért csináltuk, hogy a gyerekek legyenek ott, és a gyülekezet csendben végezhesse a maga tevékenységét. Mi, amikor az új imaházba beköltöztünk, és a szép praktikus gyermekmegőrzőt birtokba vettük, hangsúlyoztuk a gyülekezet előtt, hogy ez végszükség esetére készült. Az alapelvünk tehát az, hogy a pici babával, a csecsemővel is legyenek bent az istentiszteleten, mindaddig, amíg tisztába nem kell tenni a kicsit, vagy ha már végképp nem tudják elhallgattatni, akkor legyen hova kivinni az időre, amíg meg nem nyugszik a kicsi. De aztán jöjjön be újra. Úgy gondolom, hogy a gyermekmegőrzőnek tehát ez a feladata, nem pedig az, hogy ott egy külön program folyjon, és pletykapartiknak a színhelye legyen. Arra lettünk figyelmesek, hogy egy gyermekkel ketten is kint maradtak a gyermekmegőrzőben: anyuka is, apuka is. Egyébként ez egy szép vonás: együtt

a család... itt egy kis mikroklíma alakul ki, és sokszor talán még jobbnak is tartják, mint azt, ami bent folyik a nagy gyülekezetben. Semmiképpen nem szeretnénk, hogy ez legyen. Álmomban egy gyermekkel csak egy szülő tartózkodik a gyermekmegőrzőben, és ő is csak a szükséges ideig.

Egy további része az én álmomnak, ami ott is megvalósulhat, ahol nincs gyermekmegőrző, az utolsó pad a gyermekes szülők számára legyen fenntartva. Sokan szeretik az utolsó padot. Lehet ezt szerénységnek is feltüntetni, praktikus is, mert könnyebb észrevétlenül beülni és a végén ugyanígy elmenni. De hát mért nem adjuk meg ezt az esélyt a legjobban féltett csoportnak, hogy ők foglalják el a praktikus helyeket? A gyermekekkel is ez a legpraktikusabb. Különösen kezdő szülőknek, akiknek nincs még gyakorlatuk, félnek tőle, hogy mit szól majd a gyülekezet azzal, ahogy a gyermek viselkedik, és mit szól ahhoz, hogy el tudják-e hallgattatni a gyermeket, vagy nem; mit szól majd a neveléséhez. Régi időkből tudok olyan példát, hogy a gyermekeket az első sorokba ültették le, és a szülők figyelték őket, jó hosszú vessző is kéznél volt, amivel a gyermek fejére lehetett koppintani. Nem sírja vissza azt hiszem senki ezt az időt, különösen nem, akik ennek szenvedő alanyai voltak. Mit tudunk ehelyett adni? Mert azért be kell látnunk, hogy nem maradtak el mindazok a gyülekezetből, akiket így neveltek. Találkoztam olyannal, aki elmondta, hogy ő azért nem jár templomba, mert a tisztelendő bácsi fölpofozta vagy megfenyítették. De olyanok is vannak, akiket így neveltek, mégis megtértek, a gyülekezetben maradtak, mert ez egy olyan tekintélyelvű légkörben volt, amelyet tudomásul vettek ők mint a nevelés eszközét. Ma más a helyzet, föltétlenül más módszerre kell gondolnunk, mert a világ is, amiben élünk – más. Abban az időben a tanár bácsi is körmöst adott a gyermeknek, és ez az enyhébb büntetés volt, megengedett, elfogadott volt. Ilyen körülmények között történt az, hogy az imaházban is a fejére koppantottak. Semmiképpen nem szabad elfelejteni, hogy más a környező világ, fegyelmezni azért kell, de találékonyak kell lenni. Tehát engedjük az utolsó padba a gyermekeket, kevésbé vonják el a figyelmünket, nagyobb biztonságérzetet ad azoknak is, akik a gyermekkel foglalkoznak.

A gyermekek szívesen tartózkodnak a felnőttek társaságában, mert azok szívesen foglalkoznak velük. Ez is az álmomhoz tartozik. Hála legyen az Úrnak, ahol ez az álom valóság: szívesen tartózkodnak a felnőttek társaságában. Ez függ a felnőttek viszonyától.

Sokak szerint nagyon sok múlik a lelkipásztoron abban, hogy egy gyermek jól érzi-e magát az istentiszteleten. Egyáltalán nem akarom áthárítani a felelősséget másra, biztos, hogy semmivel össze nem hasonlítható felelőssége van a lelkipásztornak, az ige hirdetőjének. Hangsúlyozom, hogy nagyon sok múlik rajtunk a gyermekek megtartása érdekében. Az igehirdető szólítsa meg a gyermekeket! Ez történhet alkalomadtán szó szoros értelmében, máskor pedig átvitt értelemben: tehát érezzék, hogy róluk van szó, hogy ők fontosak, nem mellékszereplők, nem valami szükséges rossz a gyülekezetben. Vagy olyan egyszerűen fogalmazzon végig az igehirdető, hogy a gyermekek is megértsék, vagy rövid összefoglalást adjon az ő nyelvükön is!

Amikor Balatonszemesen nyári vasárnapokon nagyon sok német vendég volt, bevezettük – hogy ne pasz-

szív résztvevők legyenek –, hogy az igel hirdetés után legalább ötperces összefoglalást németül is adtam. Azt gondolom, hogy a gyermekeknek néha kínaiul hangzik a prédikáció. Ha ez nem így van, akkor jó, de ha igen, akkor legalább egy rövid összefoglalás legyen a végén, amiből ők is megértik, hogy miről volt szó a felnőttek között. Ennél jobbnak tartom az előzőt, ha a figyelmet végig fönt tudnánk tartani, de tapasztalatból tudom, hogy ez nem mindig sikerül, különösen a dogmatikai tárgyú igel hirdetésnél. Talán más a történeti témájú igel hirdetés. Ott könnyebb ezt megvalósítani.

Álmomban a gyermekek kreatívak az istentiszteleten. A kreáció teremtést, alkotást jelent. A teremtést inkább csak a mennyei Atyára alkalmazzuk. De alkotásként használjuk ezt a kifejezést. Isten az ő teremtő művéből részt adott az embernek. Úgy gondolom, hogy ha egy istentisztelet kreatív, az előnyére válik a gyülekezetnek. Nyilván nem olyan könnyű megvalósítani abban a formában, amikor egy beszélő van, az igel hirdető, mégsem mondhatunk le erről, és vannak nagyon jó példák arra, hogy az igel hirdetőknél sikerült ezt a falat áttörni. Ha ez célunk a felnőtt hallgatók felé, akkor a gyermekek felé is célunk legyen! Itt nemcsak az aranymondásra gondolok, annak az elmondására. Már az is valami, evvel már bevontuk őket a szolgálatba, de ez nem minden. Lehet énekelteni őket, lehet vers és egyéb szolgálatokra rendszeresen bevinni őket. Mégpedig olyan módon, hogy alkalomadtán ők tanítanak meg egy éneket vagy egy igeverset a gyülekezettel. Amit már ők előzőleg megtanultak, bemutatják, és a gyülekezet is gyakorolja. Megdöbbenő eredményre jutottam, amikor megpróbáltam az előjárókat meggyőzni, akik nagyon kardoskodtak, igen, kell az aranymondás elmondása, mert egyszer-kétszer kimaradt. De amikor azt mondtam, hogy sokkal inkább tudnánk ambicionálni a gyerekeket az aranymondás tanulására, hogyha mi is elmondanánk, a felnőtt gyülekezet, akkor már hűzódzkodni kezdtek: ezt talán mégse! Akkor csodálkozunk azon, hogy aki 14 éves lett, nem akar kiállni az aranymondást mondókkal, mert ő már nagylány, nagyfiú? Hát ha ugyanazt a példát mutatjuk mi, felnőttek, hogy már rangon alulinak találnánk az aranymondás elmondását, akkor hogyan várjuk tőlük, miért akarjuk kényszeríteni őket? Meggyőződésünk az, hogy szükség van arra, hogy minél több igeverset tudjunk. És ez nemcsak a gyerekekre vonatkozik, a felnőttekre is. Lehet, hogy első, második mondásra nem tudunk elmondani egy aranymondást...

Lehet, hogy másnak még több fantáziája van és még kreatívabbá tudja tenni a gyülekezetet, de legalább itt el kellene kezdenünk ezt a gyermekekkel kapcsolatban.

Alkalmazzuk a pedagógia felismeréseit, hogy sokkal hatékonyabb a tanulás, ha nemcsak hallunk, hanem látunk is, sőt valamilyen módon csináljuk is. A szakemberek vizsgálták, hogy mennyi marad meg az előadás elhangzása után 3 órával, és aztán 3 nappal. Már az is igaz, hogy a szóban elhangzott információnak is csak az 50 %-a az, ami beépül, és 3 nap múlva pedig csak az 5 %-a marad meg, ugyanakkor 3 hét múlva pedig már csak 3 %-a marad meg, ha pusztán szóban közöljük az információt. Ha vizuális módon is, akkor már jobb a határfok, ha a kettőt együtt alkalmazzuk, akkor ugrásszerűen megnő a határfok. A legjobb akkor, ha valamilyen módon csinálhatják, kiábrázol-

hatják, bekapcsolódhatnak abba, amiről hallanak. Ilyenkor 95 % marad meg rögtön. 3 nap múlva is megmarad a 85 %-a az ismeretnek, és három hét után a 70 %-a. Itt a számok beszélnek, ezt kipróbálhatjuk másokon vagy magunkon. Ha ez így van, akkor sokkal inkább élni kellene a bibliaköri foglalkozásokon ezekkel a módszerekkel, amelyek hatékonyabbá tesznek egy-egy tanítást. Hiszen nem csak az a célunk, hogy végigüljenek egy órát, hanem hogy aztán a mindennapi életben hasznosítsák mindazt, amit ott megtanultak.

Álmomban a tanítást szemléltetik a bibliaköri vezetők. Tudom, hogy a valóságban is sok helyen, de nem mindenütt. Sok lehetőség van erre. A legismertebbek a flanelképpel, kivetítéssel való ismertetések.

Amikor szórványkörzetben szolgáltam, arra lettem figyelmes, hogy a hétköznapi esti istentisztelet, amelyen ugye olyanok vesznek részt, akik egész nap dolgoznak, különösen, amikor a tavaszi, nyári munka van, és elfáradtan jönnek, hagyományos módon kicsiny határfokú.

A feleségem, aki óvónő, adta az ötletet, hogy próbáljam meg a flanelképet a felnőtteknél is. Szűk kis gyülekezet volt, családis, egy asztal ültünk körül... És a módszer bevált felnőtteknél is. Nyilván ezt nem alkalmazom Erzsébeten, ahol azért hétköznapi este is vagyunk vagy 70-en, az utolsó sorból nem is látna mindenki a flanelképet... Csak azért mondtam el, hogy ha felnőtteknél hatásos, akkor mennyivel inkább gyermekekénél. Szabad nekünk egyre kreatívabbnak lenni. Pl. zenei szemléltetést is lehetne használni, akár aláfestésként vagy pedig olyan módon, hogy egy-egy ismert bibliai történettel kapcsolatban egy ismert zeneművet hallgatnánk. Itt többszörös lenne a haszon. A zenei ízlésüket is formálhatnánk egyúttal, és ugyanakkor mindez szimbolizálna sokkal inkább azt, amiről hallunk. Ebben az álombeli gyülekezetben bőséges szemléltetés van.

Istentisztelet előtt és után a felnőttek odamennek a gyermekekhez, nem azért, hogy megszegyenítsék, vagy megfélemlítsék pajkosságuk miatt, hanem hogy megdicsérjék szép szolgálatukért, vagy ha ezért nem lehet, nincs miért, akkor hogy milyen szép a ruhája, vagy milyen nagyot nőtt, vagy egyéb valós okért. Nem mondvacsinált dologért, amiről ő is tudja, hogy nem igaz. Hiába mondanám én azt, hogy vezessük ezt be a gyülekezetben, beszéljük meg tanácskozáson, hogy ettől kezdve odamegyünk a gyerekekhez, és próbálunk velük kapcsolatot teremteni, ez így nem megy. De megy a maga természetes módján, ott, ahol örömmel fogadják a megszületendő gyermeket, ahol már kisbaba korban is elkérik a szülőktől. Itt is megoszlik a vélemény. Van olyan anyuka – különösen az első gyermeknél –, aki oda sem adná, nehogy megfogják a kezét, lábát a gyermeknek, semmiképpen. De én úgy látom, hogy ahol engedik szeretni a kicsiket ilyen korban, ott megmarad a folytonosság. Ott nem jelent problémát majd 14 éves korban vállára tenni a kezemet, mert én is félek tőle, meg ő is tőlem, ha ezt megteszem. Ugyanakkor a testvéri érintésnek, a testvéri, baráti kapcsolatnak nagyon nagy jelentősége van. Ezt is valahol korábban kellene elkezdni. Szavakkal éppúgy, mint másféle figyelmeséggel. Van, aki ezt úgy gyakorolja, hogy csokit, cukorkát ad – bár ennek nem örül minden szülő, csörög-zörög vele, fogakat rontja, nem feszültségmentes a dolog, ott sem, ahol a jó szándék megvan abban az idős bácsiban, néni-

ben, aki a szeretetét így fejezi ki. Újpesten hallottam, hogy Vintetics néni – nekik fűszerkereskedésük volt – mindig valamivel kedveskedett a gyerekeknek. Ha használják a „cukros bácsik”, akkor mi mért félünk a jónak az érdekében becsületesen alkalmazni, akár ezt, akár ennek egy finomultabb és praktikusabb formáját, miért lenne baj, ha a felnőttek odaédesgetnék magukhoz a gyerekeket? Akár a szó szoros értelmében, vagy amilyen módon ezt megtehetik. Később szeretnénk ha lenne kapcsolódó pontja, amikor elmagányosodik és elmarad a gyülekezettől, de hát akkor már nem lehet, akkor már a lelkipásztor sem tud csodát tenni, és ha a gyülekezetben nem alakult ki, hogy gyermekbarát gyülekezet legyen, akkor az nem lesz ifjúságbarát gyülekezet sem, akkor az egy kiöregedő és elhaló gyülekezet lesz. Egyelőre ez álom, de hála legyen az Úrnak, hogy ez sok helyen valóság. A szülők nem arra törekcsenek, hogy az istentisztelet után siessünk haza, hanem hogy a gyerekekkel kicsit kapcsolatot teremtsenek. Nagy gyülekezetben a kapcsolatteremtésnek egy tudatos formája köszönteni a születésnaposokat, és a gyerekek viszik oda a lapokat. Nemcsak azért, mert ők könnyen szaladnak, meg olyan jópofák, hanem hogy megismerjék, amikor hallják XY testvérnek a nevét, kérjük, hogy álljon fel az ünnepelt: „Igen, ő az”, odamegy, és akkor tudja, hogy kiről van szó, és akkor az a felnőtt – ha másért nem – azért a lapért megsimogatja, megpusztilja. A kapcsolatteremtésnek egyfajta lehetősége.

Az álombeli gyülekezetben tudják a gyermek nevét és néven szólítják őket. A Jó Pásztorról tudjuk elsősorban, hogy ismeri a juhokat név szerint. De egy egyszerű köszönetnél is számít, ha azt mondom: „Szervusz, János”, sokkal több, mintha csak azt mondom: „szervusz”. Fontos tehát a név ismerete és említése. Nem egyformák az esélyeink ebben, mert van, akinek a névmemóriája nagyon rossz, de törekednie erre mindenkinek fontos.

Hogyne ismernék a nevét, hiszen nemcsak a gyermekbemutatáskor hozták el, nemcsak utána látogatták meg az édesanyját és a gyermekét – sajnos városban, nagyobb gyülekezetben kevésbé gyakorlat ez, mint vidéken –, ételmezt visznek, itt is vannak túlkapások, egyáltalán ahol ez azzá silányult, az a probléma, hogy mit viszek, milyen ételmezt, akkor inkább el sem megyek. De ha maga a meglátogatás a fontos, és valamit azért viszek, amit éppen lehetőségem van, talán ebédet is, előtte megkérdezve, hogy mi legyen az. Ha látogatják az anyukát, ez is kifejezi, hogy hogyan fogadták a gyermek érkezését a gyülekezetben, ott azért a név megtanulása is könnyebben fog menni. Néven szólíthatják már akkor, amikor még a kicsi nem is érti a nevét. Egy-egy gyülekezeti kiránduláson vagy más alkalommal játszhatnak a gyermekkel. Még az is előfordulhat, hogy vasárnap ebédre is meghívják egy-két gyermeket. Tudom, hogy elég merész az álmom, de álomban az is lehetséges, hogy nemcsak a gyermekes szülők, hanem a még vagy már gyermek nélküliek is meghívják valakit. Az még inkább előfordul, hogy gyermekeink barátoknak, és meghívják őket ebédre a szülők, ez is nagyon jó, támogatni kell. De az is megtörténhet, hogy ahol még nincs vagy már kiröppentek a gyerekek, olyanok élnek a szeretet továbbadásának ezzel a lehetőségével, hogy növekedjék bennük az Úrtól folyamatosan kapott szeretet. Ez azoknak is jó, akik megteszik. Nem azon sírnak, hogy az én gyermekeim milyen messze költöztek, vidékre, Amerikába, és

most itt vagyok egyedül. Amikor az Úr Jézus azt mondta, hogy százannyit kap helyette apát, anyát, és fordítva is: gyermeket. Nem igaz, hogy magányosnak kell lennie egy idős embernek a gyülekezetben, ha kiröppentek a gyerekek, mert ott vannak a többiek. Persze ehhez az Úr Jézus szemlélete kell. Nemcsak azért szeretem, mert az enyém, hogy magamat szeressem benne, hanem azért, mert egy Istentől kapott élet. Nemegyszer hallom, ha valaki lát egy jó kocsit, azt mondja: Milyen szép, kár, hogy nem az enyém. Még a gyerek is, ha szép és okos, inkább irritálni fog, hogy irigykedjem rá, hát talán szebb, mint az enyém, okosabb, mint az enyém. Miért nem tekinthetnénk úgy a gyülekezetben, hogy ő is az enyém? Nem genetikailag, hanem az Úrtól kapottan. És az ő szépségének, okosságának ugyanúgy örülhetek.

Tehát előfordulhat ilyen ebédmeghívás a gyülekezetben, ez olykor segítséget is jelenthet egy sokgyermekes családban, de mindenképpen missziós segítség – én ezt nem szociális segítségnek hiszem, hanem missziós segítségnek, ami az összegyülekezetnek az ügye.

A gyermekbarát gyülekezet tanácskozásán is meglát-szik fő jellemzője. Szervezett foglalkozást (játékot) tartanak egy önfeláldozó felnőtt segítségével, aki lemond a tanácskozáson való részvételről azért, hogy a gyerekeknek és a gyermekes szülőknek ne tűnjön ez elviselhetetlen harmadik felvonásnak az imaóra és az istentisztelet után. Ha a tanácskozás nem egy szükséges rossz, hanem a gyerekeknek is egy élmény lenne, mert addig is játszhatnának a többiekkel, mert a múltkor is nagyon jól játszottak. A tanácskozáson nemcsak az kerül napirendre, hogy mit rongáltak meg a gyerekek, milyen csínyt követtek el, hogyan öltözködnek, hanem hogy milyen újabb beruházást tehetne a gyülekezet a gyerekek érdekében. Bibliaköri termek felszerelése, feldíszítése. Ha nem is annak a drága berendezése, hanem otthonossága. Természetesen ha a gyülekezetnek anyagi ereje van rá, akkor komolyabb berendezést is vehet ezekbe a termekbe. És áldoz a gyülekezet a szemléltető eszközökre, játékokra, sporteszközökre. Ez látszólag nem missziós cél. Azt mondom, ugyanolyan missziós cél, mint a bibliaolvasás, csak másféle az értéke. Sok eset bizonyítja, hogy a Bibliát olvasták, imádkoztak is a gyerekekkel, a gyerekekért, de nem tettek meg mindent más területen, és a gyerekek nem tértek meg. Fordítva sem állítom, hogy a sporteszközök megtérést eredményeznek Biblia nélkül, semmiképpen sem, de a kettő nem ellensége egymásnak. Németországból kaptunk egy Újszövetséget, melynek a lapjai között világhírű hívő sportolók képe van, és bizonyágtétele. Ez nálunk megbotránkoztató. Mikor ebbe a Bibliába belenéz valaki, láthat nem életidegen és nem hitetlen sportolókat, hanem olyan világlklasszisokat, akik hívők. És akik a megtérésükről bizony-ságot is tesznek, ezért kerülnek a Biblia lapjai közé. Természetesen ez nem egyenértékű a dogmatikai kijelentéssel, de missziói eszköz arra nézve, hogy a sportot ne érezzék életidegennek, mint ahogy a mi korosztályunk annak érzi. Megvan ennek az oka, mert legtöbbször vasárnapra kerültek ezek a sportfoglalkozások, különösen a versenyek, amikor az istentisztelet ideje van, meg rossz társaságot jelentett olykor egy-egy ilyen környezet. Megvolt a magyarázata, és mégis látjuk, hogy nem jó az, hogy a sport és a hit sokak gondolkodásában olyan messze került egymástól. A gyermekbarát gyülekezet tanácskozásán

ilyesmirel is szó esik. A költségvetés meghatározott százalékat a gyermekekre, azaz a gyermekmisszióra költik. Nálunk ez azt jelentené: durván annak az arányában, ahogyan vannak a gyerekek a gyülekezetben, nálunk a húsz év alattiak a negyedrészt jelentik a gyerekeknek (nem gyülekezetnek?). Nem vizsgáltam meg, de nem hiszem, hogy a gyülekezet költségvetését a gyerekekre költենék. Nem számokat akarok itt bevésni, a praktikum, meg az egyéni, helyi adottságok nagyon befolyásolhatják. Lehetne a gyülekezeti költségvetésben is egy ilyen rovat a gyermekeknek, és ott nemcsak a karácsonyi ajándékok kiadásai szerepelnének. Sok helyen ezzel le is tudtuk egy évre őket.

A gyermekmisszió nem gyermekevangélizációs istentisztelettel kezdődik, de azzal folytatódik. Az álombeli missziós gyülekezet nemcsak a világiakat akarja megtéríteni, hanem azért is imádkozik és munkálkodik, hogy a gyülekezetben felnőtt gyermekek is hitre jussanak. Nem tradícióból, nem külső kényszer által, hanem mert megértik és elfogadják Isten szeretetét, amelyet a lelki család továbbít feléjük. A leginkább van lehetőségünk Isten szeretetét bizonyítani azok felé, akik a környezetünkben élnek. Tudjuk, hogy az eredményes misszió útja kifelé is ez, az emberek barátjává lenni, hogy megérezzenek valamit abból a szeretetből, amit Istentől kaptunk, ez ugyanígy működik befelé is, ha akarjuk, hogy gyermekeink az Úrrei legyenek, adjuk tovább azt a szeretetet nekik, amit az Úrtól kaptunk, a szeretet találékony. Én itt néhány ötletet adtam, de a szeretet még ennél sokkal változatosabb ötleteket is fog találni.

A gyermekekkel való állandó foglalkozás nem teszi feleslegessé, hogy a meghirdetett evangélizációnak legyen tervezetten gyermekevangélizációs része is. Tehát nemcsak hogy a lelkipásztor esetlegesen szól a gyermekekhez is, hanem történeten tervezetten. Mi azzal próbálkoztunk, hogy a szombati alkalom gyermekevangélizáció volt. Nem egy hagyományos igehirdetéssel, hanem bábműsorral, foglalkozással, az evangélizációnak a nyelvükön való továbbadásával. Ha azt szeretnénk, hogy a gyermekek is érezzék azt, hogy az evangélizáció őket is érinti, akkor szabad így tervezni a gyülekezeti evangélizációt. Természetesen más rétegeket is megcélozhatunk, ugyanezen az evangélizáción teát, kávét készítettünk a nyugdíjasoknak, és őket hívtuk meg, és a környékbeli lakótelepről legalább ötvenen eljöttek. Mi lepödtünk meg legjobban, hogy vasárnap délután lejötték idősek. Kell hogy gondoljunk rájuk is! Örülök, hogy az álom bizonyos részei már itt-ott megvalósultak vagy megvalósulóban vannak, kívánom, hogy ez az álom egyszer minden gyülekezetben valósággá váljon. A gyermekbarát Jézus gyermekbarát gyülekezetet akar. Legyünk munkatársai, hogy ne csak a távoli országokba jusson el az evangélium, a hozzánk legközelebb állókhoz, gyermekeinkhez is!

Szeresd a gyermekeket!

*Szeresd a gyermekeket! A gyermek fénysugár,
Közöttünk itt alant, mindig ragyogva jár.
Mikor szomorkodol: szemed közé nevet,
Ha bűnre bűn nyom is: ő akkor is szeret.
Szívednek mélyiből kicsalja a borít,
Fejedre rózsákból vígan fon koszorút.
Ne érje gond soha, ki rád hajnalt derít:
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!*

*Szeresd a gyermekeket! A gyermek gyenge tő,
Frisz fakadó riügyet szelíden rengető
Ha ápolója nincs: elcsenevész, léhull!
Mindig vigyázz reá! Állj mellé támaszul.
Fogd meg a viharnak romboló ostorát.
Ne csapkodja vadul azt a kis gyöngye fát,
Ne bántsad a jövő szendergő képeit –
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!*

*Szeresd a gyermekeket! A gyermek tiszta szent,
Ártatlan angyal ő a föld porában lent.
Lelkén nincs semmi folt, mint a galamb fehér
Imája a mennybe leghamarabb felér.
Kedves az Úr előtt, kinek rá gondja van,
Ezer veszély közt, mikor jár gondtalan:
Elküldi angyalát... megfogja kis kezét...
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!*

*Szeresd a gyermekeket! Ne legyen bús komoly,
Szemének tükréből játsszék örök mosoly.
Maradjon a gyermek gyermek, míg csak lehet,
Majd örzi súlyosabban ő is az életet.
Hintsen a kikelet tarka virágokat,
Daloljon a madár az árnyas lomb alatt.
Csörgesse a patak csillogva gyöngyeit...
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!*

*Hadd fusson a gyermek-álmok fuvallatán
Csapongva illanó aranylepkék után!
Legyen mint a tavasz vidám tekintetű,
Kis ajka zendüljön, mint a kis csöngettyű!
Harmatos bokrétát hadd tépjen a mezőn!
Hajolj le, csókold meg, öleld szívedre bön!
Becéző szeretet övezze fürtjeit...
Töröld le gyöngéden a gyermek könnyeit!*

Dr. Boross Géza

Prófétai igehirdetés ma

Bevezetés

A profétai ill. profétikus igehirdetés az Ószövetség profétáinak szolgálatától kezdve egészen a legújabb időkig, *Walter Lüthi* és ismert neves német és magyar kortársai prédikatori munkásságáig, ha olykor bűvópataként is, de mindig jelen volt Isten népe életében. Manapság úgy tűnik, mintha elbújt volna a patak! Posztmodern korunkban az igehirdetés kommunikációs, lelkigondozói és missziói problémái kötik le a szakemberek érdeklődését. A profétikus igehirdetés kérdéseiről átfogó tanulmány legutoljára éppen 31 évvel ezelőtt, 1967-ben jelent meg *Heinz Blubm* német teológus tollából (Prephetische Verkündigung heute, Berlin 1967). Joggal vetődik fel a kérdés, ebben a sajátos homiletikai klímaváltozásban időszerű-e profétikus igehirdetés mai kérdéseinek, egyáltalán az igehirdetés kérdéseinek vizsgálata? Nem kellene-e alázatosan tudomásul vennünk, hogy a profétikus igehirdetésre van szükség? Nos, nagy örömünkre, a Magyar Református Lelkészegyesület felelős őrállói úgy látják, nem. Nem hogy elmúlt („lecsengett”) volna a profétikus igehirdetés órája, hanem inkább újra elérkezett. A patak ismét felszínre akar tömi. S ez nem emberektől van, hanem az igehirdetés legfőbb Gazdájától, a Szentlélek Istentől, ahogyan arra a locus classicus, a 2Péter 10:21 figyelmeztet. Fogalmazzuk meg tehát mai előadásunk alaptételét ekképpen: A profétikus igehirdetés mai kérdéseinek vizsgálata a Szentlélek akarata, a Szentlélek inspirációja több okból is.

Először is az igehirdetés manapság annyit emlegetett krízise miatt. Az újabb kutatások fényében ennek a krízisnek egyik oka kétségtelenül az igehirdetők krízise. Másik oka az igehallgatók krízise. De az igazi, a legfőbb oka az, hogy úgy mond „hiányzik az igazi prófécia” az egyházban. Egyre nyilvánvalóbb, hogy az akkomodációs, tehát az emberi igényeket kielégíteni akaró prédikáció nem pótolja a profétikus igehirdetést.

Másodszor az ún. népegyház egyre fájóbb krízise miatt. E krízis egyik jele és oka az, hogy népegyházi gyülekezeteinkben nincsen szükség profétákra. A gyülekezeteknek – amint arra Josutis „Der Pfarrer ist anders” c. könyvében rámutat – nem profétákra, hanem „Religionsdienerekre” (liturgikusokra, adminisztrátorokra, ünnepi rétorokra) van szükség. Bibliai terminológiával élve „szavakra”, de nem „erőre”. Ha más nem, akkor gyülekezeteink elesett, halott állapota bizonyítja, mennyire itt van, ütött a profétai igehirdetés rehabilitálásának, újrafelfedezésének az órája. Ezért olyan időszerű újra a profétai igehirdetés mai kérdéseiről beszélni.

Hamadszor pedig az egyház társadalmi kontextusának krízise miatt. Hogy a társadalom, melyben Krisztus egyháza él és szolgál egyre mélyebb krízisben vergődik, szinte vegetál, semmi sem mutatja olyan döbbenetesen, mint az egyre erősödő deviancia hullám. A bűnözési statisztika és a társadalmi nyomor összefonódása. Az egyre gátlástalanabbá váló maffiaháborúk, terrorizmus, leány- és droggereskedelem, alkoholizmus, szexuális aberrációk, öngyilkosság, depresszió, munkanélküliség, abszolút kilátástalanság, az apokaliptikus ösközös, a legteljesebb etikai relativizmus, az élet teljes értelmetlensége érzetének eluralkodása egyre több kortársunk és honfitársunk tudatában. Röviden a sátáni erők turbulenssé válása a társadalom. Ebben a helyzetben egyre nyilvánva-

lóbb, nincs más megoldása a profán társadalom számára sem, csak Isten rendje, Isten útja, Isten ígéje, mely olyan, mint a tűz és a sziklazúzó pöröly. Ez az Ige, ha újra megszólal az egyházban, akkor indirekt hatást gyakorolhat a nem egyházi közvéleményre is. Röviden, a profétai igehirdetés segítheti a társadalmat a züllés szakadékból, ahogyan arra az ébredések történetében nem egy példát láthatunk. Utalok itt csak a 18. századi metodista ébredésre, mely – *Révész Imre* véleménye szerint – megmentette a végpusztulás szélére jutott Angliát. De utalhatok a magyar reformáció igehirdetésére is, mint a Mohács utáni magyar nép lelki, szellemi, társadalmi orvosságára. Ezért időszerű ma is a profétai igehirdetésről beszélni. Lássuk meg azért e rövid előadás keretében, mik a profétai igehirdetés feladatai ma!

Felelősségvétel

A profétai igehirdetés alapvetően különbözik a pásztori, a missziói és a poétikus igehirdetéstől. Azért, mert amíg a pásztori igehirdetés vigasztalást kínál fájó lelki sebekre, amíg a missziói igehirdetés Isten családjába invitál, amíg a poétikus igehirdetés gyönyörködtetni akar, addig a profétai-profétikus igehirdetés felelősséget ébreszt, felrázza a lelkiismeretet, nyugtalanít, kijózanít és pedig azért, mert radikálisan proklamálja Isten valóságát. A profétai igehirdetés egyik fő mondanivalója (kérügmája) az, hogy minden ellenkező hiedelemmel szemben a Biblia Istene nem filozófiai koncepció, nem projekció, nem illúzió és konstrukció, hanem a lehető legkonkrétabb, legradikálisabb Valóság. A Biblia Istene uralkodik. Természeti és erkölcsi törvényei változatlanul érvényben vannak. Őtöle, Óáltala és Őreá nézve vannak mindennek. Nem Ő van valahol a kozmoszban és univerzumban, hanem a teremtett mindenség van Őbenne. Benne élünk, mozgunk és vagyunk. Előle menekülni, uralmi szférájából disszidálni vagy emigrálni a legteljesebb öncsalás. Ha a Seolba vetünk ágyat, ott is jelen van, ha a hajnal szárnyaira kelnénk és a tenger túlsó szélére szállnánk, ott is az Ő keze vezérelne. A profétai igehirdetés feladata ma az istenhit általános krízise idején (Uppsala) először az, hogy határozott, félreérthetetlen igennel feleljen *Hans Küng* kérdésére, Exitiert Gott? Létezik Isten? Éspedig feleljen Kálvin bizonyágtételével, az Institutio klasszikusan szép tanításával: „Isten... úgy kijelentette magát a világalkotmányában és ma is úgy kijelenti magát, hogy szemünket ki nem nyithatjuk anélkül, hogy kényszerülve ne volnánk Őt látni. Ha lényeg olyan megfoghatatlan is, hogy istensége minden emberi érteken felül áll, mégis minden egyes művébe olyan tisztán és világosan véste be dicsősége biztos jegyeit, hogy még a legtanulatlanabb ember sem hozhatja fel mentségül, hogy Istene nem ismeri (im. 1.5.1). A profétai-profétikus igehirdetés egyik fő mondanivalója ma az, hogy a természeti világ, a flóra, fauna, atomok és tejutak, kémia, biológia, geológia – istentranszparens. Ugyanígy istentranszparens a világtörténet, az egyháztörténet, sőt a magyar nemzet története. A történeti kutatás (*Révész*), a rendszeres teológia (*Berkhof*), a bibliai teológia (*Tóth Kálmán*) egybehangzóan bizonyítja, hogy a történelemben Isten dolgozik. A történelem valóban theatrum gloriae Dei szabadtérszerű és ítéleteivel együtt. A keresztyén hit sui generis történelemértelmezés. A maxi és mini történelmet csak Istentől lehet megérteni.

De hát miért kell ilyen élesen, ilyen világosan rámutatni, sőt hangsúlyosan (Barthtal) szólva „proklamálni”, közhíré tenni Isten valóságát, létét, uralkodását? Mi köze ehhez az emberek? Isten egzisztenciája miért egzisztenciális jelentőségű nemcsak a hívő keresztyén ember, hanem minden ember számára? Nos azért, mert a Példabeszédek 16:4 szerint Istennek minden emberrel célja van. Az emberek – ahogyan az új fordítás mondja – rendeltetése van. Isten munkatársai, megbízottjai, sáfárai vagyunk. Olyan megbízott szolgák, akiknek el kell számolni a talentummal. Számot kell adni a sáfárságról. A világ, az ember, sőt az egyház romlásának, deformációjának, önmagától való elidegenedésének végső oka az a cinikus teológia, mely szerint nem kell az elszámoltatást olyan komolyan venni. Ki tudja, mi lesz velünk a halál után? Lesz-e egyáltalán valami és mikor? Nem azzal kell törődni, mi lesz a halál után, hanem azzal, mi lesz velünk a halál előtt! Minden élvezet szabad. Együnk, igyunk, paráználkodjunk – holnap úgyis meghalunk. Csak semmi aszkézis, önfegyelem, becsület, szentség. Minden szabad nékem. Nos – a prófétai igehirdetés ebbe az esztelen kavalkádba kell belekiáltsa, hogy lesz számadás, lesz felelősségre vonás. Nekünk meg kell jelennünk a Krisztus ítélőszéke előtt. Isten mindenről tud. Mindent lát, olykor a legváratlanabban lép elő rejtettségéből s tart minden emberi elképzelést meghaladó kis és nagy ítéletet. A mi generációnk kétszer is elképesztő leckét kapott e tekintetben a Harmadik Birodalom és a sztálini birodalom látványos összeomlásában. Hogy is mondja Arany János? „Nem mindig ember, aki sorsot intéz”! Istennek felelősséggel tartozunk.

De hát hogyan történjék most már a szószéken ez felelősségbresztés a prófétai igehirdetésben?

Történhet úgy, ahogy *Ravasz László* A nagy meglepetés c. prédikációjában látjuk (IR 1,228k). Íme: „...mindig tudtam, sokszor gondoltam rá és imádkoztam is érte, hogy Krisztus legyen kapcsolatban azokkal, akiket szeretek: a hitvestársammal, szülőimmal, gyermekeimmel, barátaimmal, gyülekezetem tagjaival. De jaj, nem gondoltam arra, hogy mindent megtegyek, hogy ez a viszony csakugyan erős legyen. Jaj, mennyit mulasztottam ezen a téren. Nem gondoltam eleget azokra a lelkekre, akikhez az evangélium nem jutott el. Akár azért, mert egy más világban, a sötétség tartományiban élnek, akár pedig mert itt vannak körülöttünk, és még nem jutott el hozzájuk az evangélium friss és édes hívogatása. Vajon a vilamoskalauz, az utcaseprő, a sarki rendőr, a dohánytőzsdés, a koldus a templomajtóban, vajon a padlásszobák, a börtönök, a menedékházak és toloncházak lakói, vajon a magyar középosztály, tanyavilág, a magyar nincstelenség ismeri-e eléggé az élet Fejedelmét, és eljutott-e hozzájuk a tiszta Ige? Mit tettél arra, hogy mások üdvözüljenek?...”

Történhet úgy, ahogyan ugyancsak *Ravasz László* Elinézetlen ügyek c. (Korb 1,120k) prédikációjában látjuk. Íme néhány részlet:

„...Azt szeretném megmutatni, mennyi elintézetlen ügyed van neked. Elmúltál már 50 esztendő, megcsináltad-e a végrendeletedet...? Né Néha nem jól érzed magad, megvizsgáltattad-e magadat egészen alaposan egy kiváló orvossal? Elhatároztad, hogy jótékony célra nagyobb összeget hagyományozol... mondd, elkészült már az ajándékozási szerződés? Mennyi kötelezettséget vállaltál: teljesítetted-e mind? Ígéretet tettél egy haldoklónak, ünnepélyesen felvállaltál valamit lelkes tapsok között, nem gondolsz-e arra, hogy egyszer ezt egészen bizonyosan meg fogják óvatolni, adós fizess!... Van valaki, akinek az életén keresztyülcsörtéttél. Mondd, nem hasonlítasz te aIhoz az autóvezetőhöz, aki gázol, s otthagya áldozatát, a véres porban s maga tovább roboz?...”

De jöjünk közelebb a mi időnkhez, s lássuk, hogy eszmélettel felelősségre *Jóó Sándor* a „Készülj Istened elé” c. Ámos 4:12 alapján mondott pasaréti prédikációjában. Íme, néhány részlet:

„Miért készülünk? Azért, mert ha nem készülünk föl időben, akkor Isten valami retteneteset cselekszik velünk. Azt mondhatná valaki, de hiszen ez úgy hangzik, mint egy fenyegetés. Néha szinte kemény, mintha az asztalra csapna az öklével: Vigyázz, mert majd az Isten. Igen, az Isten... Nem szeretjük mi az ilyen kemény prófétai beszédet, ótestamentumi dörgedelmet... Mire készülünk ádentben? Az Istennel való találkozásra készül... A szennyeset, a tisztátalan gondolatokat, haragos érzéseket, önzést, irigységet, elégedetlent, ideges magatartást... ha a szent és tökéletes Istennel akarunk találkozni, bizony gondolnunk kell arra, hogy egész magatartásunk, cselekvésünk az Ő akarata szerint legyen...” (Készülj Istened elé, Torontó 1983,59k)

Folytathatók a példákat. De e néhány kiragadott hazai példa is mutatja, mi a prófétai igehirdetés feladata ma. Íme, első rendben az istenvalóságból eredő felelősség ébresztése, az alvó lelkiismeret megmozgatása, az álnyugalom, álbeckeség megzavarása, a Deus praesens és Deus futurus proklamálása: Készülj Istened elé! Avagy ahogyan a Prédikátor könyve figyelmeztet: „...járj a te szívédnek útjaiban és szeméidnek látásiban, de megmúdd, hogy mindezekért az Isten tégedet ítéletre von!” (12:1) Egyre féktelenebbé váló társadalmunkban ez a Biblia egyik időszerű prófétai üzenete.

Megtérés-sürgetés

A prófétai-prófétikus igehirdetés nemcsak Isten valóságát, hanem Isten konkrét parancsát is, akaratát is hirdető beszéd. Alapigéje az ApCsel 17:30–31: „*A tudatlanságnak idejét elnézvé az Isten, mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek, mivelhogy rendelt egy napot, melyen megítéli majd a föld kerekességét igazságban egy férfiu által, kit arra rendelt bizonyosságot tévé mindenkinek azáltal, hogy feltámasztotta Őt a halálból.*” Íme, a megtérés „homiletikumá” in nuce. Ennek a locusnak az első nagy üzenete, amit nem lehet elég gyakran és hangosan proklamálni, hogy Isten kegyelmének, türelmének, várakozásának idejében élünk. Mostan – mondja az apostol, s ez a mostan a történelem, a jelen, a ma prófétikus értelmezése, leleplezése annak a titoknak, hogy Jézus Krisztus feltámadása és visszajövele között a világtörténelmi idő üdvtörténelmi idő, az adott ma (mostan) – üdvtörténelmi jelen. Soha vissza nem térő egyszeri alkalom (kairosz) a megtérésre (itt a bálványistenektől – vö. 29. vers – elfordulásra és az élő Istenhez odafordulásra). A locusunk másik nagy üzenete az, hogy Isten megtérésre hívó „parancsa” (üzenete) nem egy-egy emberhez, nem is egy népcsoporthoz szól, hanem mindenkinek mindenütt! Nincs a világnak olyan része, nincs olyan földrajzi, politikai, társadalmi, foglalkozási, életkorbeli csoport, réteg, közösség, akinek ne volna szüksége a megtérésre. A megtérés az ember főügye, amíg ez elrendezve, megoldva nincs, addig az élet üres, céltelenség, boldogtalan. A megtérés nem valami pietisztikus-askétikus követelmény! Antropológiai jelentőségű esemény. A bűn miatt beteg emberi élet (*Thurneysen!*) egyetlen terápiája. Locusunk harmadik aktuális prófétikus üzenete, miért olyan sürgető teendő a megtérés? Azért, mert közeledik az üdvtörténelmi jövőendő: „*Mivelhogy rendelt egy napot...*” (31. vers). Megjelenik a prófétikus igehirdetésben az eszkhatológiai perspektíva, figyelmeztetés az ítéletre, melyet nem akárki, hanem Krisztus, a Feltámadott fog tartani. Íme, a megtérés sürgetésének aktualitása.

Magától vetődik fel ezen a ponton a kérdés, de hát miből kell megtérni? Miből kell megtérnie a mi generációnknak? Az idézett locus összefüggésében summásan azt feltehetjük – az idegen istenek, a bálványistenek imádatából és szolgálatából. Ezek az „istenek” – ahogyan *Hans Joachim Kraus* egyik tanulmányában rámutat, megszámlálhatatlan formában és sokféle alakban egzisztálnak Isten népe életében, az egyházban (Was bedeuten die Propheten für die Kirche) in: Schultz hg. Kritik an der Kirche, 129). De hát kik ezek az idegen bálványistenek? Mi a nevük? Hiszen, mint *Bonhoeffer* írja valahol, csak a néven nevezett ördög (démon, bálvány) megy ki az emberből? Nos a kérdésre korunk egyik legnevesebb prófétikus igehirdetője, Walter Lüthi adja meg a feleletet az ApCsel 16:16–40 magyarázatában. A hatalmas sodrású igehirdetésben Lüthi „A Nyugat isteneiről” (Die Götter des Abendlandes) beszél, s azt mondja, hogy a modern nyugati világnak tulajdonképpen három fő bálványistene van: a mammon (a pénztárcánk), a nép (a faj) és az individuum. Kiszélesítve: mammonizmus, nacionalizmus és individualizmus. Valóban. Ezek a mi egyházunk és népünk bálványistenei is. Ezekhez csatlakozik az ateizmus, libertinizmus, vallási relativizmus, hedonizmus, pesszimizmus és farizeizmus. Röviden: a nem keresztyén világnézet és életértelmezés. Nos, a prófétikus igehirdetés megtérés sürgetése – ezeknek a bálványkultuszoknak a kritikája. A mai prófétikus igehirdetés itt folytatja az ószövetségi prófétai igehirdetést. A Bibliában adott és Krisztusban testté lett isteni kijelentés fényében látja, értelmezi és ítéli meg az eseményeket, s ezekből szólít megtérésre. S ezen a ponton világosodik ki a nagy paradoxon, az ti., hogy a megtérésre hívó, kemény, világos, bátor, a törvényt a maga legradikálisabb valóságában hirdető prófétai-prófétikus igehirdetés legbelül mégis kegyelemhirdetés! Isten jóakarátának, indulatának, bocsánatának a jele. Mert az ítélet előtt hirdeti a megtérés lehetőségét, mintha csak azt mondaná, még nem késő, még rendbe lehet hozni mindent.

A kérdés most is az lesz tehát, hogyan történjék a szószéken a megtérés prófétikus sürgetése? Erre is Jóó Sándornál találhatunk igen tanulságos paradigmát. A Márk 1:15 alapján ezzel a címmel prédikál: „Térjete meg!” (vö.: Mindenkor örüljete c. kötetben 27kk lapokon). Kitűnő homiletikai érzékkel, gyülekezete reális ismeretében sorra veszi a megtéréssel szembeni kifogásokat, hogy a végén Krisztushoz, Krisztusig vezethesse hallgatóit. Az igen gazdag, igen tanulságos igehirdetésből figyeljük meg az alábbi két részletet! Íme, a megtérés prófétikus szószéki motiválása:

„De van egy másik kifogás is a megtérés komolyan vétele ellen. Nagyon sokszor hallom itt is, ebben a gyülekezetben... 'Azért nem akarok megtérni, mert látom, hogy milyenek azok, akik azt mondják magukról, hogy ők megtértek.' Igen: nagyon jól tudom, hogy a megtért emberek, az úgynevezett hívők nagyok sok ember megtérését és hitre jutását gátolják... Ez mind igaz, sajnos. Az is igaz, amit mondani szoktak, hogy a hívők, a megtértek olyan gögösek, olyan szeretetlenek, olyan utálatosak, olyan nagyképzűek, olyan beképzelték, olyan farizeusok, olyan júdások, olyan taszítóak, hogy ha ilyenek a hívők, akkor Isten mentsen tőle! Való igaz. Atyámfiai, nem tudtok nekem olyan rosszat mondani rájuk, hiszen én is annak tartom magam és ezért tudom, milyen csúnya és taszító tud lenni a hívő ember. Ez igaz! De azt vedd tudomásul, hogy mindez viszont nem ment fel téged a megté-

rés kötelezettsége alól. Nem indokolja azt, hogy ne térj meg... Nem mondhatod majd a nagy felelősségre vonásnál, hogy 'Uram, azért nem tértem meg, mert X meg Y nagyon csúnyán képviselte a megtért és hívő életemet mellettem a földön.'”

És a befejezés: „...A megtérés nem egy kis megjobbulást jelent, hanem a megtérés: teljes uralomváltás, meghódolás, kapituláció, teljes megadás. Ezért a megtérés: örök program, nem lehet egyszer s mindenkorra elintézni egy fordulattal, úgy kezdődik, hogy felismerem Jézus Krisztusban a mennyei transzformátort, a hozzám hajló Istent, megvallom neki és leteszem Előtte a bűneimet, s azzal folytatódik, hogy egy életen át mind teljesebben szolgálatom ki magam Neki, rendezem magamat és mindenemet, amim van uralma alá...” – „Ezért jött az Úr Jézus! Ezért szenvedett. Ezért halt meg. Azért, hogy te is belépj, betérj, megtérj az Isten országába, hogy a szívvednek, két kezvednek, munkádnak, magadnak teljes megadásával te is hozzájárulj ahhoz, hogy ebben a világban ott te körülöttem minél jobban láthatóvá legyen az Isten uralma...”

Íme a prófétai igehirdetés ma: theocentrikus, megtérést motiváló, személyes hangvételű beszéd. Egyszerre törvény és evangélium.

Diakóniai inspiráció

A prófétai-prófétikus igehirdetés ma felelősségelresztés is, megtérés sürgetés is, de mindezekon túl, mindezek mellett, mindezek közben diakóniai inspiráció is. Felhívás, buzdítás, lelkesítés az emberi szenvedés szeretetből fakadó enyhítésére. A „rablók társadalmában” (*D. Sölle*) kiáltó szükség van a diakónus egyház szolgálatára. A prófétai-prófétikus igehirdetés par excellence feladata ma először is a diakónia szó rehabilitása, mindenféle politikai mellézköngétől való megtisztítása. Meg kell mondani, hogy a diakónia nem a totális állam céljainak egyházi segítése, a nem keresztyén ideológiák kiszolgálása. Hanem – a Krisztus kicsinyeinek, a testi-lelki nyomorúságban vergődő felebarát szenvedéseinek enyhítése, ha lehet megszüntetése. Világossá kell tenni újra meg újra, hogy Jézus Krisztus mércéje szerint a keresztyén ember modellje – az irgalmas samaritánus. Újra meg újra figyelmeztetni kell a gyülekezetet, hogy erre a samaritánus típusú emberre van szükség a családban, a környezetünkben, a gyülekezetben és a társadalomban.

A prófétai-prófétikus igehirdetésben fel kell mutatni, világossá kell tenni a diakónia teológiai motívumait. Prédikálni kell arról, hogyan kényszerít, ösztönöz, inspirál a diakónia végzésére Isten irgalmassága és Isten igazsága, az ember istenképűsége, a Krisztus testének valósága, a Szentlélek működése, Isten országának eljövetele és közeledése. Maga az utolsó ítélet, a nagy szétválasztás, melyben – ahogyan *Stauffer* rámutat – nem konfesszionális hovatartozás, a hitvallásos és dogmatikai vélekedés lesz a mérvadó, hanem a konkrét emberi szükség (éhség, szomjúság, betegség...) enyhítésére, felszámolására való törekvés. Újra meg újra rá kell mutatni *Jubás* *Zsófia* szállóigéjére: „A diakónia – kegyességkritika!” Élesekben: A diakónia az egyetlen hiteles kegyességi mérleg! Hirdetnünk kell a katolikus *szent Vince* szállóigéjét: „Szakítsd meg az imádságot a szenvedőkért, és bennük újra megtaláld Krisztust”. Avagy *Kagava* meghökkenítő tanácsát: Aki Krisztussal akar találkozni, előbb menjen kórházba és fogházba, s csak azután a templomba! Azaz meg kell értetni végre valahára gyülekezeteinkkel, hogy a diakónia nem appendix az egyház testén, hanem az egy-

ház verbális szolgálata mellett a repülőgép másik szárnya!

A prófétai-prófétikus igehirdetésben különösen is jó szem előtt tartani a II. HH XXIV. fejezetének egy mondatát: „...a prédikációban nem haszontalan dolog a szentek emlékezetét a nép figyelmébe ajánlani és a szentek szent példáit követés végett mindenki elé odaállítani.” Mutatis mutandis, ez a homiletikai tanács érvényes a diakóniáról szóló prófétai igehirdetésre is. Állítsuk oda a diakónia szentjeinek (Tábithának, Árpád-házi Szent Erzsébetnek, Kálvinnak, Frey Erzsébetnek, Wrede Matildnak, Schweitzer Albertnek, Teréz Anyának – hogy csak őket említsük) példáját és élményeit. Nem is beszélve *Kiss Ferenc*, *Juhász Zsófia*, *Molnár Mária* élményeiről, tapasztalatairól. Pl. Molnár Mária ma is élő figyelmeztetéséről, hogy diakónia nélkül nincs misszió. Életrajza alapján fogalmazhatunk így, hiszen köztudott, hogy missziói munkásságának az igehirdetés és katechézis mellett egyik fő tevékenysége volt a diakónia, sőt terápia.

A diakóniáról való prédikálásra szótözlőnek nemcsak a nagy klasszikus diakóniai textusok: irgalmas samaritánus, gazdag és Lázár, utolsó ítélet a Máté 25-ből, Jakab 1:27 stb.), hanem Juhász Zsófiának az az elgondolkodtató kérdése, vannak-e nem diakóniai textusok? Amint arra az újabb diakóniai kutatás (Röckle, *Diakonische Kirche*, Neukirchen 1990) rámutat, létezik diakóniai bibliaolvasás is, ami annyit jelent, mint a Bibliát „Isten diakóniája” felől olvasni. Ebben az olvasatban a Bibliának egészen új mélységei, összefüggései tárulhatnak fel az igehirdető, de igehallgató gyülekezet előtt. A Bibliát diakóniai szempontból olvasni annyi, mint prófétikusan olvasni. A Bibliának ez a diakóniai alapkaraktere kényszerít a diakónia szószéki inspirálására. A kérdés újra csak az, hogyan történhet ez in concreto.

A diakóniát inspiráló prófétikus igehirdetés egyik igen tanulságos paradigmájának tekinthető *Joó Sándor* atyánk „Ne így legyen közöttetek” c., a Márk 10:35–40 alapján mondott igehirdetése. Íme, néhány részlet a beszédből (vö.: Mindenkor örüljétek, 33k):

„Felhívom a figyelmet egy érdekes jelenségre. Kétszer fordul elő a 'szolga' szó, az eredeti szövegben két különböző jelentésű szó van itt. Az egyik szó a diakonosz. Olyan embert jelent, aki nem kötelező, hanem csak szívességből, szeretetből fakadó szolgálatot vállal másvalaki javára. A Jézus korabeli görögök ezt a szolgálatot valami alacsonyabb rendű dolognak tartották... Az ilyen szolgálat mélysége méri az ember igazi nagyságát. A másik szó a doulosz, a cseléd, a rabszolga, az az ember, aki kényszerből, parancsra végzi a szolgálatot. Inkább tárgy, mint ember. Saját akarata nem lehet. A görög ember számára ez volt a legutálatosabb, legundorítóbb, legmélyebb, legalantasabb életforma. Szitokszó volt. És így képzeljétek el, mit hallhattak a tanítványok, amikor az Úr Jézus azt mondta nekik: Aki közületek első akar lenni, mindenkinek szolgálja, doulusza, rabszolgája, cselédje, kapcarongya legyen! Botrányos kifejezés valóban. De az Úr Jézus maga is ezzé lett, rabszolgává... szemétté, utolsó söpredékké, ronggyá lett a földön. Erős kifejezések ezek, de halljátok meg egyszer úgy, ahogyan az Úr Jézus mondta ezeket a szavakat és fogalmakat. Itt nem finomkodásról van szó, hanem nagyon is érdes, kemény, sokszor durva, sokszor fájdalmas realitásról... Mióta Jézus Krisztus ezen az úton járt, azóta a szolgálat az egyetlen igazán Krisztus-szerű, tehát a legmagasabb rendű életforma.”

Íme, a diakónia teológiai-krisztológiai motiválása. És az applikáció:

„Te ott a pult mögött, vagy az íróasztal mögött, vagy a gép mellett, vagy a konyhában, vagy a gyermekeid között, nem azáltal leszel nagy és első, hogy zsarnokoskods, hatalmat érezteted..., hanem úgy, ha a kötelező és nem kötelező szolgálatot örömmel, szeretettel vállalsz...”

Ugyancsak biztos zengésű a trombitaszó az „Egymás terhére hordozzátok” c. Galata 6:2 alapján mondott igehirdetésben (vö. Joó Sándor, *Élő reménység* 23kk). Íme, néhány mondat a beszédből példaként a diakónia szószéki motiválására:

„Egy embernek a legnagyobb kiváltsága és méltósága, ha másokon segíthet. Majdnem azt merném mondani, hogy egy ember annyit ér, amennyit másokon segít. És az ilyen másokon való segítségére minden ember képes, még az is, aki mindenestől fogva mások segítségéből él. Meglátogattam egyszer olyan valakit, aki négy évtizede feküdt mozdulatlanul egyhelyben az ágyban, a legelemibb élet-szükségleteit csak mások segítségével tudta elvégezni, és mégsem volt haszon nélkül az élete, rengeteg emberen segített: százával keresték fel ezt a beteget komoly bizalmas lelki beszélgetésre...”

Végül még egy mai, immár klasszikus paradigma, *Billy Graham* prófétikus-igehirdetése a diakóniai problémákról. A „Talán őrizője vagyok az én testvéremnek?” címmel, a *Békesség Istennel* c. könyvében egész kis homiletikumát adja a diakónia prófétikus homiletikumának. Beszél arról, miért kell a keresztyén embernek jó állampolgárnak lennie. Miért legyünk vendégszeretők? Hogyan vélekedjünk helyesen a szexről? Hogyan a házasságról? A munkaerkölcsről? A faji kérdésekről? A gazdasági kérdésekről? A szenvedésről? A testvéri szeretetről és a tevékeny jóindulatról? Mindezt pedig a következőkkel alapozza meg:

„A pohár hideg víz az evangélium után és néha előtte jár. De sohasem helyette. A keresztyéneknek mindenképpen jobban kell törődniük a társadalmi problémákkal és társadalmi igazságtalanságokkal. Az elmúlt évszázadok folyamán az egyház minden más szervezetnél jobban előmozdította a társadalmi normák fölemelését. Törvényen kívül helyezték a gyermekek dolgoztatását. Nagy-Britanniában, az Egyesült Államokban és a világ más részein eltörölték a rabszolgaságot. A nők helyzete a társadalomban eddig nem ismert módon fölemelkedett, és sok más reform is megvalósult elsősorban Jézus Krisztus tanításai befolyásának az eredményeképpen. A keresztyének a társadalomban erkölcsi bátorsággal foglalnak állást minden mellett, ami jogos, igazságos és becsületes.”

A mi nemzedékünk világhírű prófétikus evangélistájánál megjelenik tehát a diakónia szélesebb értelme is, ami azonban nem politikai kompromisszum avagy agiornamento, hanem az élő Krisztus-hitből fakadó konzekvenciák bátor levonása és proklamálása. Billy Graham igehirdetése paradigma a tekintetben is, hogyan lehet felszabadítani, inspirálni igehallgatóinkat a társadalmi igazságosságért folytatandó harcra.

Kimondhatjuk tehát összefoglaló zárótételünket. A prófétai (prófétikus) igehirdetés ma az a biztos zengésű trombita, ami felkészíti Isten népét, az egyházat, a gyülekezetet, a hívő embert a nemes harcra, a gonoszság lelkeivel való tusakodásra, a Civitas Diaboli lerontására, a Civitas Dei diadaláért való küzdelemre. A prófétai igehirdetés „bizonyosságát Jézus Krisztusról az élet minden viszonylatában” (*Makkai Sándor*).

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Szebeni Olivér

Baptista gyülekezeteink előjárói tisztségei, és a feladatok történelmi áttekintése

(Az apostolok cselekedetei 13:2)

Bevezetés

Tekintsük át hazai 150 éves és nemzetközi történelmünk több évszázados fejlődési folyamatát a gyülekezeti szolgálatok felől!

Igénk a szent munkára isteni kiválasztás útján állítja Barnabást és Saulust a gyülekezetek elé.

A hazai gyakorlat nagyon sokféle hatásra alakult ki, számukat fel sem sorolhatjuk. Az angolszászok közé, a XVII. századra nyúlik vissza a közösségi tisztségeket jelölő szakszókincs. A hazai gyülekezetekben mindmáig elsősorban a német misszió terminológiája honosodott meg. A dogmatikai nézetekkel karöltve azonban érkeztek távolabbi vagy közelebbi irányból a Kárpát-medencébe más hatások is, amelyek formálták bibliai felfogásunkat és szóhasználatunkat.

I. Az elnevezések időben és nemzetenként változnak

Az igehirdetőket meglehetősen nehezen elkülöníthető funkcióik után különféleképp nevezték atyáink régebben: „prédikátor”, „hitszónok”, „lelkimunkás”, „lelki tanító”, „evangélista”, esetleg „téli evangélista”. Ezek közül mindegyik igehirdetőre vonatkozik. Anyagi háttér ritkán támogatta őket. Istenben bíztak, úgy indultak több napos, távoli missziói utakra és faluról falura jártak. Az ÚR azonban soha nem hagyta őket cserben.

A népek nyájának felelős vezetője a „pásztor”, talán ez a legősibb jelkép.

Jézus Krisztus önmagát is „jó pásztornak” nevezte (Jn 10:11). Visszaulva az előbbi evangéliumi helyre, Efézus 4:11-gyel egybehangzóan, a „pásztor” formát „lelkipásztorrá” egészítettük ki. A magyar „lelkipásztor” szó azonban egyedülálló, más nyelven nincs azonos megfelelője. Németül a közismert „lelkész”-t (Geistliche, Seelsorger) a baptisták nem használják. A „pap” (Priester), az angoloknál a „priest” vagy a „clergyman” szerintük pejoratív.

Németországban a hívő gyülekezetek első igazgatója a „vén” (Ältester) volt. Amikor Magyarországon Meyer Henrik már több „vént” avatott, a budapesti prédikátor 1Péter 5:1 alapján használta a „Mitältester” – Bibliánkban „presbitertárs” – szép és jó hangzású kifejezést.

Az 1905-ös *egyházi szervezetünkben* (tévesen az „*ócsai hitvallásban*”) a „prédikátor” és a „hitszónok” helyes értelmezését segíti elő a zárójelek között írt „lelkész” szó. A lelkési titulától közösségünk általában idegenkedik, a „lelkész úrtól” még inkább. Szlovákiai gyülekezeteinkben viszont elfogadott a „kazatel” (szlovákul egyformát jelent prédikátort és lelkészt). A norvég hitvallás szövege „pásztorokról” tud. A gyülekezet első emberének elnevezése újabban angol, német és olasz nyelven egyformán „pásztor” (az írásmód is egyforma: pastor).

Előfordult, hogy római katolikus hívő a baptista prédikátort „lelki atyának” szólította, tájékozatlanságból, de jóindulatúan. Gyülekezeten belül ez humoros és talán pajtáskodónak mondható megszólítás.

a) Egyszerű baptista igehirdetők

Thomas Helwys, az első baptista hitvallás szerkesztője három pontot írt, de meg sem említette az ige szolgáit (Spitalfields, 1642). A három pont kivonatolva a következő: úgy öt sor a Szentháromság egy igaz Istenről, körülbelül ugyanannyi a baptizmáról, és harmadszor rövid, határozott utalás a bizonyágtételre, ami „minden tanítványnak kötelessége”, beleértve az „evangélizáció feltétlen támogatását”. Talán az evangélium hirdetése sem speciális, inkább mindenkire jellemző feladat.

C. H. Spurgeon, „a prédikátorok fejedelme” és Johann Gerhard Oncken az egyszerű „prédikátor” titulust viselte. Oncken hetedmagával Hamburgban, 1834. április 22. este az Elba torkolatánál, egy szigetenél baptizált. Reggel felé Barnas Sears, amerikai főiskolai tanár angol és német nyelvű jegyzőkönyvben rögzítette az első német „keresztelt-keresztényen” gyülekezet megszervezését. „Oncken testvért egyhangúlag prédikátorukká és pásztorukká” fogadták (5. pont), majd kézzel felavatták (6. pont).

A XIX–XX-ik évszázad fordulója idején sok kitelepülő német hívő vitte át Amerikába a „gyülekezeti vén” fogalmat, amit angolra fordítva hasonló hangzással használtak odaát: Ältester = elder. Ezzel volt azonos a latinos eredetű „senior”. Így nevezték a főiskolákon a végzős diákokat is. Ma már csak ritkán használják az „elder” szót, és eredetileg elsősorban az északi, ipari településeken volt honos. Az „elder” első értelme „bodzafa”, de a katonaság körében a rangidősre is vonatkozott. Ebben a másodlagos értelemben mondták a lelkipásztorokra.

Az Egyesült Államok legnagyobb baptista szövetségének (a „délieliek”) hitvallásában egy-egy paragrafus szól a „misszionáriusokról” és a „sáfárokról”, de más gyülekezeti tisztség nincs említve. Kijelentik, hogy szükségesek az iskolák. Azokban Jézus Krisztus tanításának van helye mindenek előtt. A lelkészkedő emberek természetesen nem hiányoztak a gyülekezetek éléről. Ma már a lelkészekre hivatalos megjelölés a „Baptist minister”. A déli államokban a gyülekezeti vezetőség tagjait leggyakrabban diakónusoknak mondják („diacon”). A diakónus azonban nem tanult lelkész, bár igen tekintélyes a gyülekezetben. Főleg a testületük, a „diaconate”.

Míntha a londoni felsőház tagja lett volna a testvér-gyülekezeti misszionárius „Lord Radstock”. Eredeti nevén C. A. William Waldegrave a cári udvarba vitte az evangéliumot. A krími háború után, 1874-ben töltött egy fél évet Szentpétervárott. Óriási érdeklődés kísérte elsősorban az

arisztokraták és a vezérkari tisztek között. Ezzel a testvér-gyülekezeti rend honosodott meg orosz környezetben. A „kenyértörő testvérek” közül választották ki a „presbitereket”. Oroszország északi részeiben ez vált dominánssá a mai napig.

A szovjet rendszer egyeseket kiemelt és, „területi főpresbiterékké” tett. Választott képviselői rendszer alapján ők alakították ki az Evangéliumi-Keresztyének Össz-Szövetsége vezetőségét.

Az 1960-ban elfogadott hét pontos hitvallásukban a hatodik egyetlen tömondatban szögezik le: „minden hívő papságát”. Talán ez kap hangot nálunk, mint a sokat emlegetett „egyetemes papság elve” (1Pét 2:9).

Az orosz presbiter és az angol között hangzás és írásbeli hasonlóság van, de a fogalom körének tartalma egészen eltérő. A görög újszövetségi Szentíráshoz közelebbi az orosz, ahol a presbiter egyszerű, iskolázatlan igeszó; míg az angol egyházi rang egy hierarchikus szervezetben (püspöki vagy episzkopális) egyházban. A testvér-gyülekezettől semmi sem áll messzebb, mint a hierarchikus presbiteri elképzelés.

Magyarországon a korai baptista igehirdetők valamennyien képzetlen, egyszerű lelkimunkások voltak („laikusok”). Bibliai ismeretük és lelkesedésük nem ismert határokat. *Kornya Mihályról* kortársai csodálkozva mondták, hogy jobban ismeri a Bibliát, mint a „pópa”. Felsőpetényben a szlovákok kitelepülése után egy 23 éves gyülekezeti vén állt föl prédikálni. Az unokatestvére játszott orgonán. Egyik szlovák, a vendégek nagy seregéből, lelkendezve mondta nekik: „Pályó, te pap vagy! Gyuró, te meg kántor!”

Csak a legmélyebb tisztelettel említhetjük azokat a lelkes „laikusokat”, akik annyi áldást közvetítettek népünknek!

b) Teológiai képesítésű igehirdetők

A lelkes autodidakták kora fokozatosan elveszítette dominanciáját. Meyer Henrik előbb egy felvidéki fiatalembert küldött a hamburgi misszióiskolába tanulni, *Steuerek Mátyást*, aki már előzőleg felkeltette rendkívüli képességeivel a figyelmét. „Szépen dolgozott” – írja önéletrajzában. A több nyelvet beszélő szlovák férfi szolgálatai nyomán a Magas Tátra környékén százfős gyülekezetek alakultak. Az ezernyolcszáznyolcvanas évek végén kerültek Hamburgba a „magyar fiatalok”: *Balogh Lajos* és *Udvarnoki András*.

Hazajövetelük után a testvérek szükségét érezték, hogy „minél képzetesebb” emberek álljanak csatasorba a baptista misszió védelmére. 1894-től néhány hónapos téli tanfolyamokon, majd 1899-ben hat hónapos „misszióiskolán” tanítottak Budapesten 20–22 résztvevőt. Ezt újabb követte Debrecenben 25 résztvevővel. 1906-ban nyitották meg a végleges budapesti iskolát, ahol egyre többen nyertek bibliaismereti (teológiai) kiképzést. Mindenki úgy tudja, hogy a rendkívül szegényes iskola Baptista Teológiai Szeminárium volt. Pedig nem így nevezték. Udvarnoki András „*Evangéliomi munkásokat képző intézetet*” alapított. A köznyelv pedig változatlanul „misszióiskolának” nevezte. Gyülekezeteinkben évtizedek múlva is nagy volt a tisztelet az iskola, a tanárai és a diákjai iránt. 1924-ben a diósgyőri gyülekezet nagy reménységgel hívta meg a saját soraikból származó egykori kőművest, *Cserfalvi István* test-

vért; hangsúlyozva, hogy „szemináriumi kiképzésben részesült”. Ki is tartott szent hivatása mellett haláláig.

A „Baptista Teológiai Szeminárium” elnevezés körülbelül 1926-ban vált hivatalossá, amikor az amerikai „déli szövetség” jelentős anyagi támogatásával megvásárolták a Margit rakparti épületet. A tanulók között nagyon ritka volt az érettségizett ifjú. Akik rendelkeztek érettségi bizonyítvánnyal, esetleg jegyzői vagy népiskolai tanítói végzettséggel, azok „hitközségi lelkészek” lehettek. Mentésültek a katonai szolgálattól. 1945 után a százfőnyi személyi állományban többen voltak a „laikusok”, és az országos vezetőségben is ők képezték a többséget. A szemináriumban a háború után jelentkező diákokat gimnáziumi tanulásra ösztönözték párhuzamos időben, esti tagozaton. Bár manapság középiskolai végzettséggel lépnek be a diákok, és ennek hiánya ritkaság; de a régiekhez képest a bibliai ismeret, látás vagy gyülekezeti tapasztalat hiányával kell számolnunk.

Úgy látom, hogy nemcsak a „teológus diák” elnevezésben, de magának a teológiának az ügyében is sok a félreértés. A magyar baptista teológiai irodalom szinte teljesen hiányzik, és a köztudat – ismét idegen hatásra – azzal pótolja mindezt, hogy negatív tartalmat ad mindennek, ami a teológiához fűződik. A jelenség védtelenné teszi a gyülekezeteket, mégpedig elsősorban a fiatalságot, a szélsőséges hatásokra.

II. Diakónusok és diakónia (szolgálat, „ministry”)

A diakónus bibliai értelemben szolgál. Nem hivatásos, segítő jellegű munkatárs a lelkipásztorok mellett. A diakónia keresztyén egyházi szolgálat, intézményrendszer, amit a felekezetek különféle mértékig, de világszerte hivatásuk teljesítése lényegének tekintenek.

a) A hazai diakónusok munkájának értékelése

A diakónusoknak a magyarországi gyülekezeteinkben bibliai alapon nyugvó szerepük volt. Vagyonkezelő emberek voltak: pénztárosok, ellenőrök, az ingatlanok gondozói. A már említett 1905-ös szervezeti szabályzat valamennyi igehirdetőt „*egyházi szolgának*” nevez. A diakónusokat választás után, ünnepélyes felavatással jogosítják a szent munkára. 1920-nál korábbi adatot nem találtam diakónusavatásra. 1922-ben viszont már „Diakónus Szövetséget” alapítottak. A diakónusok, felavatásuk előtt hosszabb idővel voltak a gyülekezeti előjáróság (ném.: Vorstand) tagjai.

A diakónusok a második világháborút követő vallásellenes vészidőszakban sokat tettek hazai misszióért. Az újpesti *Révész Zsigmond* jómódú kisiparos volt. Olyan összegű áldozatokkal tette felejthetlenné nevét, mint több imaház felépítése 1947 és 1948 között, az utolsó lehetséges időszakban. A sok áldozatkész diakónus közül *Marosi Béla* építész tervezői és művezetői képessége tette hatékonyra az építkezéseket országszerte.

1949 után, a lepusztulásra ítélt egyházi épületek gyakori javítatói, lehetséges karbantartói. Saját felelősségükre, és gyakran kétkezi munkájukkal dolgoztak diakónusaink. Természetesen a szellemi munkából is kivették a részüket. Szavaikat az ország testvérisége mindenütt hiteles beszédnek fogadta el. Isten után sokat köszönhetünk az akkori diakónusainknak. A legtöbb diakónus jó példát

mutatott a hitben, és tetemes áldozatokkal segített az anyagi nehézségekkel kilátástalan küzdelmet vívó gyülekezeteknek. Nevük pusztá felsorolása betöltené ezt a dolgot. Elfeledkeznünk róluk azonban nem illik. A közel emberöltőnyi hátrányos időszak túlélésében, még a taglétszám 47 %-os elvesztését figyelembe véve is, ezek a testvérek nagyon sokat segítettek.

A jelzett évtizedekben egyes lelkészeknek a szolgálati helyükről gyorsan kellett távozniuk, esetleg más gyülekezetbe, olykor kényszerű okból. Bármi indokolta ezeket a hirtelen válásokat a gyülekezet és a lelkipásztor között. A személyi változás az átmeneti időben fokozott terhet rótt a vénekre és a diakónusokra. Talán ennek a körülménynek is része van abban, hogy a nyolcvanas évek alatt a gyülekezetek élére mint „helyi” vagy „gyülekezeti vezetők” kerültek, gyakorlatilag első tisztségekbe, – és úgy mondhatjuk – munkaadói jogkört gyakoroltak. Fokozatosan módosult a lelkipásztorok anyagi dotálásának elnevezése: Először így hívták „misszió”, később „tiszteletdíj” vagy „illetmény”, esetleg „fizetés”, de ma már csak „bér”, amit a „bérfejlesztés” elve formál, alakít százalékosan.

b) A diakónia (szolgálat)

Schmalkaldenben 1873 óta működik egy foglalkoztató központ szellemi és testi fogyatékosoknak. A tübingiai városban a testvér-gyülekezet és több önzetlen baptista nővér jelenleg 140 gondozottat lát el.

1927-ben a berlini német baptista szövetség kongresszusán fölvetődött az első világháborús hadiárva és hadiözvegyek százalmas sorsa a gyülekezetekben. Két év alatt 23 új hadiárva vettek föl az árvaházukba, 42 hadirokkant lelkipásztor és 50 hadiözvegy lelkésznő gondozására tetemes összeget fordítottak. A segélyezés ügyét a diakóniai szervezet kezére bízták.

A herrnhúti testvér-közösség évszázados múltú missziója a diakóniai munka. A német–lengyel határ közelében fekvő Niesky városkában működő egyik diakóniai központjukhoz iskola, kórház, szakemberképzés tartozik, miközben humán és anyagi módon a világmissziót is támogatják. Intézményeiket az NDK-időben is fenntartották.

Közülünk igen kevesen tudják, hogy a felekezethez két olyan személy is tartozik, aki szorossá fűzi a kapcsolatot a magyar baptista misszióval. *Jan Ámos Komenský* (Comenius) a XVI. században a sárospataki hutteri testvérek között nevelkedett, majd ott tanított, és levelezett az isteni békességről egyik erdélyi fejedelemmel. A másik Meyer Henrik első felesége, *Michelson Matild*, aki gyermekkorában hallott a Megváltóról, mivel Lettországból egyik felmenője herrnhúti hívő volt. Amikor Meyer Henrik megismerkedett vele Odesszában, nagyon művelt, istenfélő egyénnek találta. Házasságkötésükre hamar sor került. A menyegzőjük után érkezett *Pritzkau János* oroszországi német prédikátor, és másnap baptizálta az új aszszonyt.

Az amerikai Philadelphiában gondozónőként alkalmaztak édesanyákat, akik a nagy amerikai gazdasági összeomlás idején segélyezték anyagilag és lelkileg munkanélküli családokat. Az Egyesült Államok evangéliumi gyülekezetei sokan tekintik fő tevékenységüknek a „szolgálatot” (ang.: ministry). Miután az USA szinte az egész világ minden üldözöttjének ad menedéket, az ország reménybeli hazája, a jólét és a nyugalom földje, sokak szemében vált

a szabadság reménységének helyszínévé. Százerek és milliók emigrálnak az országba. Valamennyi egyház érzékeny a bevándorlók problémájára. Az egyházak hatékony segítése, a hívők mobilizálhatósága jó cselekedetekre tekintélynővelő hatású az amerikai társadalomban.

Hazánkban egyelőre még eléggé szórványosak az ilyen jellegű kezdeményezések, eltörpülnek az óriási igényekhez és a felsorolt külföldi példákhoz képest. Nagyon kevés a segélyező, gondozó kapacitás, különösen saját közösségünkben. A nyugati keresztyén egyházak hatékony segítése felfogja, mérsékli a társadalom és az egyén válságának drámai ütközéseit.

Befejezés

E. L. Brand evangélikus lelkész mondta Budapesten 1990-ben: „*Nem lehet egymástól elszakítani az istentiszteletet és a diakóniát*”.

Sajnos nem vettük át a diakónia intézményrendszerét kellő mértékben és megfelelő időben. Inkább könyöradományok várása, mint jótékonykodás jellemzi misszióinkat. A magyar társadalom terhe a keresztyén egyházak fenntartása sokkal inkább, mint az egyházak segítőkészsége és keze a nemzeti bajok gyógyítására. Adassék tisztelet a kivételes kezdeményezéseknek!

Albert Camus, a fiatalon elhunyt francia író és egzisztencialista filozófus hitét nem akarom példaként említeni, de van egy nyilatkozata, amit kétségtelenül az Újszövetség ihletett: „*Csak akkor elviselhető a földi lét, ha szolgáljuk egymást, lehajlunk egymás gyöngeségeihez, poros lábaihoz, nyugós gondjaihoz, bűneihez és rútságaihoz*”.

Az Úr szolgálójának természetesen még ettől is autentikusabb forrása van a Szentírásban. A gyülekezet választott szolgálói, ha nem tisztüknek, rangjuknak tekintik szolgálatukat, ha az emberek előtt nem egyéni dicsőséget keresnek, akkor fölismerik, hogy elnevezésük funkciókra vonatkozik.

Eligazításunkra és tennivalóinkra Pál apostolnak a fiatalabb munkatárshoz, Timóteushoz írt két levelében találhatunk áldott útbaigazítást: 1Tim 3:1–13-ban, 5:17-ben, 2Tim 2:1–26-ban.

Köszönöm a felkérést és a megtisztelő figyelmüket! Örülök, hogy szolgálhattam!

(Elhangzott: A Budapesti Missziókerület munkaértekezletén Pestlőrincen 2000. február 22-én)

ISTEN NÉPE A CSALÁDBAN

Dr. Gyökossy Endre

A szeretet pszichológiája

„A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet: mert a félelem gyötrellemmel jár, aki pedig fél, nem lett tökéletes a szeretetben.” „Az a parancsolatot is kaptuk tőle, hogy aki szereti Istent, szeresse a testvérét is” (1Jn 4:18, 21).

„A szeretet... épít” (1Kor 8:1b).

Sajátos szempontból szeretnék valamit elmondani egy új tudományról. Ez a pszichofiziológia, pszichobiológia vagy pszichokémia – azzal foglalkozik, hogy kimutassa: nemcsak a test hat a lélekre s a lélek a testre, hanem vannak biológiai, fiziológiai, kémiai folyamatok, amelyek az agyunkban, idegrendszerünkben mennek végbe, visszahatnak a lelkünkre, és ugyanakkor ezek a nagyon finom, hormonszerű anyagok visszahatnak érzelmeinkre is.

A pszichofiziológia feladata tehát, hogy bebizonyítsa: vannak negatív érzések, gondolatok, amelyek olyan sajátos anyagokat termelnek ki szervezetünkben, amelyek rombolják az életünket, lényünket, testünket, lelkünket, és vannak olyan érzések, amelyek építik, és amelyeket laboratóriumokban bizonyos anyagokból már ki lehet mutatni. – Tehát ezek az anyagok, amiket a szervezetünk termel, életünket vagy építik, vagy rombolják. A pozitív érzelmek – mondja ez az új tudomány – jobban gyógyítanak, mint bármilyen csodacseppek.

Azt gondolhatná valaki, hogy „a szeretet épít” kedves, vallásos kifejezés. S íme, kiderül, hogy másképpen is épít. Amit afféle kedves, apostoli jótanácsnak véltünk, azt kiderül, hogy a kutatók gyógyító szándékkal ajánlják megelőző gyógyszerként.

Néhány példával illusztrálnám: egy amerikai kardiológiai intézetben (American College of Cardiology), ahol infarktuson átesett, vagy infarktustól féltő embereket kezeltek, a testnedveikből és vérékből kiszűrtek bizonyos anyagokat. Ezekből megállapították, hogy azoknál, akik valamiféle szeretetkapcsolatban állnak valakivel, akik szeretetet elfogadni tudnak – egészségesebbek, szervezetük ellenállóbb.

Sajnos, nem mindenki tud szeretetet elfogadni, sőt nem mindenki tud szeretni. Az is kiderült, hogy azok, akik szeretetkapcsolatban vagy szeretetelfogadásban éltek életüket a szívbetegek között, egy sajátos anyag: dopamin és norepinephrin termelődik (hormonszerű anyagok), amelyek erősítik az immunrendszert, vagyis ellenálló képességünket, egészségvédő rendszerünket.

Sokkal több ilyen sajátos védőanyagot találtak azok testnedveiben, vérében és nyirokedényeiben, akik szeretetkapcsolatban éltek, mint akik magukba roskadva, szeretet nélkül gyűlölködtek. Tehát a szeretet, ez a pozitív érzés (hiszen az Isten szeretet) olyan biofiziológiai vagy kémiai elváltozást hoz létre bennünk, ami egész valónkat „építi”.

Máris az Igénél vagyunk. Kétezer évvel ezelőtt kicsoda ihletése volt az apostolnak, amikor azt mondta: a szeretet építi! Építi még sejtjeinket is. Építi idegrendszerünket, életünket – mondja a pszichofiziológia.

McClelland professzor különös kísérletet végzett: a kísérlet előtt ugyanezeket a testnedveket megmérte betegeiben, és megmérte IGA szintjüket (sajátos hormonszerű anyag rövidítése, amely a védekező rendszerünket a baktériumok, vírusok ellen védi). A vizsgálat után bevitte ezeket a

betegeket egy vetítőterembe, hogy néhány filmet játsszon le nekik, többek között Teréz anyáról, erről a kis albán katolikus nőről, aki szinte töpörödött, de lélekben és hitben – óriás, aki egész életét „nővéreivel”, segítőivel az indiai szegényeknek, haldoklóknak és éhező gyerekeknek áldozza.

Vetítés előtt kiderült, hogy többen ateisták, akiket az egész „Teréz-ügy” nem érdekel, de a professzor kérésére mégis bementek a terembe. Akár hívő volt valaki, akár nem, a professzor a film végén újra megmérte IGA szintjüket, ami háromszorosára, négyszeresére emelkedett attól, hogy látták: valaki szeret, valakik szolgálnak; egész életüket másokért odaszentelik. Ennek látványától sok betegnek az immunrendszerét erősítő IGA szintje emelkedni kezdett. Még azoké is, akik ajkbiggyeszttve beszélgettek erről a Teréz anyáról (ma már Magyarországon is rendje van).

Több ilyen filmet vetítettek. Mindenütt, ahol a szeretet megjelent, ahol az érzelmek felbuzogtak, megindult a nézőkben valami sajátos pszichobiológiai vagy pszichofiziológiai folyamat, ami az immunrendszert, a védekezési rendszert erősítette.

Ugyanezt a kísérletet a Harvard egyetem is megismételte, és ugyanezre az eredményre jutott. A chicagói egyetem egyik professzora, Sternberg, ugyanakkor megállapította, hogy azoknál, akik gyűlölködnek, keseregnek, akik egyik depresszióból a másikba menekülnek (mert akkor sajnálják, totóztatják őket, ezért fegyverként használják a búskomorságot), a szeretet nagyon fontos. Többen arra a következtetésre jutottak tehát, hogy egy kórházban, ahol valaki törődik velük – nemcsak gyógyszerrel őket, hanem szereti is –, ezeknek az állapota javul.

Akiknek tele van a szívük keserűséggel, azoknak az IGA szintjük majdnem semmi; ezért védekezési rendszerük gyöngyül, könnyebben kapnak a betegágyban tüdőgyulladást, vagy akármilyen bajt, és belehalhatnak betegségükbe.

Íme bebizonyosodott, hogy a betegségek mögött negatív szellemi erő is van: gyűlölet, harag, keserűség. Betegek, mert hiányzik belőlük a derű és a szeretet gyógyító ereje.

Európa egyik legnevesebb csecsemőpszichológusa, René Spitz, már évtizedekkel ezelőtt leírt egy döbbenetes kísérletet két csoporttal. Kísérletében az első csoport egy nyugatnémet női börtönben volt, ahová az édesanyák áldott állapotban mentek be és ott születték meg a gyermeküket. A másik női csoportban olyan gyermekeket vizsgált, akiket az utcán találtak, valahol egy pólóban vagy egy szemétkosár tetején, úgynevezett lelencgyerekeket. A nyugati állam nagyon higiénikus körülmények között nevelte őket egy bizonyos intézetben – mindent megadva nekik.

René Spitz elgondolkoztató eredményre jutott: a börtönben az anyáknak volt idejük, hogy szoptassák, szeressék, csókolgassák csecsemőjüket. Ezért e gyerekek közül sokkal kevesebben haltak meg, jobban gyarapodtak, nőttek, mint a sok nővér által korrektil ellátott, etetett, itatott, de anya nélkül felnőtt csecsemők; ezeknek a súlya kisebb volt, sokkal többen betegedtek meg, és négyszer annyian haltak meg, mint a börtönben születettek közül.

Ma már a kísérleti csecsemőpszichológia kimutatja, hogy van egy sajátos hormonszerűség, ami a csecsemőknel

érintésre indul be: simogatásra, csókolgatásra, ölelgetésre: növekedési hormon. Tudjuk, hogy azok a gyerekek, akiket csókolgatnak, ölelgetnek, szeretgetnek, miért fejlődnek jobban. Így érthető, hogy a gyermekorvosok és a gyermekpszichológusok miért mondják: Anyuka, addig szoptassa a gyermekét, ameddig csak lehet; annyiszor csókolja meg, ahányszor jólesik.

Ti. abban a pillanatban az anyai csóktól, simogatástól, az apai érintéstől – növekedési hormon lövell be a gyermek szervezetébe, és ezáltal immunrendszere erősödik.

Íme, egy új tudomány, amely igazolja, hogy a szeretet valójában épít, még a sejteket is össze tudja rendezni. Beindít valamit a csecsemőben, aminek hiánya halált okozhat.

Ma már azt is tudjuk, miért nem fáradnak el a szerelmeseik, miért tudnak kilométereket gyalogolni, miért tudnak órákig olyasmit tenni, amit ha magányosak, vagy búskomorak – nem tudnának. Ma már tudjuk, miért vannak öreg házasságok, akik hosszú évtizedeken át kevésbé öregszenek, és sok nehézséget el tudnak viselni, testileg is rugalmasabbak.

Hogy mondja az Ige? *„Eljárának a legkitűnőbbek is, de akik az Úrban bíznak (akik az Urat szeretik), erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem fáradnak el”* (Ézs 40:31).

Ma már az is kiderült, mert a pszichológia, biológia, kémia kimutatja, hogyha valaki kesereg – tejsavszintje emelkedik. De ha valaki szeret, ha tele van melegséggel, akár fiatalon szerelmes, akár öregkorban szereti a párját, vagy tud szeretve szolgálni, akkor csökken ez a szint; és ez az az „anyag”, amely a fáradtságot okozza.

Született egy új tudomány, amely ki tudja mutatni, hogy ha ennek az anyagnak a szintje csökken, akkor jobban tudunk gyalogolni, tovább tudunk élni, tovább tudunk szellemileg, testileg fiatalok maradni. A szeretet és a tiszta szerelem csökkent valamit bennünk, ami ártalmas volna szervezetünk számára.

William James valláskutató és *T. Dobzhanski*, amerikai evolúciógenetikus hívő közösségeket vizsgált meg felekezeti különbség nélkül. Megkérte a hívő embereket, engedjék meg, hogy laboratóriumi vizsgálat alá vessék őket: véruket, testnedveiket. Sokan hozzájárultak, belementek a vizsgálatokba, mert látták, hogy jó és nagy dologról van szó.

Az eredmény az lett, hogy a szolgáló samaritánus hívő közösségek embereiben, akik Nyugat-Németországban, Svájcban, a Benelux államokban, Amerikában a narkósok fölé hajolnak, akik az alkohol rabságában szenvedőkön képesek segíteni, akik szeretetintézményekben önként áldozzák szabadidejüket, ezekben egy bizonyos testnedvszint gyorsan emelkedik. Következésképpen: derűsebbek, egészségesebbek. Az immunrendszerük sokkal erősebb, védekezésre képesebb, mint azokéi, akik csak maguknak élnek, akik narcisztikusan csak maguk körül forognak, magukról beszélnek. Tehát a mások felé forduló emberek védettebbek. Laboratóriumban kimutatható módon erős védőszert temel a szervezetük.

Van egy sajátos neurokémiai substancia: az endorfin. Aki a felsorolt szolgálatokat végzi, annak szervezete ezt termeli. Ennek az anyagnak az összetételét most kutatják. Kiderült, hogy félelmet csökkentő hatása van; akiben ez magas szintű, annak a szorongása elmúlik.

Íme, a szeretet leküzdí a félelmet: bizonyítja a tudomány is.

Ugyanennek a tudóscsoportnak gerontológiával, geriátriával, vagyis az öregedés pszichofiziológiájával foglalkozó részlege rájött, hogy a kultúmépek között a legtovább élnek a japánok. Életmódjuk talán még keményebb, mint az

amerikai embereké, többen dolgoznak és kevesebb a szabadságuk. Annak ellenére, hogy több halat esznek, mint az amerikaiak, koleszterinszintjük – ami a szívre rossz hatással van – olyan, mint az amerikaiaké, és mégis tovább élnek.

A kutatók rájöttek a titokra: s ez az *amae effektus*. Különös japán szó: amae-hatás. Azt jelenti, hogy a japánoknak évezredek óta van egy sajátos magatartásuk: megbecsüléssel *figyelnek egymásra*. Ez nemcsak köszönési szokás. Ők lélekben is meghajolnak egymás előtt. Ott a szomszéd „tisztelteméltó”, arra ocafigyelnek. A család és az öregember is az. Nem teszik őket elfekvőbe. Csak a családon belül szabad és lehet megöregedni.

Kiderült, hogy azok a japánok, akik átköltöztek Amerikába és átvették az amerikaiak életmódját, néhány évtized alatt a halálozási arányszámukat is átvették – kivéve azokat, akik egy tömbben éltek, és megtartották az amae életmódot. Ezek ugyanúgy éltek és ugyanolyan magas kort értek el, mint Japánban. – Az amae tulajdonképpen azt jelenti: égi sugárzás. A japánok tehát az égi sugárzást adták tovább. Keresztényen nyelvre lefordítva: az Isten Lelkét. (Az amae: Isten szeretetének tovább sugárzása a másik ember felé.)

Mi a szeretet? Égi sugárzás... Hogyan mondja János apostol? Az Isten agapé! Az Isten sugárzás; a Szentlélek sugárzása...

A sárga arcú világ és a fehér arcú világ ugyanazt mondja: nincsen két igazság a világmindenség tengelyében. Egyetlenegy van. Az egyik sugárzásnak nevezi, a másik szeretetnek. Az egyik Szentléleknek nevezi, a másik égi sugárzásnak.

Valaki egyszer elmondta, hogy egy ismerőse meghívta Japánba, hogy ott fejlessze japán nyelvtudását. Egy kis szigeten gyakorolta a japán nyelvet mint vendég. Ott-tartózkodása alatt ezen a kis szigeten végigsöpört egy tájfun. Szinte mindent letarolt. Ott tájfunbiztosra építik az új házakat, és ő egy ilyen bunkerházban húzódott meg. Túléltek az orkánt – ám nem minden ház volt tájfunbiztos. A kis kunyhók összeomlottak.

Amint a vihamak vége lett, mindenki kirohant a házból szomorú szemmel, szóltanul, de először a szomszédjukat nézték meg – él-e? Segítettek egymásnak, és estére mindent eltakarítottak. Gyakorolták az amae-t. Ezért élnek sokáig. Ez a titkuk. – Ezért tudnak megöregedni. Mert az öregek megbecsültek – kikérik a tanácsukat; és ha már mozdulni sem tudnak, akkor is ott ülnek a családban. Mert a japánokban van amae; egy nem keresztény nép szentségesen szép életgyakorlatából jó volna valamit magunkévá tenni.

Saját érdekünk tehát bárhol a világon, hogy ne gyűlölködjünk, ne haragudjunk, ne keseregjünk. Ellenben a szeretet kiűzi a félelmet, míg endorphint termel, és az megszünteti bennünk a szorongást.

Saját érdekünk, hogy tájfun idején (van sokféle tájfun) nagyon nézzünk oda, mi van a szomszédunkkal! A gyülekezeti testvérekkel, a barátokkal, a rokonokkal, van-e egy szelet kenyérük? Hogy ne a kukában kelljen turkálniuk. Nem tudom – senki sem tudja –, milyen tájfun jön ránk. De az amae sugározzék belőlünk – az Isten Szentleke!

Hogy mondja Isten igéje? A szeretetben nincsen félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet. A félelem gyötrellemmel, szorongással jár, aki pedig fél, abban nem lehet teljessé a szeretet! Ellenben, ha valaki azt mondja, szereti az Istent, a testvérét viszont gyűlöli – az hazudik.

Kemény! De az Ige mondja: Mert aki nem szereti a testvérét, akit lát, hogyan szeretheti az Istent, Akit nem lát? (1Jn 4:20).

(Dr. Gyököcssy Endre: *Életápolás című könyvéből*)

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Oláh Gábor

Gyülekezeti éneklés a magyarországi baptista gyülekezetek istentiszteletein

Határozzuk meg először, hogy mi is a baptista istentisztelet, mit tartalmaz ez a fogalom! Ehhez *Barth Károly* meghatározását idézném, mert szerintem oly egyszerűen és mégis fenséges tartalommal tudta megfogalmazni.

Barth Károly szerint az *igaz istentisztelet* a következő jellemzőket kell hogy hordozza: „...lehelőszőr, elsődlegesen, eredetileg, lényegileg isteni cselekmény – csak aztán, másodlagosan, számmaztatva, esetlegesen emberi cselekmény. Amit itt az embernek tennie kell és tennie lehet, az a *szolgálat*. Hogy ez a szolgálat *istentisztelet*, azt nem az ember csinálja, azt egyedül *Isten cselekszi*. Ő, az *Isten* akarja azt, hogy istentiszteletet ünnepeljenek; *Isten* adja kézre az ahhoz szükséges eszközöket; általuk *Isten* tesz bizonyosságot kegyelméről; *Isten* ébreszti, tisztítja és segíti vele a hitet; az egész vonalon *Isten*, nem pedig az ember – az ember az egész vonalon csak mint *Isten* akaratának szolgálja és végrehajtója szerepel!”

A baptista istentisztelet egyik legfontosabb eleme: a gyülekezeti ének

Mai gyülekezeti éneklésünk alapigéjének a *Kolossé 3.16.* versében levő tanítást kell tartanunk: „*A Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanúisátok egymást teljes bölcsességgel, és intsetek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek!*” A felsorolt háromféle megnevezést műfaji megkülönböztetésnek is vehetnénk, de valószínűbb, hogy Pál apostol itt az éneklésre három szinonim kifejezést használt. Azonban a mondat második része („...hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek...”) a *mindenkori gyülekezeti éneklés alap gondolatának és vezérlő elvének* tekintendő.

A gyülekezeti énekek értéke fölbecsülhetetlen, mert ez a szinte magától értetődő elem hordozza és kifejezi mindazt, ami az istentiszteletet istentiszteletté teszi: az *imádságot, a közösséget, az üzenetet és a hálát*. Itt jegyezném meg, hogy korunk sürgető kényszere ellenére is közösségünk énekeskönyve, *A hit hangjai* egyáltalán nem korszerűtlen, idejét múlt, hanem ugyanúgy a *felbecsülhetetlen értékek tára*, ahogy a magyarországi baptizmus első gyülekezeti énekeskönyvétől az idők folyamán megjelent énekeskönyvek során át *továbbhozva őrizi* azt az énekanyagot, amely közösségünk *gyökereit*, a történelem folyamán *a fátvá való terebélyesedését* segítette, illetve *táplálta*, mint az előbb említett istentiszteleti elemek kifejezője. Nemrég egy baptista lelkipásztor ajkáról hangzott el a következő megjegyzés: „Sajnálom azokat a gyülekezeteket, akik 'csak' A hit hangjaiból énekelnek. Milyen szegények maradnak.” (Gondolom, itt ő lelki szegénységre gondolt.) Hát én meg őt sajnálom, hogy erre a baptista

fölbecsülhetetlen értékre így tekint. Természetesen nem mondom azt, hogy bizonyos időszakonként nincs szükség a gyülekezetekben használt énekanyag bizonyos mértékű felfrissítésére, de én úgy érzem, hogy ma nagyon sokan e mögé bújva (mármint hogy új énekeskönyv kelle-ne) hozzák be azt az énekanyagot közösségünkbe, amivel akkor is előjönne, ha már két új Hit hangjai is megjelent volna.

Ez a folyton újat, újat, még újabbat akarni, a mai kor habzsoló, szenvedélybeteg emberek függőségéhez hasonlítható tipikus tünete. Hol van már a kiinduló igever, vagy a gyülekezeti éneklés többszörös funkciója.

A gyülekezeti éneken a *Zsid 13.15* („*Általa vigyük Isten elé a dicsőítés áldozatát mindenkor, azaz nevértől vallást tévő ajkaink gyümölcsét!*”) értelmében önmagunkat följajnljuk, fölládozunk Istennek, felelünk Isten szavára. Az éneklés által lényünk nem tudatos része is bekapcsolódik az istentiszteletbe, kifejezzük és erősítjük a közösséget nemcsak a velünk együtt éneklő jelenlévőkkel, hanem a tér- és időfeletti egyházzal is. Ahol nem szeretnek énekelni, vagy rendszeresen rosszul énekelnek, ott beteg az istentiszteleten résztvevő gyülekezet is.

A zene semlegességéről

Lényünk nem tudatos részének a bekapcsolódása során felvetődik az általunk énekelt vagy akár csak hallgatott zene semlegességének a kérdése. Hadd idézzek ezzel kapcsolatban *Dr. Kőrössi Soltész Katalin* hatalmas kutatásra épülő könyvéből:

„A zene a kommunikáció egy formája, amely általános, mindenki számára érthető nyelvnek tekinthető. S mint ilyen, a beszélt nyelvhez hasonlóan, jónak is, gonoszknak is egyaránt lehet a közvetítője.” (Megjegyzem, hogy a zene az az egyetlen olyan valami a földön, ahol fizikai jelenségek: szabályos rezgés, amplitudó, hangerő, hullámok terjedése emóciók kiváltását eredményezik az emberben. A zene által izgatottá, kipirulttá válunk, egy bizonyos határ után extatikus állapotba kerülhetünk, akár józan ítélőképességünk elvesztése árán is. Másrészt nyugtat, gyógyít, békét eredményez. Megint más esetben fanatizál, militarizál, akár tömegeket is manipulál.)

Érdekes kísérletet végeztek japán orvosok: a rockzene és a klasszikus zenének a növényekre és állatokra tett biológiai hatásait vizsgálták. Az a megdöbbentő eredmény született, hogy míg a rockzene hatására a búzalkalász nem hozott termést, lekonyult, elvesztette életképességét, és a tehének tejhozama szinte a nullára csökkent, addig a klasszikus zene hatására a búzalkalász termése nagyobb lett a kísérletekben nem résztvevő növényekéhez képest, a tejhozam pedig megnövekedett a kísérleten kívül maradt állatokéhoz képest.

Ezek a kísérletek le nem tagadható, adatokkal alátámasztott tapasztalati eredményei komoly figyelmeztetések a mai kor emberének is, hogy mivel mérgezi szervezetét, vagy gyermekeinek szervezetét, hogyan teheti magát szándékosan tönkre.)

Térjünk vissza az előbb otthagyt gondolathoz:

„A hívő ember feladata az, hogy ezt az üzenetet felelősen megvizsgálja, és aszerint vagy elfogadja vagy visszautasítja. Isten szemében nincsenek semleges területek, közléptak. Előtte minden emberi tett és alkotás vagy jó vagy rossz. (Lásd a laodiceai gyülekezetnek küldött üzenetet! Jel 3:14–22)

Az *1Thesszalonika 5:21*-ben Isten parancsa az apostol által a következőképpen szól: *„Mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg!”*

Az egyházaktól, felekezetektől eltérően a világ nagyon is tisztában van a zene roppant hatásával:

- A legjobb filmzenét Oscar-díjjal jutalmazták
- Bizonyos cégek milliókat keresnek
 - munkahelyi zene (koncentráció fokozása)
 - áruházi zene
 - stb.

– Zeneterápiák, különösen szellemi, lelki betegségek kezelésére

– Tanulás, figyelemfelkeltés, fáradás

– Már a görög nagy filozófusok felismerték a különböző zenék különböző hatásait. (Platón: Az állam; Arisztotelész – a zene jellemformáló hatása)

Egy amerikai orvosi hivatal jelentése szerint a rock-kultúrában való részvétel párhuzamban áll a kábítószer-használattal, rossz iskolai eredménnyel, szexuális szabaddal és a sátánimádással.

A zene szoros összefüggésben áll az ember lelki életével és különféle vallásokkal is:

A Biblia szerint a zene határozott kapcsolatban áll az ember lelki állapotával (*1Sám 16:14–23* /Saul állapota/, *Zsolt 137:1–4* /a babiloni fogságban fűzfákra akasztott hárfák/, *Jak. 5:13* /*„Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet!”* és lelki életével (a már idézett *Kolossé 3:16* és *Efézus 5:19*: *„...mondjatok egymásnak zsoltárokat, dicséreteket és lelki énekeket, énekeljétek és mondjatok dicséreteket szívetekben az Úrnak...”).*

Németh László szerint a zene pedagógiai jelentőségét *nem lehet eltilozni*. Ha meggondoljuk, hogy mi a zene, s hatását hogy érheti el, ez a jelentőség teljesen természetes. A gondolkodás alá minden emberben egy rezonátor rendszer van beépítve, mely az agykérget a zsigeri idegrendszeren át a szervezet mélyeivel köti össze, s a gondolkodás nehézségeit, a problémákat és megoldásukat, a létünket fenyegető veszélyt az egész test ügyévé teszi, s annak állapotával, mint egy sarkalló, szorongató, büntető és jutalmazó regulátorral (= automatikusan szabályzó berendezéssel), önmagára is visszahat. A zene sajátos hatásaival, matematikájával, finoman adagolt feszültségeivel és megkönnyebbedéseivel, s az ezekből kialakuló hullámaival a gondolkodásnak mintegy a megkerülésével ehhez a rendszerhez fér hozzá (melyet mi mint érzelmeket tartunk számon – lásd korábban), s hozzá létre a rendszerben a zeneszerző által átragasztani

kívánt állapotot és közérzetet. Nem gondolom, nem életem át, amit a szerző, s mégis olyan állapotba jutok, mintha gondoltam volna, átéltem volna. A művészetek közül erre egyedül a zene képes. Ritmusával, nyelvi fogásaival a vers is lenyúl ebbe a rendszerbe, de ő gondolkodtat is; a képzőművészet is ad anyagot, de láttat (az illogikus vers, az absztrakt festészet voltaképp a zenével száll reménytelen versenyre); a zene azonban zsigereink dionizoszi (= Bacchus /görög mitológia/, Dionüszosz /római mitológia/ a bor és a vidámság istene) homályába veszi be magát, s innen lázít vagy békít, szomorít, lelkesít...

A pedagógia *központi kérdése* tehát, hogy *milyen zenére kapítja azt, akit nevel...* A nemes zene... nem teszi rosszabbá a lelket; a nemtelen azonban, mégha szép és nagy dolgokról szól is, ernyeszt, lealacsonyít. A rossz zenére szoktatás, amelyre százszor annyi alkalom van, mint régen, ma korártalom.

A hangos, erősen ritmikus zene elengedhetetlen feltétele a bálványimádó rituális ceremóniáknak. Újra és újra megmutatkozik az ismétlésre és ritmusra épülő monoton zene nagy szerepe, amelyet szertartásos szellemidézéseknél, megszállottságra épülő vallásoknál és sok más pogány vallásban arra használnak, hogy a démonok uralmát megkönnyítő környezetet teremtsenek, transzot és ekstázist idézzenek elő.

Az afrikai és az Afrikából származó amerikai vallások alapját az a meggyőződés képezi, hogy bizonyos ritmusok alkalmasak lelki befolyások közvetítésére, és ezáltal kapcsolatot képesek teremteni az emberek tudata és az istenek között.

Mindezek a felsorolt zenei hatások a zene szövegétől függetlenek, és nem változnak meg a szöveg megváltoztatása által. A zene valóban nem semleges!”

Miért is írok ezekről? Sajnos baptista közösségünkben országszerte igen sok gyülekezetben terjedt el a csodálatos és akár egy- vagy többszólamú gyülekezeti éneklésre is igen alkalmas énekeink fokozatos lecserélése az ún. ifjúsági énekekre. Sajnos ez utóbbiak eredete teljesen homályos, sajátos stilisztikai jellemzőik során természetesen pontosan besorolhatók, de hogy honnan jött, ki a dallamszerző, ki a szövegíró és ki fordította „remek magyartalansággal”, az titok marad előttünk. Az viszont szomorú tény, hogy amely gyülekezetekbe beengedték ezt a fajta éneklést, előbb-utóbb sok fájdalommal, sérüléssel járó belső feszültséget eredményezett, majd annak betetőzéseként kettészakította a gyülekezetet. Sajnos valóságos adatok támasztják alá ezt az állítást. (A gyülekezetek nevét csupán kíméletből nem akarom felsorolni.) Önámítás azt állítani, hogy az ilyen típusú éneklésnek egyáltalán nem szükségszerű következménye a gyülekezet szétszakadása, ugyanis ez a stílusú – a jazzból, a country- és a rockzenéből gyökerező – zene korántsem olyan megalkuvó, mint ahogyan mi azt szeretnénk, s míg egy ideig úgy érezzük, hogy mi irányítjuk akár azokat, akikkel énekeltetjük, akár az azokra gyakorolt hatását, akár a vele együttjáró viselkedés- és magatartásbeli problémákat, addig ez a zene fokozatosan maga alá gyűr, főként nő, egy ponton túl általunk irányíthatatlanná válik, s akkor minden igyekezetünk ellenére (én nem gondoltam, én nem ezt akartam, ha tudtam volna...) a saját törvényei szerint kezd el hatni és működni. Nyugodtan kijelenthetem azt, hogy abban a gyülekezetben, amelyik

ezt a fajta „gyülekezeti éneklést” használja, csak idő kérdése, mikor következik be a fájdalommal, sebekkel együttjáró szétszakadás.

Egy másik fontos kérdésre is szeretnék itt rávilágítani. A fent említett semleges vagy nem semleges kérdéskörhöz tartozóan. Ha megállapítottuk, hogy semmilyen zene sem semleges, és a felsorolt bizonyítások alapján leszögeztük a rockzene eredetéből fakadó káros, kábító hatásokat, akkor felmerül az a kérdés, hogy egy ilyen zenét az istentisztelet elején 15–20 percen át éneklő közösség milyen állapotba kerülhet, vajon alkalmas-e a tiszta ige tiszta befogadására.

A felsorolt érvek ellenére nemcsak gyülekezeteink, nemcsak baptista közösségünk, s itt hadd idézzek újra Dr. Kőrössi Soltész Katalin könyvéből:

„... valamennyi egyház ezt a tényt teljesen figyelmen kívül hagyja. Hívó keresztyének és vezetők a zene megítélését kizárólagosan a zenén kívülálló tényezők alapján végzik: a szöveg, a zenész élete és szolgálatának hatásossága alapján. Ez természetesen igen félrevezető és logikátlan szemlélet.

Nemcsak hogy nem ismerik fel az egyházak és közösségek a zene erőteljes üzenethordozó képességét, de a zene természetének témája tabuvá vált a hívó keresztyének között. Az ember azt várná, hogy egy olyan hatás, amely minden keresztyén felekezetbe behatol, és a gyülekezeteket egy soha nem tapasztalt formában és mértékben *megoszítja*, lázas kutatást, sok beszélgetést, könyvek, cikkek megjelenését váltaná ki. Ezzel szemben viszont épp ellenkező a helyzet: a keresztyén üzletekben, könyvesboltokban mindenféle ún. keresztyén rock, nehéz rock, metal rock, rap stb. kazetta és CD kapható, de egyetlenegy könyv sem található vagy rendelhető, amely a 'modern keresztyén' zenével foglalkozna. Sokatmondó az a tény, hogy a 70-es években és a 80-as évek elején a keresztyén üzletekben számos olyan könyv és videokazetta volt kapható, amelyek a világi rockzene veszélyeivel és keresztyén szempontból való elemzéseivel foglalkozott, de most, hogy ez a zene az egyházakban és közösségekben általánosan elfogadottá vált, egyszerre eltűntek a forgalomból az e zenét kritizáló könyvek és videók. S mindez annak ellenére történt, hogy eközben a világi rockzene még vadabbá, még istentelenebbé és erkölcstelenebbé vált. Most már nemhogy a 'keresztyén' rockot ellenző könyvet nem lehet kapni, de még világi rockot elemzőt, kritizálót sem!

Egy ideig az egyházak a rockzenét kerülendőnek, sőt bűnösnek ítélték. Megtért hívók jártak gyülekezetre, biznyságot téve a rockzene ellen, és bemutatva a volt saját zenéjük alacsonyrendűségét... De végül is a gyülekezetek (élükön a lelkipásztorokkal) nemcsak hogy elfogadták a rockzenét, de az egyházi zene leggyakrabban használt forrásává is tették, felhívítva, megédesítve, érzélgőssé téve azt.

Hogyan lehetséges ez? Mi lehet a magyarázata annak, hogy a rockzene egyre ördögibbé válása ellenére a 'keresztyén rock' egyre inkább benyomul az egyházakba?

Ezek a kérdések, illetve a mögöttük meghúzódó tények már önmagukban is rávilágítanak a rock mögött meghúzódó erőkre! Azonban van még egy másik fontos tényező is: a *pénz*. Nyilván hogy nem forgalmaznak olyan könyveket, amelyek csökkentenék a profitszerzést.

Video-, hangkazetták, CD-k, kották forgalmazása mind, mind sok pénz. Semmitmondó dallamok, primitív szövegek, de azoknak akik írják – pénz.

Sajnos van még egy nem elhanyagolható dolog is: a látszatsiker. A rock vagy rockszerű zene az ifjúsági csoportok programjainak fontos része, és a fiatalok templomba vagy imaházba vonzásának elengedhetetlennek vélt eszköze. Az egyházaknak és különféle felekezeteknek (köztük baptista közösségünknek is) ez a teljes vaksága és közömbössége a gyülekezeteket és családokat megosztó zenét illetően további bizonyítékai annak, hogy *a zene nem semleges, hanem igenis hatalmas, és a rock esetében igen ravasz erők húzódnak meg a háttérben.*

A zene semlegessége ellen szól az ún. 'keresztyén rockzenének' a másnyelvű fiatalokra gyakorolt hatása is. (Ez esetben a hatásért csak maga a zene lehet felelős, mivel az angol szöveget az idegen nyelvű hallgatók nem értették.) A moszkvai gyülekezetek az amerikai egyházakhoz címzett nyílt levélben kérték, hogy az amerikaiak ne küldjenek a misszionáriusaikkal rockzenét, amely 'megfertőzi és megszentégteleníti' a fiatalokat és a felnőtteket. Sajnos a magyar hívők számára is problémát jelent a 'programokkal' és modern zenével társult amerikai 'segítség', amelyet az amerikai misszionáriusok a tiszta Ige helyett vagy mellett hoznak."

A rockzene gyökerei és természete

A rockzenét szeretők, azt szívesen fogyasztók a következő érveléssel próbálják magyarázni az ezzel kapcsolatos érzéseiket:

A rockzene mondanivalója nem egyértelmű, mást-mást jelent különböző egyéneknek vagy csoportoknak, azok előzetes kulturális tapasztalataik különbözősége miatt. Azaz szerintük lehetséges az, hogyha a rockzene egyes konzervatív ember számára ördögi és elítélendő gonosz is, ugyanakkor, ugyanaz a zene mások számára jó és elfogadható lehet.

Sajnos ezt a hibás érvelést a következő négy dolog cáfolja:

– A zene értékelését valóban befolyásolja a hallgató előzetes zenei képzettsége és tapasztalata, kulturális háttere, temperamentuma, előzetes élményei, de a zene ezektől függetlenül „egytemes nyelv”, vagyis alapvető üzenete minden ember számára egyaránt érthető. (Senki sem keveri össze a katonai indulót egy altatódallal, vagy egy táncre ingerlő zenét egy gyászénekekkel.)

– Az egyes társadalmak zenéje közötti különbözőség nem abból adódik, hogy a zenét a különböző kultúrákban élők másként értik vagy értelmezik, hanem éppen ellenkezőleg, a különböző népeknek éppen kultúrájuk és vallásuk különbözősége miatt más a zenéjük. (Pl. az amerikai indián, az afrikai törzsek démoni, spiritiszta vallása és hangos, erősen ritmikus zenéje, a meditáción alapuló hindu vallás és az azt a vallást követő népcsoportok lágy, elbűvölő zenéje, a keresztyén kultúrán belül, az egyes népekre jellemző zene és a népeket jellemző lelki sajátságok összefüggése.) S habár lehetséges, sőt biztos is, hogy a különféle népcsoportok zenéje nem ugyanazt az érzelmet váltja ki egy más népcsoporthoz tartozóban, mivel abból hiányzanak az adott etnikumnak a zenével

asszociált bonyolult, reflexszerűen beidegzett emocionális kapcsolatait, de ugyanakkor kívülállóként is világosan megérti a zene üzenetét, hogy vajon az békességet vagy izgatottságot és indulatot, örömet vagy bánatot, könnyed játékoságot vagy méltóságos komolyságot, a testet mozgásba lendítő erőt vagy megnyugtató csendet fejez-e ki.

A zenének a faji és kulturális háttértől független, egyetemes érthetőségét és hatását kiválóan bizonyítja az, hogy a rockzene futótűzként terjedt el az egész világon, minden nép ifjúsága mohón ragadta magához, holott kulturális háttérük nagymértékben különböző, arról nem is beszélve, hogy az angol nyelvű szövegeket nem is értették. Bár később több országban a rockzenét sajátosan nemzeti elemekkel ötvözték, ezáltal újabb stílusokat teremtve, de ezek a rock alapvető tulajdonságait nem változtatták meg.

Hogyan vált lehetségessé mégis a rockzene globális elterjedése az egyébként áthághatatlan kulturális különbözőségei ellenére? Úgy, hogy a rockzene világosan és mindenki számára érthetően fejezi ki a fiatalság érzelmeit: a *nyugtalanságot, a frusztrációt, a lázadást és a vágyainak azonnali kielégülésére való törekvést*. A kiábrándító második világháború után, a koreai és a sokat vitatott vietnami háborúk közepette felnövő nyugat-európai és amerikai generáció olyan szociális környezetben találta magát, amely az anyagi javakat hajszolta, sokszor a család és a magasabb értékek rovására. Elhatalmasodott a gőg, a kapzsiság, az önzés, a látszat tiszteletreméltóság, a másokat félresöpörő előrejutás ambíciójának a bűne. Ezek a rohamosan felgyorsuló élettel párosulva azt eredményezték, hogy a fiatalok menekülni akartak abból a világból, ahol kulturális örökségüktől elidegenedve, a jövőt bizonytalanak, az életet pedig céltalannak érezték. A frusztráció, csalódás, céltalanság és keserűség miatt a fiatalok elfordultak mindentől, ami őket az idősebb generációval kapcsolta össze: lázadtak elődeik értékrendszere, erkölcsi követelményei és tekintélye ellen. Az előző generáció bűneit a dionizoszi kultúra bűnei váltották fel: a *fékezetlen szexualitás, a bujaság, a lázadás, az érzelmek hajszolásának bűnei*. A fiatalok szemében a felnőttek elvesztették tekintélyüket és megbízhatóságukat. A társadalom egy fiatalságimádó és élményhajhászó szemléletet tett magáévá, miközben teljes mértékben kaput nyitott az evolúció, humanizmus, relativizmus, pragmatizmus, önszeretet, multikulturalizmus és minden vallás és hit iránti tolerancia tanításai előtt (egyedül az abszolút igazság tanítása iránt mutatva intoleranciát). Eközben a technika és a tömegkommunikációs eszközök fejlődése robbanásszerűen felgyorsult. Ebben a közegben született meg és virágzott a rock-zene.

A 60-as években felnövő generáció minden emberi kultúrát teljesen egyenértékűnek fogadott el, függetlenül attól, hogy az min alapult, mit vallott és mit produkált. Ez a kulturális különbözőségeket jelentőségét tagadó propaganda, az ilyen értelemben vett multikulturalizmus tulajdonképpen a nyugati (európai) civilizáció és kultúra elleni támadást leplezte. Ez a propaganda annyira hatásos volt, hogy már sok, egyetemet végzett keresztyén sem látja a nyugati (európai) kultúrát a többitől érdemlegesen különböznek, mert hiszen a zsidó–keresztyén háttérrel nem ismeri, sőt az egész nyugati kultúrát pogány vallásra

épülőknek (druid, kelta) véli. Nem csoda hát, ha az afrikai zenén alapuló és időnként indiai elemeket is kölcsönző rockzene hívei és szakértői értetlenül és elítélően állnak szemben azokkal, akik a rockzene nyugati kultúrára gyakorolt romboló hatására hívják fel a figyelmet, hiszen ők semmi értékbeli különbséget nem látnak ezen kultúrák között. Így érthető, hogy a ritmikailag egyszerűbb zenét tekintik a primitívnek, az afrikait pedig utánpótlásra méltóan fejlettnek. A fiatal nemzedék elutasította, majd ellene fordult a saját nyugat-európai kulturális örökségének, annak a civilizációnak, amely az egy Istenben való hiten alapuló zsidó–keresztyén értékrendszerre és a józan és logikus gondolkodásra épült. És ennek a „civilizáció bátyafal elleni sikeres támadásnak” az élén a rockzene járt.

A fiatalság elutasította az élet erkölcsi alapját és a kábítószerek használatában, az eksztázisban és a keleti misztikában talált menedéket. Ennek az irányváltotásnak a tüzeit a rockzene szította. A „rock and roll” dionizoszi szenvedéllyel lázadt fel az uralkodó normák és értékek ellen. Dionizoszi kitörés, amely azt a mindannyiunkban ott lappangó vágyat elégíti ki, hogy a kötelezettségeinktől megszabaduljunk, a gondoktól és normáktól megszabadító mámorban „*legalább egy rövid időre megszűnj magad lenni, és ezáltal szabadabbá válj*”. Ez az alapja annak, hogy a rockzene hívei megbotránkoztatni igyekeznek, gúnyt űznek az erkölcsi és társadalmi rendből, és mindannak megszemélyesítőivé igyekeznek válni, ami a polgári társadalom számára ijesztő vagy visszataszító, ami a jó erkölccsel és szépérzékkel ellentétes. Így a rockzene a lehető legtávolabbi igyekszik kerülni attól a patriarkális értékrendszertől, amelyet a nyugati (európai) kultúra magáévá tett.

Itt fontos kitérnünk arra, hogy az ifjabb generációk lázadása a nyugati (európai) civilizáció alapját képező értékrendszer ellen egyrészt valóban lázadás, azaz *diabolos*, a sátáni lelkület kifejezése, másrészt viszont a nyugati (európai) civilizációban a reneszánszsal elkezdődött folyamat egyenes és szükségszerű következménye is. A humanizmussal ugyanis elkezdődött Isten trónfosztása, eleinte lassúbb, majd egyre gyorsabb és teljesebb mértékben. A reneszánszbeli humanizmust követte a felvilágosodás korszaka, majd a magát Istentől függetlenített ember lelki fuldoklása eredményeként az istentelen világszemléletek sokasága: naturalizmus, nihilizmus, egzisztencializmus, relativizmus, materializmus, marxizmus, individualizmus, hedonizmus, amoralizmus, New Age stb. Ez az istentelenség aztán napjainkban nyílt Istenellenességbe csapott át, amely miatt a szociológusok ezt a történelmi korszakot a „kersztyéniség utáni időszak”-ként definiálják. (Egyébként elgondolkoztató, hogy vissza tud térni még a társadalom ebből a mélységből a biblikus alapokra.) Természetesen minden történelmi korszak kultúrája tükrözi az adott társadalom gondolkodását. Érthető tehát, hogyan válhatott századunkban eleinte megtűrtté, majd elfogadottá az a művészet és zene, mely nyíltan büszkélkedik erkölcstelen és antikrisztusi természetével.

A rockzene képes volt tökéletesen kifejezni a 60-as évek nemzedékének lázadó lelkületét. A rockzene a normális serdülőkori frusztrációt és lázadást a forrpontra hevítette. A fiatalságot a kulturális és erkölcsi korlátok

lerázására ösztökélte, a gátlások alóli felszabadulást célozta. A hallgatóban erős érzelmeket kavart fel, lázadást provokált. Arra ösztönzött, hogy a hallgató megszabaduljon a szülőktől, a társadalomtól, sőt az önmaga által felállított korlátoktól is. Hatalom és erő érzését váltotta ki a résztvevőben, olyan érzést keltve, hogy *joga* van vágyainak azonnali kielégítésére. A fiatalság és az érzelmek (élmények) bálványozása együtt járt a logikától és a józan gondolkodástól való elfordulással. Az értelemről az érzelmekre helyeződött a hangsúly. Ezt tükrözve a rockzenék szövegei bővülködnek az érzelmi kifejezésekben: a *kell*, *akarom* és *érezem* szavak fontos építőelemei az absztrakt rock szókinccsnek. A logikát és józan gondolkodást az életerő halálával, a fiatalság elvesztésével azonosították.

A rockzene nem hódíthatta volna meg a világot egy évszázaddal korábban. Ha akkor valaki ilyen „zenét” próbált volna írni, vagy ilyen stílusban előadni, elmegyógyintézetben kötött volna ki. A már említett társadalmi, technikai és ideológiai változásoknak kellett először végbemenniük és előkészíteniük az utat ahhoz, hogy a fiatalság elfogadjon és magáévá tegye a rockzenét, és így – egy pár évtized elmúltával –, ahogy ez a fiatalság középkorúvá vált, az egész társadalom elfogadta ezt a zenét. Ma már gyakorlatilag mindenhol a világon, üzletektől kezdve orvosi rendelőkön keresztül a templomokig és imaházakig mindenhol ez szól.

A *világi rock* a *keresztyénység* és az arra épülő nyugati (európai) civilizáció, kultúra és erkölcs ellen irányul, s így kifejezetten ördögi céllal dolgozik. Célja, hogy tönkretegyje az ifjúságot (és ezen keresztül az egész társadalmat) a *lázaság*, *kábítószerek*, *szabad szex* és az *okkult befolyások* elterjesztése révén. Ez a megállapítás nem csupán a keresztyén kritikusok véleménye, hanem világosan következtethető maguknak a rockzenészeknek a megnyilvánulásaiból. Századunk leghírhedtebb sátánimádója, *Aleister Crowley* (1875–1947) a következőképpen fogalmazta meg küldetését: „A sátán nem az ember ellensége, hanem ő az élet, a szeretet... a világosság, és az út a mennybe a poklon át vezet. E célból a fiatalságot meg kell tanítani a transzállapot elérésére, melyre a következő módszerek alkalmasak:

- erős ritmuson, ismétlésen és monotonian alapuló zene
- kábítószerek
- szabad szex.”

A rockkultúra ismert alakjai közül sokaknak az életén látható Aleister Crowley befolyása, sőt vannak olyanok is, akik nyíltan fel is vállalják azt. A rock and roll társadalmi és zenei háttere annyira gonosz és szennyes, hogy a legtöbb gyülekezet azonnal elutasítaná, ha ez az igazság tudomásukra jutna.

A rockzene nemcsak a lázadásnak, keresztyénellenes és okkult üzeneteknek vált közvetítőjévé, de a misztikának is. A keleti misztika a New Age név alatt sokféle módon terjedt, de a rockzene volt az egyik leghatásosabb közvetítője. A Beatles együttes tagjai a transzcendens meditációt egyenesen *Mabrisi Mabesh*-től tanulták, és zenéjükön keresztül céltudatosan terjesztették is azt. A hinduizmust sok más rockzenész is terjesztette zenéjével pl. úgy, hogy bizonyos zenei elemeket is beépítettek az általuk játszott rockzenébe (ragarock).

A rockzene végül is annak a kultúrának a zenei kifejezője lett, amely elfogadta az erkölcstelen, misztikus és ördögi szemléletet az élet minden területén, beleértve a művészetet, zenét, etikát és vallást, és elfordult a történelmileg jó, elfogadható, logikus és erkölcsös szemlélettől. Így a rockzene az ún. „keresztyénység utáni korszak” zenei formájává vált. De mivel éppen a zene univerzálisan érthető üzeneteket közvetít, ezt a zenét minden más kultúra ifjúsága is magáévá tehetette, mert a rockzene által kifejezett lázadás és szabadság szelleme világszerte érthető és kívánatos a fiatalság szemében.

A rockzene a gátlásokat csökkenti, a testet stimulálja és az érzelmeket felkorbácsolja. Ezek a hatásai kiválóan alkalmassá tették arra, hogy a karizmatikus mozgalmak magukévá tegyék. Saját megállapításaik szerint az élményközpontú karizmatikus irányzatoknak a rockzenével való párosítása „a keresztyénységnek ezt a formáját a fiatalság számára szimpatikussá tette”, és óriás lendületet adott a mozgalmaknak. Szerintük „ennek a modern zenének döntő szerepe lesz a Lélek eddig soha nem látott mértékű kitöltésében a világon”. Ezért a keresztyén rockzenét teljes mértékben elfogadják, habár intenek a „szándékosan érzéki”, „flörtölő”, „érzékeny kihívó” és „fülsiketítő” keresztyén rock formáktól. (A hitelenség kedvéért azért megjegyzem, hogy van egy-egy olyan karizmatikus személy és gyülekezet is, akik nem támogatják a keresztyén rockzenét.)

Ez a zene elősegítette a karizmatikus mozgalmak terjedését az egész világon a nyelvi akadályok ellenére, ami további bizonyítéka a zene univerzálisan érthető üzenetének. A rockzene testet stimuláló, felszabadult és felajzott érzéseket kiváltó üzenete valóban mindenki számára érthető és hatásos volt a kulturális és nyelvi különbözőségei ellenére.

A biblikus zene és a rockzene összehasonlítása

A rockzene kedvelői és művelői előszeretettel hivatkoznak az alábbi igehelyekre a hangos, tapsolással, kiáltással, testmozgással és ütőhangszerekkel kísért zenei megnyilvánulások alátámasztására:

1Krn 15:28–29: „*Így vitte egész Izráel az Úr szövetséggládáját ujjongva, kiirtszó, harsonák, cintányérok, lantok és citerák hangja mellett. Amikor az Úr szövetséggládája Dávid városába ért, Míkal, Saul leánya kitekinetett az ablakon, és látta, hogy Dávid király ugrándozva járja a szent táncot, ezért szívből megvetette.*”

2Krn 5:12–13: „*... föllélt az oltártól keletre valamennyi énekes lévita, tebát Ászáf, Hémán és Jedutún a fiaikkal és testvéreikkel együtt fehér ruhába öltözve, cintányérokkel, lantokkal és citerákkal, és velük együtt százbiisz harsonát fújó pap. A harsonásoknak meg az énekeseknek egyaránt az volt a tisztiük, hogy összehangolva zengjék az Úr dicséretét és magasztalását. Amikor hangosan szóltak a harsonák, a cintányérok és hangszerek, és dicsérték az URat, mert ő jó, és örökké tart szeretete, akkor a ház, az ÚR háza felbő töltötte be... ”*

Neh 12:27: „*Jeruzsálem falának a felavatásakor mindennütt fölkeresték a lévítákat, és ehvítették őket Jeruzsálemben, hogy tartsák meg a felavatást, és örvendezzenek bálaadással, énekléssel, cintányérokkel, lantokkal és citerákkal.*”

Zsolt 7:6b: „...örvendezve mutatok be áldozatot az ÚR sátrában, és éneket zengek az ÚRnak.”

Zsolt 33:2-3: „Adjatok hálát az ÚRnak citeraszóval, tízhúrú lanttal zengjétek neki! Énekeljétek neki új éneket, szépen zengjenek hangszeretek!”

Zsolt 47:2: „Ti népek, mind tapsoljatok, harsogó hangon üjjongjatok Isten előtt!”

Zsolt 68:26: „Elöl mentek az énekesek, hátul a hárfások, középen a doboló nők.”

Zsolt 81:2-3: „Vigadjatok a mi erős Istenünk előtt, üjjongjatok Jákob Istene előtt! Kezdjétek zsoltárba, szóaltassátok meg a dobot, a szép hangú citerát és lantot!”

Zsolt 95:2: „Menjünk eléje hálaadással, üjjongjunk előtte énekszóval!”

Zsolt 98:4-6: „Üjjongjatok az ÚR előtt az egész földön! Örvendezve vigadjatok, zsoltárt énekeljétek! Énekeljétek az ÚRnak hárfakísérettel, hárfakísérettel zengő éneket! Harsonákkal és kiirtzengéssel üjjongjatok a király, az ÚR előtt!”

Zsolt 149:3: „Dicsérjétek nevét körtáncot járva, énekeljétek neki dob- és hárfakísérettel!”

Ézs 12:6: „Kiáltis és üjjongj, Sion lakója, mert nagy közöttetek Izráel Szentje!”

Zof 3:14: „Üjjongj, Sion leánya! Kiáltis örömdobban, Izráel! Örvendezz, vigadj teljes szívből, Jeruzsálem leánya!”

A rockzenét művelők és terjesztők a fenti idézetekre való hivatkozással a következőket állítják: „...a rockzene közelebb áll az Ószövetségben leírt zenéhez, mint a mai egyházak, felekezetek, gyülekezetek zenéje. Bár az újszövetségi Szentírás vitán felül szelídebb zenéről beszél, ugyanakkor nem tartalmaz olyan kijelentést, amely egyértelműen elutasítaná az Ószövetség előbb említett zenei stílusát. Ráadásul a Biblia nem közöl elég konkrét utalást arra nézve, hogy egyértelműen állást foglalhasunk, milyen is az Isten szerinti jó zene. Ezért személyes ízlés és választás kérdése az csupán, hogy ki milyen zenei stílust tart jónak.”

Mi is hát az igazság? Valóban alátámasztják-e ezek az igék a fenti „érveket”? Tényleg igaz-e, hogy nem tudhatjuk biztosan, milyen az Istennek tetsző, a biblikus zene?

Vizsgáljunk meg ezzel kapcsolatban néhány konkrét kérdést!

A tapsolás a zenével kapcsolatban egyetlen egyszer, a *Zsolt 47:2*-ben van csak említve. Táncolást a Biblia néhány helyen említ, főként valamely örömnép kapcsán (ellenség feletti győzelem, házasság stb.), nem pedig az Isten által elrendelt templomi szertartás (mai szóval: az istentisztelet) részeként. Semmi esetre sincs elég alapunk arra, hogy a rockzenét kísérő testmozgásokat biblikusnak ítélnénk, annál is inkább, mert igen valószínűtlen, hogy a Bibliában említett tánc azonos, vagy akárcsak a legkisebb mértékben is hasonló lenne a rockzenével járó érzékeny vonagló testmozgásokhoz.

Túlzás lenne azt a következtetést is levonnunk a Szentírás „harsanjatok föl”, „kiáltis és örvendj”, „zengedeztetek”, „harsogj, Izráel” kifejezései alapján, hogy Isten ezen az alapon a hangos rockzenét is pártolja. Ezek a bibliai kifejezések rövid időtartamú felharsanásokra utalnak, amelyek a hagyományos zenében ma is megtalálhatók, míg ezzel szemben a rockzene az elejétől

a végéig, szünet nélkül nagy hangerejű. Gyönyörű „felharsanások” kiváló példaként említhetjük a Halleluja-vagy a zárókórust (a Királyok Királyáról) Händel közismert oratóriumából, a Messiásból. Aztán valószínű, hogy a legtöbb hívő ember megtapasztalta már azt a nagyszerű élményt, amikor Isten Lelkétől áthatva, könnyes szemmel, lélekben leborulva magasztalhatja Istent, teljes tüdőből énekelve. Igen, az Úrnak való harsogás vagy zengedezés ismerős a „hagyományos” hívő számára is, és ehhez egyáltalán nem szükséges a rockzene.

Igaz, hogy a csörgődobot is, a cimbalmot is három-háromszor említi az Ószövetség, de a „gyönyörű hárfát”, citerát, fuvalát és trombitát sokkal többször, pl. a hárfát 24-szer, a trombitát pedig több mint hatvanszor. Tehát alaptalan az a következtetés, hogy az Ószövetség szerint az ütőhangszereken alapuló zene a biblikus, az Isten kedve szerint való. Ugyanígy alaptalan a fenti idézetekből azt a következtetést is levonni, hogy a rockzene közelebb áll a biblikus zenéhez, mint a hagyományos egyházi zene. Itt fontosnak tartom annak a megemlítését, hogy a hagyományos egyházi zenében is helyet kapnak a fent említett ütőhangszerek, csak hogy nem dominálnak.

A rockzene egy másik oldalának a megvilágításával felvetődik egy nagyon fontos újabb gondolat. 20 évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna, hogy a gyülekezetek elfogadják és támogassák a rockzenét és a rá jellemző előadói stílust. Mi változott meg hát az egyházakban, a közösségekben, a gyülekezetekben, hogy egyszerre ez a zene elfogadott, sőt kívánatos lett, méghozzá annak ellenére, hogy eközben a rock sokkal „nehezebbé”, keményebbé, és előadói stílusa sokkal vadabbá vált? Ha a rockzene az előző gondolatmenet állítása szerint valóban biblikusabb lenne, mint a hagyományos egyházi zene, akkor ebből logikusan következne, hogy az egyházak, a közösségek, a gyülekezetek is egyre biblikusabbá, istenfélőbbé és az Igéhez jobban ragaszkodóbbá váltak, míg végül oda nőttek fel, hogy végre el tudják fogadni a biblikus rockzenét. Sajnos a szomorú valóság ezzel szemben az, hogy a világ sokkal istentelenebb, az egyházak, felekezetek és gyülekezetek pedig sokkal világiasabbak ma, mint húsz évvel ezelőtt voltak, tehát sokkal távolabbr kerültek attól, hogy a bibliai normákat bármiben is elfogadják.

Hamis érvek és álságos ideológiák születnek. Először is a fiatalok zenéjét meg kell tanítani az idősebb generációval is a generációs feszültségek levezetése miatt. Aztán mentsük a fiatalokat, ne engedjük, hogy elmenjenek, tartuk meg őket a saját gyülekezetünkben, cserébe mindent megengedünk. Kibéleljük a keskeny utat, mindent átformálunk a gyülekezetben, csak meg ne üsse magát a megtéretlen fiatal. Szórakozóhely-zenék tombolnak imaházainkban, miközben az igei tanítások háttérbe szorulnak. Nem kell már egy mai fiatalnak diszkóba menni, a gyülekezetben is megélheti ugyanazokat az élményeket.

Új eszme!? Új vallás!? Új isten!? Van-e baptista identitásudatunk? Van-e jövőképiünk? Meg kéne fogalmazni, hogy mik is akarunk valójában lenni. Áldozóbalmok a gyülekezetekben!?

(Jó példa erre az Úr Jézus által elmondott tékozló fiú és az atyai ház viszonya. Vizsgáljuk meg azt, hogy mit változott az atyai ház a történet elejéhez képest a történet

végén! Semmit! Ami az elvágycsoport ifjú számára egyáltalán nem volt kívánatos, talán unalmas, kötött, túl konzervatív stb., az a megtérő ifjú számára valami elérhetetlenül, megszerzhetetlenül távolivá, vonzóvá, visszafordító erővé, döntést eredményező tényezővé vált. Alacsonyabb („szolgai”) besorolással is kibékült volna, csak valamilyen módon visszakerüljön az atyai ház vonzáskörébe.)

Ha mi Istent akarjuk dicsőíteni, akkor istentiszteletünknek Isten-központúnak kell lennie. Ez esetben egyetlen szempont létezik csupán, milyen zenét és milyen stílust vár el tőlünk Isten, azaz hogy mi tetszik Neki, s nem az, hogy mi tetszik nekünk. Hogyan állapíthatjuk meg azt, hogy mi tetszik Neki? Isten sok kijelentést adott nekünk a Szent Hajlékkal (legyen az sátor vagy akár a templom) kapcsolatos zenei szolgálatokat, énekeseket és zenészeket illetően. Csak lévita lehetett zenész vagy énekes, tehát a papság követelményeinek meg kellett felelniük (beleértve a korhatárt is), valamint zenében jártasnak, jól felkészültnek és megszentelteknek lenniük. Mindezekből világosan kiderül az, hogy Isten a zenét igen-igen fontosnak tartja, és hogy a zenészeket és énekeseket szent és magas hivatásra hívja el. Ez a kép határozottan nem hasonlít a rockzenészek (ezen belül az ún. „keresztyén rockzenészek”) életére és stílusára.

Sokak szerint a Biblia nem ad elég támpontot arra nézve, hogy milyen is az Istennek tetsző zene, ezért úgy érzik, hogy a zene elfogadhatósága kizárólag egyéni ízlés kérdése. Van olyan vélemény, mely szerint annak, hogy ki milyen zenét hallgat és szeret, annak lelki szempontból semmivel sincs nagyobb jelentősége, mint hogy milyen ételeket kedvel az illető. Mások szerint a világi, ördögi rockzene is éppúgy megszentelődik, és a keresztyén számára használhatóvá válik, mint ahogy pl. a bálványoknak szentelt hús is a keresztyén számára fogyaszthatóvá vált az „Istennek ígéje és könyörgés által” (1Tim 4:4–5). Tehát – állítják – a rockzene is megszentelődik a keresztyén használat által. Nem veszik figyelembe, hogy a fenti íge ételről beszél, amelyet valóban az Úr teremtett, a rockzene viszont emberek alkotása, méghozzá lázadó és öntelt szellemiségből táplálkozó alkotás.

Idézik továbbá a Róm 14:3–4 igéket: „*Aki eszik, ne vessen meg azt, aki nem eszik, aki pedig nem eszik, ne ítélje meg azt, aki eszik, hiszen az Isten befogadta őt. Ki vagy te, hogy más szolgája felett ítélkezel? Tulajdon urának áll vagy esik. De meg fog állni, mert van hatalma az Úruknak arra, hogy megtarisa.*” Ebben az igében az érveik alátámasztására az „eszik” szót a „hallgat, zenél” szavakkal helyettesítik, amely esetben az íge módosított íge valóban engedélyt adna bármilyen zene hallgatására és élvezetére, és senki nem szólhatna ellene, sőt aki kifogást találna, az lenne elítélendő. A valóságos tény azonban itt is az, hogy megint csak ételről és nem zenéről írt a szent író. Ezzel a behelyettesítéssel a Szentírást elferdítik, és aztán ezzel a megváltoztatott igével próbálják tagadni azt az igazságot, hogy a zenének az ételtől eltérően erkölcsi, lelki oldala, hatása is van. Hogy egy ember milyen ételféléket szeret, annak önmagában nincs lelki következménye, de hogy milyen zenét hallgat, annak hatása lesz testére, érzelmeire és lelkére is. A fenti, igét másító „igemagyarázat” lelkileg igen veszélyes.

A rock védelmére felhozták már Pál korholó szavait is a Kol 2:20–23-ból: „*Ha tehát Krisztussal megbaltatok a világ elemei számára, miért terbelitek magatokat olyan kötöttségekkel, amelyek csak az e világ szerint élőkre kötelezők: Ne nyúlj hozzá, ne ízeled meg, ne is érintsd!*” Azokról van itt szó, amik arra való, hogy elfogyaszta megsemmisüljenek. Ezek csupán emberi parancsok és rendelkezések. Ezeknek a megtartása a bölcsesség látszatát kelti ugyan a magunk csinálta kegyeskedés, az alázaszkodás és a test sanyargatása által, valójában azonban értéke és haszna nincs, mert öntelt felfuvalkodottsághoz vezet.” Azt állítják, hogy a „ne fogd, ne kóstold, ne érintsd” törvényeskedő tiltásokhoz a „ne hallgasd” tiltás is természetesen hozzátartozik. Ezért szerintük Pál, ha napjainkban köztünk járna, megdorgálná mindazokat, akik bármely zene hallgatását a keresztyén számára tiltják vagy ellenzik. Nem veszik észre, mennyire veszélyes dolog a Szentírásához hozzáadni(!), és aztán az általuk hozzáadott részből vonni le következtetéseket, félrevezetve önmagukat és másokat, s ezáltal Isten ítéletét vonni magukra és követőikre (Jel 22:18). Továbbá éppen a zene jelentős lelki hatása ismeretében nagyon is lehetséges, hogy a Szentírás írója szándékosan nem adta hozzá a „ne hallgasd” intést a listához. Ez annál is inkább valószínű, mert a zene képes a testi vágyakat felfokozni, és épp ez ellen védi az apostol az olvasót a fenti igében (23. vers).

Ha a párbeszéd kedvéért feltételeznénk is, hogy a zenei stílus kizárólag egyéni ízlés kérdése, akkor a magát keresztyénnek valló embernek a zenét illetően az kellene hogy legyen a legfőbb kérdése: milyen Isten ízlése, milyen zenei stílus tetszik Őnéki? Isten ízlését megismerhetjük abból, amit kijelentett nekünk cselekedetei által a teremtésben, és szavai által az Igében. Isten véleménye a teremtésről az volt, hogy az „igen jó” (1Móz 1:31). Tetszett Istennek a teremtett világ. Nézzük meg, mit tükröz a teremtés Isten ízléséről! Milyen is a teremtett világ? Annak ellenére, hogy a bűneset folytán megrongálódott, mégis minden területén és szintjén szembeötlő a rendezettség. Isten valóban a rend Istene. A természetben levő sokféle ritmust az események folytonos, rendezett mozgása adja, többnyire feltűnés nélkül, csendesen és rejtetten, a háttérben meghúzódva (mint pl. a szív verése, a hold és évszakok változásai, életciklusok stb.). Egy-egy különleges természeti jelenség (mennydörgés, vulkánkitörés, földrengés) csak mégjobban kihangsúlyozza a rendet rendkívülisége és feltűnően ellentétes jellege révén. A természetet megfigyelve tehát megismerhetjük Isten ízlését. Mivel mindent Őnéki tetsző módon kell cselekednünk, ezért az Ő teremtett világa a mércéje a mi alkotásaink értékeinek is. Így zenénknek is az Ő ízléséhez kell idomulnia: szabályosnak és harmonikusnak kell lennie, alkotóelemei, azaz a dallam, összhang (harmónia), ritmus, dinamika és szöveg harmóniájával. A vokális zene szövegének mondanivalóját tükröznie kell valamennyi zenei alapelemnek (dallam, ritmus, dinamika, tempo stb.). Az Istennek tetsző zene értelmet, logikát, rendet tükröz.

Mindezzel ellentétben a rockzene egy egészen más világszemléletet tükrözve, diszharmónikus, gyakran bántóan diszsonáns, rendszertelen és primitív. A szöveg rendszertelen, felszínes, ismétlődő, és gyakran szaggatott, *kriszta,*

zavaros. A domináló és harsogó ritmust a hangszerek *állandó*, és a *dallamtól különálló* verése vagy pengetése adja. Természetellenes *hangsúlyozás* a ritmust még agresszívabbá, rámenősebbé, és biológiailag átütőbb erejűvé teszi. Ez a zene annyira hasonlít a primitív kultúrák vallási szertartásos zenéjéhez, hogy sokan emiatt démoninak tartják. A természetellenes, hajszólo ritmus a rockzene másik elengedhetetlen jellemvonásával, a folyamatosan *nagy hangerővel* társul.

Nézzük meg, hogy melyek is hát a rockzene legfőbb jellemzői:

a) A *ritmus* – mely lehet primitív, vagy meglehetősen komplex – mindvégig, de legalábbis a darab nagy részén *át folytonos, és a dallamtól független*. Ezt dobok, tapsolás, lábdobogás, elektronikus zongora (szintetizátor), gitár stb. segítségével érik el.

A rockzene ellenzőit gyakran vádolják azzal, hogy azért nem szeretik a rockot, mert a dob vagy a gitár ellen van kifogásuk. Ez a vád egyértelműen elutasítandó. A klasszikus egyházzenei mesterdarabok is gyakran használnak dobos bizonyos részek hangsúlyozására, csak hogy nem folytonosan, mint ahogy azt a rock esetében látjuk. A dob szerepe viszont annyira fontos a rockzenében, hogy gyakran az egész együttes stílusát a dobos határozza meg (mint ahogy a dobosnak van központi szerepe a démonikus vallási ceremóniákban is). A gitár szintén használható mesterien a dallam és a kíséret játszására egyaránt. De ugyanakkor a gitár, s méginkább az elektromos gitár, természeténél fogva igen alkalmas a rockzene alapját képező ritmus szolgáltatására a húrok állandó és erőteljes pengetése által. A hatást fokozó kihangsúlyozott, rövid és ismétlődő akkordsorozatok is elsősorban a ritmus céljait szolgálják. Ez a stílus könnyen elsajátítható, mert ritmusérzéken kívül szinte alig kíván valamelyes zenei tudást, és szinte azonnal sikerélményt biztosít.

b) A *ritmus hangsúlyozása* nem követi a dallam és szöveg természetes hangsúlyozását. A rockzenében az egyébként hangsúlytalan ütemrészek (is) hangsúlyt kapnak, a zene és a szöveg hangsúlyrendszere nem fedi egymást. Ez a természetellenes hangsúlyozás (backbeats, breakbeats) mint erős szinkópalánc, egy nem egybehangzó, dupla vagy komplex ritmust eredményez, amelynek szabálytalansága, rendellenessége lélektani és biológiai következményekkel jár: testi és lelki feszültséget és nyugtalanságot vált ki. Hangszerekre nincs feltétlenül szükség ehhez a hajszólo ritmushoz. Kíséret nélkül előadott éneknek is lehet olyan lüktető ritmusa, amely a testet mozgásra kényszeríti, és ezáltal megakadályozza a szövegre való teljes odafigyelést. Ezeknek az énekeknek gyakran egyszerű és ismétlődő a szövege, alkalmazkodva a gyakori ismétléseket tartalmazó dallamhoz. Mindez azt eredményezi, hogy az üzenet meglehetősen lapos lesz, még ha a szöveg tartalma egyébként biblikus is lenne.

c) Az állandó, alig változó, nagy *hangerő* szintén jellegzetes tulajdonsága a rockzenének, holott a hangerő természetes hullámmása (a dinamika) minden más zenére, sőt az élő beszédre is jellemző. A rockzenét mindig hangosan játsszák és hallgatják.

d) A rockzenére jellemzőek a *gyakori és primitív ismétlések* is, azaz szöveg és zene rövid szakaszainak változtatás nélküli, egy az egyben való ismételtetése. Ezzel

kapcsolatban különbséget kell tennünk a primitív és egyszerű között (ez az elkülönítés zenei tudást és lelki ítélőképességet kíván). A primitív a bűnbeesett, földhözragadt ember állapotát tükrözi, mivel vagy a testiséget táplálja (mint pl. a rockzene), vagy pedig elaltatja a lelket (mint pl. a hindu zene, amely egy értelmetlen egytagú szó ismételtetésével a transzállapot előidézését segíti elő). Az egyszerű zene viszont (pl. a kántálást kísérő zene, vagy a gregorián ének) az ember figyelmét a zenéről a szövegre, a testről a lélekre irányítja, a test élvezetre való törekvése ellen hat. Az egyszerű zene dallama és ritmusa nem feltűnő, mert célja a szöveg előtérbe állítása, hordozása, nem pedig az ember szórakoztatása. (Művészi lehet egy népdal vagy gyermekének is, egyszerű, világos és egybehangzó zenei és szövegi mondanivalóval.)

6. A hangos, erős ritmusú, rendezetlen és ismétlődő zenének nagy hatása van az emberi testre. Először is az ilyen típusú zenét hallgatók között igen gyakori a halláscsökkenés. Aztán a rockzene a mély hangok területén megszakítás nélküli masszív energiakibocsátása patofiziológiai (élettani folyamatok kóros elváltozása) változásokat eredményez. A rockzene a vér adrenalinszintjét (a mellékvesekéregtől kiválasztott hormon) növeli, amely feldobott, energikus érzést vált ki. Sokan ennek a stimuláló hatásnak a kedvéért hallgatják ezt a zenét. Az izomtónus, szívverés, vérnyomás és légzésfrekvencia mérhetően megváltozik. A hallgatóban feszültség és szorongás gyűlik fel, amely aztán a test kényszerszerű mozgásában vezetődik le. A testnek ez a szinte ellenállhatatlan mozgáskényszere nyilvánvalóan a zene eredménye, és nem függ a szövegtől, hiszen kisgyerekeknél és az ének szövegét nem értőknél is egyaránt megnyilvánul.

A huzamos, tartós adrenalintermelés biokémiai változásokat idéz elő az agyban. Adrenokrom gyűlik fel az agyalapi mirigy elülső lebenyében, amely a tudatállapotra hat: csökkennek a gátlások, hipnotikus, eksztázis-szerű, megigézett állapot alakul ki, szélsőséges esetben pszichológiai sokkot is eredményezhet. A rockzenének ez a drogszerű hatása függőséghez vezethet, a tudatállapotot befolyásoló kábítószerreklaxhoz hasonlóan. A hallgató fokozatosan és észrevétlenül kerül ennek a rab-ságába, s végül eljut oda, hogy minden szabad percében ezt a zenét, és *csak* ezt a zenét hallgatja. A rockzene hallgatása során egyre nő az igény a még izgatóbb, feldobóbb „élmények” iránt, amelyeket csak egyre keményebb rockzenével, egyre megdöbbentőbb szöveggel és egyre vadabb előadói stílussal lehet kielégíteni. Sok olyan keresztyén fiatal van, aki enyhe, ún. „keresztyén rock”-kal kezdte, majd idővel áttért a világi rockzenére, mert a „keresztyén” rock már nem elégítette ki az erősebb és erősebb zene utáni éhségét. Keresztyén családokban a gyermekeket sokszor a „keresztyén” rock vezeti be a rock világába. Eleinte ugyan sokan elutasítják a világi rockot, de miután ez a zenei stílus megszokottá, majd kellemessé vált számukra a „keresztyén” rock hallgatása révén, nagy részük a világi rockot is szívesen hallgatja már.

Néhány gondolat a rockzenével párosított *jó célú* szövegekről. A rockzene romboló hatása keresztyén, vagy jó célú szöveg esetén is megmarad. Teljesen mindegy ugyanis, hogy a szöveg mit mond, mert a zene az

önkielégülés nyelvén harsog. A rockot nem lehet tiszteletre méltóvá tenni. A rock *nem akar* tiszteletreméltó lenni. Bármennyi változást is eszközölnék rajta, a rock és rap mindig az erőszak és a felelőtlen szex irányába fog húzni. A ritmus azt mondja, „csinálj bármit, amit csak akarsz”.

A rocknak az agyra gyakorolt hatása önmagában is elegendő ok kellene hogy legyen ahhoz, hogy a keresztyén ember visszautasítsa. Tiszta fejre, józanságra van szükség ahhoz, hogy akaratunkat és teljes életünket az Úrnak folyamatosan és tudatosan alárendelhesük. Ezért figyelmeztet minket Isten újra meg újra, hogy józanok, éberek legyünk. A hívő ember életében nincs helye semmiféle tudatállapotot befolyásoló gyakorlatnak, akár drogok, akár New Age meditáció, akár rockzene által kínálkozik az.

A rockzene nyugtalan és hangos természete szemben áll azzal a békességgel és szelídséggel, amely a Szentlélek gyümölcse, a hívőben lakó Szentlélek munkájának az eredménye (*Gal 5:22-23; 1Pt 3:4*). Isten arra is int minket, hogy csendes életet folytassunk (*1Thessz 4:11*), és csendesedjünk el, hogy az Ő hangját meghallhassuk (*Zsolt 46:11; 1Kir 19:11-13*). Ezek az utalások is merőben ellentétben állnak a rockzene hangos, erőszakos természetével és hatásával.

Baptista közösségünkben immár másfél évszázados gyakorlat az, hogy a gyülekezet énekel és imádkozik az Ige olvasása és magyarázata előtt, hogy a jelenlevők lecsendesedett lélekkel tudják befogadni az életet adó Igét. A modern stílusú éneklés, gyakran tapsolással, testmozgással kísérve, felzaklatja a testet, és ezáltal megnehezíti, vagy talán lehetetlenné is teszi, hogy a résztvevők komolyan odafigyelhessenek Istenre és lelki dolgokra. A rockzene hatására a test és az érzések kerülnek fókuszba, elcsendesedés helyett az ember feldobódik, figyelme Isten helyett akaratlanul is önmaga felé fordul. A hívő embernek kerülnie kell nemcsak a zeneileg elfogadhatatlan, silány alkotásokat, de mindazokat a zenéket is, amelyek fokozzák a nyugtalanságot, a feszültséget, a testiséget stb., vagy amelyeknek lelki üzenete, hatása valami módon ellentétben áll az Igével. Noha minden zenedarab, amelyben a hívő keresztyén részt vesz az istentiszteleten, Isten ízlésével kell hogy egyezzen (*1Kor 10:31*), azaz jó zenének kell lennie, az egyébként jó zeneműveknek is csak egy kis része alkalmas arra, hogy istentiszteleten használjuk. Csak olyan zenét szabad istentisztelet céljára használni, amely az igaz istentisztelethez méltó lelki hozzáállást tükrözi és táplálja (alázat, imádat, könyörgés, hálaadás stb.).

Óriási és szent felelősségük van tehát közösségünk lelkipásztorainak, gyülekezet- és zenei vezetőinek, hogy tudásukat hívő ítélőképességgel párosítva segítsék elő a gyülekezetek tiszta istentiszteletének kialakítását, vagy már éppen a kézben tartását. Sokszor a mai fiatalokat és immár középkorú felnőtteket elfog egy bizonytalan, nyugtalanító, homályosan kellemetlen érzés az egész kérdéssel kapcsolatban, nem igazán tudnak állást foglalni a rockzenével, vagy annak bármilyen szelídített formájával. Emiatt az egyház vezetőire, a lelkipásztorokra és a zenei vezetőkre annál nagyobb felelősség hárul, hogy a gyülekezetekben használandó zenét ne népszerűségi szavazatok alapján válasszák meg, hanem lelkileg érett és zeneileg jól képzett hívők segítségével.

Isten igéjével fejezem be gondolataimat, amely az elhangzottakra nézve is, de az olvasó életére és gondolkodására nézve is mottóként álljon itt, s mindennapi életünkben:

Róma 12:1-2: *„Az Isten irgalmára kérlek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek; és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélbessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes!”*

Felhasznált irodalom:

Győri Kornél: **Liturgika**, BTA jegyzet, 1997.

Kőrössy Soltész Katalin, Dr.: **A „keresztény” rockzene**, „JÓ HÍR” Iratmissziós Alapítvány.

Szent Biblia, Kálvin Kiadó, 1992-1998.

Énekelnek!

„Ujjongva énekeljétek, hegyek!”
Ézsaiás 49:13

*Hegyek hófehér ragyogásban,
vagy tavaszvárón, díztelen,
az ősi kérést mostanában
annyiszor elismételem,
s várakozva nézek felétek.
Mi lenne, hogyba hirtelen
mind énekelni kezdenétek!*

*Ti kedves budaï hegyek,
s a Bakony, Börzsöny, Mecsek, Mátra,
meg a Kárpátok koszorúja...
Az Alpok, Andok, Himalája
és minden hegye a világnak
ha óriás, gyönyörű karban
egyszerre mind felujjonguának,
s hegyek kara hirdeté szertesét
Isten szeretetét!*

*De lebet, hogy az antenna hiányzik.
Ti ujjongtok és énekeltek,
de azt a csodálatos éneket
csak szívünkkel lebet meghallani...
és ott hiányzik valami,
ott bent...
talán a csend!*

*S nem halljuk, hogy ballehjátok
átzengi az egész világot,
és betölti a végtelent...
s hogy krescendója hogyan halkul el,
ha a Golgota a váltás titkáról
hegyek karában szólót énekel,
mert ott hullt értünk Jézus drága vére.*

*Isten Lelke, tanús meg minket
halló szívvel, csendben figyelni
hegyek ujjongó énekére!*

Tírmezei Erzsébet

Dr. Mészáros Kálmán

Ébredési mozgalmak a magyarországi baptisták történetében

„Emlékezz az ősidőkre, gondold az elmúlt nemzedékek éveire! Kérdezd atyádat, elbeszéli, véneidet, majd elmondják” (5Móz 32:7).

Bevezetőmben néhány fogalmat szeretnék tisztázni, elvi alapvetést végezni előadásom érthetőségéért.

Az előadásra vonatkozó megtisztelő felkérést elfogadtam, de annak címét csak bizonyos fenntartással, mivel a magyarországi baptisták egész történelme az ébredés történelme. *J. G. Oncken* ama mondása: „minden baptista egy misszionárius”, ezt a felfogást igazolja, ha már egy kicsit messze is értünk tőle.

Missziótörténetünk eddigi szakaszát boncolgatva, ma is azt vallom, hogy mindaddig, amíg egyetlen hitre jutott ember az egyházunk tagja lesz, és az felébredés és egyéni döntés által válik azzá, addig ezt a mozgalmat tartósan permanensen kell hogy vállalja egyházunk.

Sokszor okozott gondot, sőt konfliktust az a tény, hogy az egyházon belüli ébredési mozgalom szükségszerűen szembeállítja az egyházat, mint holt intézményt, a benne fel-feltörő ébredési mozgalommal. Ez igaz lehet egy népegyházi képletben, de minden erőmmel küzdeni szeretnék az ellen, hogy ez így legyen – a struktúrájában egészen más – baptista közösségünkben is.

Az lehetséges, hogy nem minden gyülekezet és lelkipásztor alkalmas egyformán arra, hogy az ébredés eszközzé váljon – vagy éppen alkalmatlanná is válhat –, de ez semmit sem változtat azon a szükségszerűségeken, hogy a baptista hívő ember és közösségünk egyben az ébredés eszköze legyen.

Az utóbbi évtizedekben tartózkodtunk az „ébredés” szó használatától, aminek több oka is van. Az egyik a szó rosszalló, becsmérlő (pejoratív) politikai íze. A korábban születetteket emlékeztette az 1918-as ellenforradalmi szervezkedésekben résztvevő Ébredő Magyarok Egyesületére, akik fajvédő, antiszemita, irredenta eszméktől vezetve szervezték és vezették a fehér terror számos akcióját. A Tanácsköztársaság megbuktatásán fáradozva az 1918. október 31-e előtti határok visszaállítását a keresztyénnek állcazott fajvédelem a királyság intézményét óhajtotta megvédeni. Vezetőink közt volt *Gömbös Gyula*, *Héjjas Iván*, akik politikai tevékenységüket „Ébredők” címszó alatt egyre inkább a Fajvédő Párt és a Revíziós Liga keretében folytatták. A közösségünkön belüli lelki ébredés mozgalma bizonyos mértékben ez a szó deviánsan, eltérően hangzik.

A másik ok bizonyára az, hogy a mozgalmak mindig hordtak magukon be nem váltott reménységeket, jó szándékú, nemes célokért lobogó szívű ügyvivők mellé felsorakoztak kalandorok, és valljuk meg, mi sokszor ezeken keresztül láttuk elsősorban az ügyet. De nem ítélnék meg tavaszi virágzaskor az őszi termést. Forrásban lévő mustot, mert tiszta italt szeretnénk. De hogy legyen letisz-

tult, ízletes italunk, előbb fel kell hogy forrjon, s a sörűjéteől majd ezután leválik, megtisztul. Várjuk meg!

A harmadik dolog, ami miatt idegenkedtünk a mozgalom illetően való megnevezésétől, az az, hogy nem egyformán fogjuk fel magát az ébredés tényét sem. Ugyanis, ha tömeges jelenségnek, ill. időszakos jelenségnek és lokalizáltan előfordulónak találjuk az ébredést, akkor természetesen említhető és elfogadható az, hogy történelmünk egyes időszakában volt, és más időszakokban nem volt ébredés.

A Békehírnök is csak a század elején használja jobbra ezt a megjelölést. A Törökszentmiklóson történt ébredésről 1905-ben a 14. oldalon *Varga Sándor* számol be. Ócsán 1912-ben a 15. oldal ad számot róla. Pedig Diósgyőrben ugyanebben az évben tömegeket baptizáltak, és 1913-ban is 30 hitvalló vette fel a bibliai keresztséget Jézus Krisztus példájára a Sajóban. Bár a világháború utáni ébredés csak ezek után kezdődik.

Csak hogy az ébredés létszáma mindig másodlagos, az elsődleges az, hogy valaki felébredt. A misszió legtöbb helyen 1-1 lélek megtérésével kezdődik, amire ezernyi példa van a Bibliában és az egyháztörténelemben. (*J. G. Oncken*, *Rottmayerék*, *Eilinczföldék*, szülőfalumban az édesanyám stb.) A komornyik a gázai úton, *Lidia* Filipiben, ami nem kisebb végső eredményét nézve, mint a jeruzsálemi eset.

Egyébként az ébredési misszió mint módszer, nem is volt baptista sajátosság. A legrégebb baptista misszió Angliában van, ahol eléggé elzárkózó gyülekezetekben éltek. Annyira nem voltak evangéliumot hirdető közösség, hogy bár az újvilágba vándoroltak, magukkal vitték hitüket, s ott hatalmas egyházzá is fejlődött a baptista közösség, de Európa egyetlen államában sem misszióztak 220 esztendőn keresztül (1612–1834). A szigetországban 1612 óta van, s a kontinensen csak 150 éve (Hamburg).

A missziói közösség s ennél fogva az ébredés zászlóvivői is inkább a metodisták voltak. Ezek missziói módszereit fokozatosan vették át a baptisták Nagy-Britanniában. A híres sátormisszió pedig különösen az amerikaiak hatalmas területén szétszórt farmjain és azok lakói között terjedt el. A sátorokban hirdetett ige jutott el a templom, otthon és a gyülekezeti környezet nélkül élő ipari munkások tömegei közé. Ezek a tömegek és helyszínek adták igazán az ébredés otthonát, amint erre 1981 őszén, a Baptista Teológiai Szeminárium 75. évfordulója ünnepi előadásában *dr. Ronald Goulding* testvér, a rüschlikoni Baptista Teológiai Szeminárium akkori elnöke (dékánja) rámutatott.

Hazánkban a sátormisszió nem honosodott meg, de Németországban a két világháború között és részben még ma is tömegeket ér el. Központi Énekkarunk is szolgál

1980-ban és 1984-ben NSZK-beli körútja alkalmával a *Martin Hóman* missziótársaság sátrában. A hírek és tapasztalatok most is tesznek bizonyosságot ilyen ébredések-ről. Például: *Evangélikus Élet* 1984. III. 15.

„Graham-kampány Angliában” – „*Billy Graham* amerikai evangélista kéthetes evangélizációs kampányt tartott Angliában. A bristoli kezdő két szolgálat résztvevőit 56 ezerre becsülik, akik közül négyezren léptek elő személyes vallomástételre. Graham hat angol városban tartott még evangélizációt. London kimaradt Graham szolgálatsorozatából, mivel Londonban *Luis Palau* argentin evangélista evangélizált” (EPS)-S.

Az Ébredési Mozgalom korszakai

Azt, hogy miként jelent meg a Kárpát-medencében a baptista misszió, többen többször megpróbálták kifejtetni. Mi a titka annak az evangéliumhirdetésnek, hogy amikor protestáns templomok sorra megürülnek, az egyszerű parasztember, *Kornya Mihály* (1844–1917) prédikálására pedig 11 ezer ember lesz baptista, vagy hogy egy külföldről jövő, tolmáccsal is nehezen érthető ember szavára ezek hallgatnak. A Szentlélek csodálatos munkája ez.

Megállapítottuk a kezdetek történetéről egyrészt, hogy „a múlt század protestantizmusának belső kohéziója meggyengült, igehirdetése megüresedett, az egyház vezetőségének, a papoknak a néppel való kapcsolata megtört”. Másrészt – és ez több az előbb vázolt negatívumok felfedésénél –, hogy a néplélek kegyességi gyakorlata a puritán mozgalmaktól a paraszt ecclesiolákon át igényelte a bibliaolvasások, éneklések, imádkozások alkalmait a házi istentiszteleteken. Hisszük, hogy Isten Lelke tette bölcsé az első parasztapostolokat, hogy küldetésük tudatában maximálisan igyekeztek ezt az igényt kielégíteni, s így alakultak gombamódra első gyülekezeteink, elsősorban az Alföldön, s vele együtt a fővárosban és környékén is.

Meyer, Kornya, Tóth úttörő evangélisták elindítják a szervezett missziómunkát, de a lelki éhség olyan elemi erővel lép fel, hogy képtelenek az evangélium hirdetése utáni igényeket kielégíteni. Megvalósul hazánkban is a nagy onckenai vallomás, amely szerint „minden baptista egy misszionárius”.

1. Ekkor volt közösségünkben az első olyan ébredési idő, amikor a nagy öregek, *Lajos János, Körösi István, Domján Imre, Lisztes Mihály* stb. mellé felsorakoznak az úttörő parasztapostolok. *Seres Sámuel* 1884-ben (1858–1923), *Soós István, Szűcs Imre, Varga Sándor, Polgár János, Szabó András, Szilágyi Gábor, Lőrinc István és Csopják Attila* is. Valamennyien érett férfikorban ill. életük delén döntöttek és szánták oda életüket a misszió ügyének. Munkájuk nyomán a nyolcvanas években több százra szaporodott közösségünk taglétszáma az ébredés gyümölcseként.

Úgy kezdtek, mint kolportőrök, hátukon útipoggyászuk édes terhe a Bibliákkal. Róluk jegyzi fel a krónikás, hogy evangélisták lettek, Bibliák, Bibliakörök, Baptisták c. munkájában. Igen, ők az áldott Igét, a Bibliát vitték, ahol alkalom adódott, bibliakört vezettek, s az igét elfogadó megtérők – szolgálatuk által – baptisták lettek. Vagyis ébredést csak az evangélium okozhat, de a szívekhez való eljuttatáshoz evangélistákra, missziómunkásokra van szüksége.

A misszió gyors fejlődését látva küldik ki 1889-ben *Balogh Lajost* és *Udvarnoki Andrást* Hamburgba teológiai tanulmányok végzésére. És jól számítottak.

Ezek azután átélik újra és újra a pünkösdi eseményeket. „*Az Úr pedig minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az üdvözülőkkel*” (ApCs 2:47). Azt is, hogy ők lesznek a ma is nagyobbak számító gyülekezetek megalapítói: Nagyszalonta, Derecske, Berettyóújfalu, Szada, Rákoscscaba, Békés, Hajdúböszörmény, Debrecen, Pécs, Soltvadkert, Kiskunhalas, Kiskőrös, Dab, Budafok stb.

2. A második hullám a századfordulón végezte áldásos munkáját a körülményektől függetlenül. Az egyház vezetése kritikus krízisekhez ért. Elismertetés, öregek-fiatalkok ellentéte, nemzetiségi kérdés hullámverése stb. Ennek ellenére tömeges ébredést regisztrálhatunk ebben a monarchia által irányított utolsó időszakban. 1908-ban volt az első Európai Baptista Szövetség konferenciája Berlinben, ahol arról adtak számot az atyák, hogy 10 év alatt huszonnégyszeres, azaz 470-ről 12.000-re emelkedett a taglétszám, amihez fogható a mai napig nem ismer Európa, sem a baptista, sem egyéb felekezetek történelme. Ezt a földrész valamennyi baptista küldöttsége elismerte. 1908-tól pedig újból megháromszorozódott a létszám, 24.000-re. Ez a fellendülés teszi szükségessé – és lehetővé –, hogy 1895-ben megindul a *Békehírnök* c. lapunk (89 éve, legidősebb minden mai magyar egyházi és politikai lap között). Lefordítjuk a német *Glaubenstimme* = Hit hangjai c. énekeskönyvet a gyülekezetek használatára, karénekes könyvet készítenek az énekkarok részére, teológiai tanfolyamokat rendeznek, Szemináriumot alapítanak 1906-ban missziómunkások képzésére. Sőt diakóniát gyakorolnak, amikor gondoskodnak a közösség egyedül maradt öregjeiről, és Kiskőrösön menházat építenek 1905-ben, s Hajdúböszörményben 1910-ben. 1914-től összeszedik a hadiárvékat, és 35 éven keresztül 60 főt befogadó árvalházat működtetnek.

Igazolódott újra, hogy az ébredés mindig az aktív missziómunkának az eredménye. Olyan keresztyénség, amely nem misszionál, az nem keresztyénség, és viszont, az az ébredés, amely nem misszionál (evangélizál), azt nem igazolja az evangélium Ura.

3. Az első világháborút követő ébredéssel is nagyon meg lehetünk elégedve, amelynek első gyümölcseit hazánk észak-keleti részén alakult gyülekezetek realizálták. A nagyvárányi *Szűcs testvérek* munkája (a Szovjetunióban történt megtérésük lángoló hite folytán) nemcsak szűk pátriárkájuk, hanem az egész Felső-Tisza-vidékre kihatott. *Sallai László* és *Czine Ferenc* a Szentlélek áldott eszközei, vezetésükkel új területtel és több ezer megtérővel gazdagodik közösségünk. Innen kerülnek a teológiára *Mészáros Lajos* és *Vass Ferenc* lánglelkű prédikátorok.

Ezzel párhuzamosan Nógrád kis falvaiban is kigyúl a hit mécsese. *Barkóczi Pál* végzett teológus egy évtizedes áldozatos és küzdelmekkel teli munkássága nyomán 8-10 községben alakul gyülekezet, közel 500 taggal, Galgaguta központtal.

Dunántúlról pedig a *Bretz fiúvek* indítanak egészen új módszerrel missziómunkát az ún. „kocsi-misszió” által – a Pécsi Népmissziós Könyvesház Fiókja égisze alatt. Ez

a szabadegyházi jellegű vállalkozás az Evangéliumi Világszövetség támogatását élvezte, de mert baptista prédikátor vezette, a Tolna-Baranya-Somogy-Veszprém megyei baptista szövénymissziót segítette.

A kor ébredési munkájának egy újabb formája ez a „tiszaivirág”-életű mozgalom, kár, hogy a sátán is vitorlájába fogta a szelet.

Jól indította e korszak ébredési mozgalmát az az egyházszerkezeti esemény, hogy 1920. szeptember 2-án újra egyesült a két (elismert és el nem ismert) szövetség Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége néven. Mi más lehetett volna ez az esemény, mint hatalmas ébredés. Ráébredés arra, hogy rossz volt a vita, az ellenségeskedés, és mennyivel jobb a testvéri békesség.

Segítette a kifejlődést az a másik intézkedés, hogy a missziómunka eredményessége érdekében ifjúsági kerületek alakultak. Konferenciáztak. A budapestiek először 1924-ben Tahiban, majd 1925-ben Visegrádon. A Leányfalun 1928-ban történi próbálkozás után 1929-ben megvásárolták a mai Tahi tábort, ahol István király ünnepe alkalmával augusztusban 4–5 napos országos konferenciát rendezhettek. A kerületekben Baja-Békevár, Pirtó, Békés, debreceni Nagyerdő, Berettyóújfalu, Diósgyőr és a többi helyeken végzett evangélizáció eredményeként egy évtized alatt újra megduplázódott a korábban területvesztés által 7.000-re csökkent taglétszámunk.

Még irigyeink is akadtak 1935-ben. „Isten műve napjainkban” c. könyvében *Márkus Mihály* nyíregyházi metodista prédikátor bírálja a nyíregyházi baptisták ébredési mozgalmát, s azt állítja, hogy az elsősorban magyar nemzeti jellegű volt, és kihagyta a nemzetiségieket, itt a szlovákokat (1946-ban kitelepült híveivel Léva mellé). Mivel ők ezt nem így tették, nyertek is néhány száz megtérőt a városban. – Annyi azonban tanulságul szolgálhat, hogy egyidejűleg nem lehet valakit lenézni és úgy evangélizálni, sem rivalizálva evangélizálni.

Az ébredés munkáját mindenütt evangélizálás előzte meg. A Szentlélek által felkent evangélistát mindig jól segítette az irodalom. A Küirtnek ez volt a profilja. A traktátusok, Olvasd!, Hajnalcsillag erre készítette elő az Ige hallgatóit. Ezekre kinyomtatják az evangélizálás alkalmainak időpontját. *Dr. Somogyi Imre* mellett is dolgozott egy néhány csoport a Nap utcai gyülekezetben. *Bakó Lajos* asztalos erre áldozta keresete jó részét. *Kmetty Ottó*, a *Serafin fiúk Tari Nándor* s jó magam is hordoztam az utcákon házról-házra a meghívókat, és soha sem eredménytelenül.

Egyik-másik csoport alkalmi (üzemi) családi istentiszteleteket szervezett (a kőbányai téglagyárban édesapám, *Mészáros Kálmán*, énekkarral kijött, evangélizált), és a baptista családok mellé mások is csatlakoztak a munkások közül. Az ébredés a Szentlélek munkája, de nekünk is dolgozni kell benne.

4. A negyedik hullám a II. világháború idején és után bontakozott ki. Erről az időszakról annak ellenére, hogy időben közelebb van hozzánk, mégis oly keveset tudunk. A külső nyomorúság mindig összekovácsol, mint az első gyülekezeteket is. A háború borzalmi, a vesztesé-

geink jobban egymás felé és az Úrra irányították tekintetünket.

Kezdtük igazán értékelní a közösséget és a békességet. Tahiban, 1943. augusztusban *Mészáros Sándor* ifjúsági evangélizációjára 105 fiatal tett fogadalmat az Úr Jézusban nyert hitéről, akik csoportokban imádkoztak. Egy kis füzet őrizi nevüket, sajátkezű aláírásukkal, mely *Mészáros Sándor* hagyatékával együtt nálam van.

Érvényre jutnak újra a téli missziós alkalmak, amikor erre alkalmas gyülekezeti avatottak, kb. százan (*Aladics Mihály, André Lajos, Bankovics János, Csövéri István, Kovács János* stb.) járják a falvakat. (*Körösi Béla* éneke „A téli fák = szívek”, azaz a téli missziómunkások. Velük menve énekeltek lelkesen a fiatalok:

„És jöjjön eső vagy hóvihár,
Szélvész, orkán vagy fagy,
Mi Krisztus Urunkkal járunk,
Ki minket el nem hagy...”

A felszabadulás utáni évek nagy missziós mozgalmát így jellemezte dr. Somogyi Imre: 1946. az ébredés éve, 1947 a bemeirítések éve, és 1948 a (75 éves) jubileum éve, amit a Sportcsarnokban rendeztünk. Emléklapok I–II.

1948-ban volt Tahiban a legnagyobb lélekszámú tábor (5.000 ember) együtt 4–5 napon át. 1000 tagú énekkart vezényelt *Héthalmi Páth Károly*, és 100 tagú fúvószenekart irányított *Tóth Gábor* testvér. Az élmény és az ébredési munka eredménye is áldott volt.

Egy magyar anyanyelvű, de nem magyar állampolgárságú szemlélő így írt ezekről a napokról:

„Soha nem látott éhséget tapasztaltam Isten ígéje iránt. Éjfélíg tartottak az összejövetelek, s akik előző nap még ellenségesen viselkedtek, másnapra sírva megtértek”.

Sajnos az ébredés mint mozgalom vagy kampány ezzel véget is ért. Tahi bezárt. Csak a személyi kultusz leűnése után, 1958-ban kezdték rendbe tenni a tábor lerombolt épületeit a rákoshegyi ifjúság kezdeményezésével. Azóta felépült és helyreállt Tahi. Mondhatom, hogy egyre inkább szolgálja az ébredést azáltal is, hogy helyet ad a Gyülekezeti Munkásképző hallgatóinak a felkészülésre. Két hónapon keresztül ifjaink és gyülekezeti tagjaink testi-lelki felüdülésére és az evangélium hirdetésére szolgál.

5. Az utóbbi negyedszázad a mérlegen.

Történelmi távlatok feltérképezéséhez tér és idő kell. Az utóbbi 25 év pedig elég közel van ahhoz, hogy legtöbbünknek saját élménye legyen. Ezekre építve nagyra értékelem azokat a kezdeményezéseket, amiket az ébredés érdekében a még közöttünk élők munkáltak Balatonföldváron és Tahiban az ötvenes években a bibliaköri vezetőknek rendezett tanfolyamokon *Békefi Pál, Cserepka János, Gerő Sándor, Herjeczki András, Kalkó József, Kovács Géza, Nagy József, Szébeni Olivér* ébresztő előadásait, amik engem a szegedi baptista diákok közt végzett szolgálatban erősítettek, s ott is virágzó gyülekezet alakult. Alkalmanként rám is bíztak előadásokat.

Szólhatnánk az ebben az időben lezajlott szabolcsi ébredésről, aminek áldott gyümölcsei voltak, s csak sajnáljuk, hogy a történelmi helyzetek lefékeztek és nem hatott ki egész közösségünkre.

Ez időben is, mint mindig, akadtak devianciák, Faggyas-féle torz kinövések, amit ma már elfeledünk, de akkor az ébredés munkáját leterhelte. *Kovács Imre* egyházelnök pietistaellenes szívvel-lélekkel, szóval és írással végzett szolgálatával igyekezett helyreállítani ill. menteni a menthetőt. (Békehírnök 1962. IX. 15/3) „A baptisták és a pietizmus”.

Tizenöt évvel ezelőtt a lekipásztori értekezleten „Húsz év missziós mérlege” c. előadásában Szebeni Olivér többek között azt írta: „A jelentkező közöny és erenyedség ellen egyesek 'lelki' megoldásokat kerestek. Hitek abban, hogy a nagyszabású evangélikációk alkalmazása nyomán széles körű ébredés jön létre, és ezzel egyszeriben megoldódik minden. – Mindez elvileg igaz lehet, de nem így volt az akkori gyakorlatban. – A misztikának valóságos reneszánszát élték át gyülekezeteink. Amikor ez nem segített, nagy tömegek ébredéséről eltúlzott adatokról értesültünk. Heves teológiai viták keletkeztek, és erőszakos purifikátorok álltak a dobogóra. A türelmetlen bírálókat nem ellenőrizhető tényezőket hoztak fel. (Pl. „Nem eléggé buzgó hívő” valamelyik szolgatársunk, azért apadt nála a gyülekezet taglétszáma. Csak azért vannak anyagi nehézségei, mert nem bízza rá magát a vezetetésre...” A purifikátorokról azonban hamarosan kiderült, hogy maguk sem különbek a „Deákné vásznánál”. Nagyhangú bejelentéseik nem állják a kritikát, és sokkal inkább gondolnak önmagukra, mint a közösségre. Elsők között járnak autóval, megépítik házaikat.

Ezeket a zsákutcákat kibírta ugyan a közösségünk, de tanítson a történelem. Okos ember a más kárán tanul... Nem feltétlen szükségszerű, hogy ugyanazok a hibák újra előforduljanak. Csináljuk együtt, csináljuk jobban azt, amit ma lehet!

II. Mai tanítás a holnap érdekében

Az előadásra történt hivatalos felkérés ama tanácsát szívemben forgattam: „A múltunkra visszatekintő előadás-tól a mában végzett misszió ösztönzését várjuk”.

Ma is, mint mindig, lelki ébredést az evangélium hirdetése és az evangéliumi élet által nyerhetünk. S az a tény, hogy évek óta e témáról tanácskozunk, szinte nyüzsgünk, már jó jel, mert szeretnénk e munkára alkalmasaknak lenni. Ezért beszélgettünk hány éven keresztül mint főtémáról a lekipásztori értekezleten az evangélikáció alapjairól, az evangélikáció gyakorlati kérdéseiről, és íme most annak a múltban rejlő gyökereiről, mert akarjuk az evangélium által keltett ébredést egész közösségünkben. A „hogyanra” keressük a választ közösen.

Tomka Ferenc római katolikus professzor „Az evangélikáció” c. könyvéből idézek: „Az evangélium hirdetése az egyház számára nem fakultatív feladat... nem választhat, hogy óhajtja-e végezni vagy sem. Az Úr Jézus bízta rá ezt a küldetést, és ő azt akarja, hogy az emberek higgyenek és üdvözüljenek. A kérdés csupán az, hogy hogyan lehet a mai körben, a mai emberek előtt tanúságot tenni az evangéliumról; hogy milyen módszereket kövessünk az evangélium hirdetésében, hogy az emberek könnyebben befogadhassák azt!” (Evangeli Nutiandi 4.5. pont)

Megnyugvással vallom, közösségünk vezetői jól döntöttek akkor, amikor áldozatok vállalásával és fáradtságos munkával létrehozták és fenntartják a Gyülekezeti

Munkásképző Tanfolyamot és az Egyházzenei Tanfolyamot, amelynek évenként több száz hallgatója készül az evangélium továbbadására.

Csak üdvözölni tudom és imádkozom érte, hogy az ifjúsági konferenciák elérjék kitűzött céljukat. Megmaradjanak, sőt erősödjenek és alkalmasak legyenek a szolgálatra, az evangélium megélésére ifjaink. Az evangélikáció első lépése és legfontosabb eszköze nem a szó, hanem az élet (Tomka F.). Ezt munkáljuk gyülekezeteinkben rendezett evangélikációs napok, ill. hetek alkalmával.

Követendő példa az ügyért az is, amit némely erősebb gyülekezet vállal a gyengébb körzetek felerősítésére, és a szolgálat ellátásáért. Wesselényi utcai, törökszentmiklósi, budai, székesfehérvári, pécsi, dunántúli szórványok stb.

Hálás vagyok azért is, hogy dr. Billy Graham evangélikálhatott nálunk. Azt gondolom, a hallott ige mellett legalább annyi áldása van annak, hogy tanított bennünket egyszerűen, a nép nyelvén evangélikálni. Nem utolsó sorban arra is, hogy a mi feladatunkat helyettünk nem végzi el senki, hanem magunknak kell felkészülni erre a magasztos, szent hivatásra.

Ennek kapcsán jutunk el egy nagyon korszerű kérdéshez, az ébredés és ökumenizmus kapcsolatához is. – A Graham-evangélikálás felekezeti, vagyis egyidejűleg ökumenikus és evangéliumi is. Az ő különös fordulata, amiről manapság annyit írnak és beszélnek különböző előítélettel, gyakorlatilag az a változás, hogy az „evangelical” evangéliumi nézetét ökumenizálja. Különben ez tapasztalható a német evangéliumi mozgalmakon belül is. Vállalják a társadalmi jószolgálatot és ugyanakkor az ébredés szolgálatát is, tagadva a régebbi antagonizmust.

És amikor részt veszünk a veszélyeztetett ifjúság és az iszákosmentő szolgálatban, vállalva a ránk eső részt a társadalmi feladatokból is, az evangélium tanításából mérítve, együtt végezzük az ébredés lehetőségének kibontakozását.

Visszatérek még a folyamatos ébredés gondolatához, amivel kezdtem előadásomat. Nem én vagyok ennek a feltalálója, hanem egy kis füzet, amit az Evangéliumi Iratmisszió forgalmaz közöttünk Normann P. Grubb-tól „folyamatos ébredés” címen, ebből azt olvashatjuk: „Meg kell tanulnunk állandóan közösségben járnunk Istennel és egymással. Otthon házasársunkkal, gyermekeinkkel, gyülekezetben, munkahelyünkön... stb. Így terjed az ébredés az emberekkel való érintkezés közben,... a hétköznapi poros útjain...” (31. old.)

„*Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!*” (Jel 2:11)

Dr. Lehoczky Dezső

Tallózás egyháztörténeti írásokban A történetírás hűsége, pontossága

A történelem folyamatosságában vannak kiemelkedő események, melyek egy korszak lezárását, újnak a kezdetét jelentik, tehát időpontjuk határköként kiemelkedik. Az egyháztörténelemben nem elsősorban az időpontok a fontosak, de bizonyos események szorosan kapcsolódnak bizonyos helyhez, korhoz, nagy történelmi változáshoz. Elvárható, hogy a történelmi mérföldkövet, sorsfordulót jelentő események időpontja és helye pontosan szerepeljen az egyháztörténeti tanulmányokban. A történelmi-, egyháztörténelmi írásokat mindenkor nagy érdeklődéssel olvasom, de nincs szándékomban egyháztörténeti kritikát írni, ezért magyarázatul leírom az ezen íráshoz vezető előzményeket.

A II. világháború utáni szerveződés során Dr. Haraszi Sándor lelképásztorsága idején az Újpesti Baptista Gyülekezetben felnövekvő gyermekek rendszeres és egységes hitoktatása jól szervezetten kezdődött. A gyülekezethez tartozó szülők (Újpesten, Rákospalotán, Bp. V. és XIII. kerület iskoláiba járó) gyermekeinek hittanórája négy korcsoportban a gyülekezeti ház helyiségeiben történt hetenként egy alkalommal.

A hitoktatás-szervezésben és az oktatásban 1947 szeptembertől 1949 júliusig, két tanévben vettem részt. Ez természetesen az egyetemi tanulmányok mellett történt (1947– Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karán voltam hallgató). A két nagyobb csoport oktatását végeztem.

A középiskola felső négy osztályában az oktatás egyik tárgya volt az egyháztörténelem. Ennek keretében szerepelt az anabaptisták, továbbá az európai baptizmus és különös hangsúllyal a legújabb kori magyarországi baptista misszió története. Előkészületként sok (lehetőleg minden) elérhető írást áttanulmányozva, előadásokat (köztük Dr. Somogyi Imrének a Nap utcai kápolna kistermében 1947 telén tartott egyháztörténeti előadás-sorozatát) meghallgatva készítettem oktatási jegyzetemet, melyet folyamatosan kiegészítve, up to date adatai máig is jól használhatók. Többek között ez az előzmény tartotta ébren egyháztörténeti érdeklődésemet és magyarázza kritikusi szemléletemet.

E bevezetés után felidézek egy nevezetes baptista egyháztörténeti eseményt és ennek megjelenítését az egyháztörténeti írásokban. Íme az esemény:

A magyarországi baptisták két árnyalatának – a Szabad Baptista Szövetség és az Elismert Baptista Szövetség, vagy ahogy nem hivatalosan nevezték egymást: az „el nem ismert” és az „elismert” baptisták – egyesülésére az 1920. szeptember 1–3-án Budapesten tartott országos konferencián került sor.

A Békehírnök híradása szerint (1920, 26: 147–149): „Szeptember 1-ső napján a volt szövetségek bizottságai

dél előtt külön-külön tanácskoztak a Wesselényi-, illetve a Kistemplom utcai kis termekben, délután pedig együttesen a József utcai kápolnában, ahol öröm és a szeretetnek megnyilvánulása közt kimondták az egyesülést. Ekkor hálaadó imára emelkedtek, és többen buzgón rebegtek imát, mely alatt édes érzet töltötte el a jelenlevők szívét. Mindenben egyek vagyunk. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindeneknek Atyjuka, ki mindenek felett vagyon és mindenek által és tibenetek mindenitekben”

„Szeptember 2-ik napján a Nap utcai kápolnában jöttek össze az ország minden részéből érkezett küldöttek... Titkos szavazással **elnökké Udvarnoki András, másodelnökké pedig Csopják Attila** testvér választott meg.” E napon megtörtént a különböző szakbizottságok megválasztása is.

A baptisták két árnyalat közti szakadása 1893–94-ben kezdődött, és számos alkalommal sikertelen egyesülési próbálkozás után 26 év elteltével végre egységbe tömörülve megalakult a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége. Ez emlékezetes történelmi ünnepi esemény volt a trianoni békeszerződésben megcsönkített Magyarország területén megmaradó, 24.000 feletti taglétszámról 8.000-re csökkent baptista közösség történetében.

Az egyesülési konferencián résztvevők még évtizedek múlva is meghatódottság hangján emlékeztek e nagy eseményre.

Elvárható tehát, hogy az egyháztörténetet írók pontosan idézzék ezen esemény helyét és időpontját. E szempontokra gondolva, reményem szerint hasznos tanulság céljából, szeretném a figyelmet ráirányítani sajnálatos elírásokra, melyek nem tulajdoníthatók nyomdai tévedéseknek. Íme a hivatkozások az egyesülés idejére és helyére:

Egy *gyülekezettörténeti írás* nyomtatásra előkészített, bekötött kéziratában olvastam, hogy „**az egyesülés 1920 tavaszán volt.**” Ez esetben még javítható ez az adat. De a laza időpont megjelölés emlékeztetett a tévedés forrására, s ez indított arra, hogy feljegyzéseimből felsoroljak néhány hasonló téves adatközlést.

Emléklapok a Magyarországi Baptista Egyház 125 éves jubileumáról, MBE, Budapest, 1972. 26. old. Az egység korszaka (1920–1945) c. alfejezetben olvasható: „Az **1920 tavaszán összegyűlt egyesülési konferencia** hangulatát a bűnbánat és a reménység jellemezte. A konferencia határozatilag **mondta ki az egyesülés után a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetségének** megalakulását.”

Múlt, jelen, jövő, Baptista naptár, 1995, Budapest, 81. old.: *Missziótörténeti évfordulók 1995* c. felsorolás közli: 75 éve, „**1920. augusztus elsején volt az egyesülési konferencia**, az elismert és az el nem ismert szövetség egyesülése”.

Ugyan e kötet 22–27. oldalain olvashatjuk Bauer József bonyhádi prédikátor Elizeus elhívása című igehirdetését, melyhez magyarázat: „...a baptisták 'egyesült' konferenciájának előestéjén, 1920. szeptember 2-án.” (Pontos időpontja: szeptember másodikán „a délelőtti tanácskozmányt Bauer János(!) épületes előadása előzte meg.”). Ezután következett a szövetség tisztségviselőinek megválasztása.

Kirner A. Bertalan: Baptista Krónika, III. kiadás, Baltha J. Könyvnyomdája, Mezőberény, 1935. 187. oldalán ez olvasható: „A magyarországi két árnyalatú ú. m. elismert és el nem ismert baptista gyülekezetek kiküldöttei 1920 szeptember 23–24-én Budapesten, a VIII. Kistemplom u. 12. sz. alatti imaházban gyűlésre jöttek össze, és ennek gyümölcse lett a Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége.”

Emlékkönyv a Baptista Teológiai Szeminárium alapításának 75. évfordulójára, MBE, Budapest, 1981. 18. old.: „Újrakezdés, egyesült erővel” c. alfejezetben: „A háború befejezése után, a magyarországi baptisták történetében döntő lépést jelent a két szövetség egyesülése. 1920. szeptember 20-án, Budapesten, a Nap utcai gyülekezetben, mindkét régebbi árnyalat vezetőinek közreműködésével kimondták az egyesülést.” (Ezen helytelen időponthoz tartozó irodalmi hivatkozásban, a Békehírnökben természetesen a hely és időmegjelölés helyesen szerepel.)

Krisztusért járván követségben, tanulmányok a Magyar Baptista misszió 150 éves történetéről c. könyv 131. oldalán az esemény színhelyeként a Budapest Nap utcai imaház szerepel, és az időpontja 1920. szeptember 2.

Az egyesülés eseményeiről a Békehírnök idézett híradásában pontos, félreérthetetlen tájékoztatás szerepel, eszerint: A magyarországi baptisták két árnyalatának – a Szabad Baptista Szövetség és az Elismert Baptista Szövetség – hivatalos, ünnepélyes egyesülése 1920. szeptember 1-jén délután Budapesten a József utcai Baptista Gyülekezet imaházában történt.

* * *

A tárgyalások és az egyesülés ünnepélyes kihirdetésének színhelyéül választott gyülekezeti házak kijelölése nem véletlenszerű volt. Előzetes egyeztetés eredményeként *jelképeket is képviseltek*. Az egyháztörténetben természetesen az egyesülés tényének van döntő jelentősége. De az eseményekben résztvevők számára jelentősége volt az esemény idejének és színhelyének is.

Az irodalmi idézések alapfeltétele, hogy a szerző által ellenőrzött eredeti közlemény adataira szabad hivatkozni. Amennyiben egy tudományos igényű folyóiratban ez nem így történik, és kiderül, a szerző többet nem pályázhat közlés-kéréssel az illetékes folyóirathoz. A két baptista szövetség egyesüléséről író szerzők feltehetően nem nézték meg az eredeti beszámolót, s a különböző időpontokat ellenőrzés nélkül vették át egymástól. Az egyesülés nagyon jelentős esemény volt a magyarországi baptista misszió történetében, ezért is feltűnő, hogy időpontja mégis ilyen megbízhatatlanul (*hatféle időpont*) szerepel a történeti írásokban. *Melyiket válassza a tájékoztatásra váró olvasó?* Elmarasztalhatók az utódok azért is, mert egyik hivatkozásban sem szerepel a

Budapest József utcai Baptista Gyülekezet az egyesülés helyeként.

Felvetődik a kérdés, hogy egyháztörténet-írásokban, egy-egy gyülekezet kisebb jelentőségű eseményeit megjelenítő évszámok, esetleg egyéb adatok is ennyire hitelesek? A hűség a történetírásban is alapkövetelmény. Az elődök iránti tiszteletünket fejezzük ki azzal, ha pontosan jelöljük a számukra oly fontos és jelentős egyháztörténeti esemény helyét és idejét.

Hiszek

*Hiszsz-e még a régi hitben,
Szent-é előtted még a múlt?
Vagy ami egykor élt szívedben
Már mind elkorhadt, megfakult?
A büszke dal, ha újra zenéül,
Megdobogtatja-é szíved?
– Érzem, a könny hogy perg szememből,
Hiszek.*

*Hiszsz-e az emberiségben,
Hogy van nagy hivatása még?
S mit ki nem vitt sok ezer-éven
Kívívja egy új nemzedék?
Kimiül a szolgaság, a vakbit,
Bilincset törnek a nemzetek?
– Érzem, szememből villám csap ki,
Hiszek.*

*Mondd, hiszsz-e a földi létben,
Hogy méltó küzdelemre még?
Hogy nem bolygunk örök sötétben,
S jóságos a hatalmas ég?
Hogy a nagy mindenséggel szemben
Nem kell feladnunk a hitet?
– Sugár ragyog könnyes szememben.
Hiszek.*

Palágyi Lajos

Prae-existentia

*Isten gondol öröktől fogva téged,
elméjében léted mint szikla áll.
Mi ehhez mérve habfodornyi élted?
és mit változtat rajtad a balál?*

Weöres Sándor

Imádság

*Adj, Istenem, bölcsességet,
vágyaimnak csendességet,
illetelmes öregséget
s könnyű véget, könnyű véget.*

Áprily Lajos

Friedensklänge

Zeitschrift der Baptisten-Gemeinden in Süd-Ost-Europa.

Hírek a gyülekezetekből (Folytatás)

Konferencia Budapesten

A még mindig tomboló háború az élet minden területén rendkívüli helyzeteket teremt. Sokéves szokásokat, rendet kell megváltoztatni... Missziós munkánkban is változásokat, rendkívüli helyzetet hozott a háború. Sok munkásunk a fronton van, egy sor gyülekezet elárvult, gyülekezeti területünk egy része harci területté lett; kápolnáinkban, összejöveteli helyeinken a férfi oldal majdnem üres. Isten gyermekeinek bensőiben is változást hozott a háború; missziómunkásainknak ennek az új helyzetnek kell megfelelniük.

A Budapesten október 17–19-én tartott konferencia is a rendkívüli dolgok közé tartozik. Eredetileg országos bizottsági ülés lett volna, de bizottságunkra is kedvezőtlenül hatott a háború, és oly fontos dolgokat kellett megtárgyalnunk, melyekhez a gyülekezetek képviselőinek megjelenését is kértük. Az utazási nehézségek ellenére sok – kb. 60 – testvér jött el. Mivel sok vendéget Budapesten ellátni most lehetetlenség, a szükséges élelmet a testvérek hozták magukkal és közös étkezéssel fogyasztottuk el. E helyen mondunk köszönetet, hogy a testvérek oly gazdagon hoztak élelmet, hogy felesleg is maradt belőle... A konferenciái kiadások fedezésére adott pénzzadományokért is köszönetet mondunk.

Meyer testvér a konferencián úti tapasztalatairól számolt be. – A Friedensklänge olvasói már tudják, hogy Meyer testvér az ország gyülekezeteit szándékozott meglátogatni. – Testvérünk beszámolója arról tanúskodott, hogy tapasztalatai nem nagyon kedvezőek. Vidéki testvéreink némely dolgot túl könnyen vesznek; a gyülekezetbe jutás kapuját túl szélesre tárták; félő, hogy az utóbbi években sokakat kellő üdvbizonyosság nélkül vettek fel a gyülekezetekben. Mindnyájan érezzük, hogy ezen változtatni kell. Elöljáróknak, vezetőknak éber szem kell, hogy csak valóban megtérteket vegyenek fel a gyülekezetekbe. Misszióink megszervezése volt megbeszélésünk legfőbb tárgya. Kívülről, belülről támadt nagy károk gátolják munkánkat. Alapos megbeszélés után határoztuk el a misszióink számára mindenképpen fontos központi kasszánk újra bevezetését. Gyülekezeteink összes pénzének e kasszába kell befolytania; ebből kapja zsoldját minden munkásunk. Ha ennek bevezetésére bibliai

utasításunk nincs is, az apostoli gyakorlathoz közelebb kerülünk: Az apostolok cselekedetei 2:44–45. – Javairól senki sem mondta: ez az enyém. Gyülekezeteinkben is így legyen, egy gyülekezet se gondoljon csupán önmagára, hanem az „Egy mindenkiért, mindenki egyért!” elv érvényesüljön! Meyer testvérrel sokat gondolkoztunk ezen, beszélünk róla, imádkoztunk érte, s hisszük, hogy a központi kassza újraélesztése nagy áldásunkra lesz. Lehet, hogy némelyeknek ez a gondolat újszerű; némely gyülekezet vagy állomás talán nem egykönnyen barátkozik meg vele, de kérjük a testvérek egyetértését, és álljanak örömmel mellé. Egész misszióinkra való tekintettel.

Konferenciánkon megkíséreltük katonamisszióinkat szemrevételezni. Gyülekezeteinkkel ezúton közöljük, hogy ebben az évben 6834 írásküldeményt küldtünk a frontra. Tudjuk, és sok levél megerősíti, hogy a prédikált ígét nélkülöző testvéreinknek nagy szolgálatot teszünk ezzel. Jó alkalmat teremt a bajtársak közötti missziózásra. Sajnáljuk viszont, hogy 532 koronás hiányunk van emiatt. A munkát ennek ellenére örömmel akarjuk folytatni, remélve, hogy gyülekezeteink testvérisége misszióink ezen ágazatát is támogatja, és központi kasszánk ezt a munkát is áldásosan szolgálja.

Gyülekezeteinket ezen a télen Meyer, Zdráhal, Peter testvéreknek és nekem kell szorgalmasan látogatni. Amikor az olvasók a Friedensklängenek ezt a számát kézhez kapják, már több helyen voltak összejöveteleink. Kérjük a testvéreket, hogy utazásainknak szenteljének figyelmet, és főleg imádságaikban gondoljanak ránk. A missziós utazások nagy erőfeszítést igényelnek, fokozottan érvényes ez a 75. évében levő Meyer testvérünkre. Ennek ellenére, ha ereje engedi, kész szolgálni a gyülekezeteket.

Az Úr adjon kegyelmet, hogy munkánk előre haladjon, hogy károsodásunkból kigyógyuljunk! E konferencia legyen áldásul a résztvevők és az ország számára!

R. S.

1916. december

A harangtoronyból

Hallod-e a karácsonyi harangok tiszta csengését?
(Énekszöveg)

Hogyan is hallhatnád? – amikor áthangolták azokat... Nem imára szólító hangot hallatnak most... Ágyúkká változva ellenségeink rettentésére szólnak...

De jöjjetek csak tornyomba, valódi karácsonyi békességet hirdető harangok vannak nálam, melyeket ágyúdörgés sem nyom el, és minden nép boldogságára vannak...

A zsidókhöz szólt először... Nem fogadták el... Nem lettek az Úr Jézus népe... Vérének ereje által az Ő népévé kell lenni ahhoz, hogy boldogítani, menteni tudjon... Város, falu mennyire másképp nézne ki, ha ezt az örömhírt az emberek elfogadnák: A gabonát bakancsok nem taposnák; a burgonyát és kukoricát nem hordanák el; nem lopnák el a baromfit; a gyümölcsöt és szőlőt tulajdonosa fogyasztaná, vagy adná el; hamis mércével nem mérnének; hamisított ételmezt – uzsora áron – nem árúsítanának; lenne cukor, ha a borpancsolók bűnűktől megszabadulnának; zsebtolvajok, hamis bírók zsebedből a pénzt nem lopnák ki. Gyermeked ártatlan lelkének beszennyezésétől sem kellene félned, mert káromkodást az utcákon nem hallanának, gonosz indulatra serkentőt nem látnának... Lehetne folytatni.

Kaszárnyák élete, kórházak vezetése és a rendeletek is másképp festenének, ha büntől mentett urak vezetnének. A diplomácia bonyolult „gordiuszi csomó”-ját nem a világháború kardjával vágnák ketté... De hol az a nép, mely menteni hagyja magát? – Szétszórta él a földön. Ha az Úr Jézus összegyűjtené, egy királyságra valót bizonyára kitenne. Hívó király, miniszter, polgármester, gyáros, munkás, utcaseprő, orvos, tanító, professzor, női segítő nem hiányozna abban. De féld, hogy az ottani általános jólétet a szomszédos államok megirigyelnék, és megsemmisítő háborút kezdenének. Ezért nyilván mégis jobb, hogy a büntől mentettek szétszórta élnek a világon, és „só” hatásuk így jobban érvényesülhet.

Halljátok hát a karácsonyi harangok tiszta csengését:
– *Jézus megmenti népét bűneitől!*

Tábori levél

Megtartás, kegyelemből. – Ezt mondhatom, amikor a fronton tartózkodásomra gondolok...

Júniusban, amikor az oroszok offenzívájukat megkezdték, tartalékegységünkkel én is az ellenség elé kerültem. Hogy golyók süvítése, gránátok robbanása közt épségben maradtam, azt egyedül a kegyelemnek köszönhetem. Hűséges Istenünk óvó keze június 4-én különösen megmentett, amikor egy dum-dum lövedék előttem robant és szemeimnek könnyebb sérülést okozott, és 14 nappal később gyógyultan mehettem vissza ezredemhez...

Augusztusban viszont a pergőtűz teljes tombolását kellett megtapasztalnom. Éhezve, esőtől ázottan, alvás nélkül kellett a ködös, hideg éjszakában hűségesen helytállnom. Amikor sok bajtársam zuhant sebesülten vagy holtan földre, a kegyelem akkor is megóvott. Augusztus 28-án teljes kimerültségtől összeroppantam; betegen vittek a hátszországba. Először Morvaországban voltam 14 napig kórházban, s onnan Budapestre kerültem, hadikórházba, ahol jelenleg is szeretettel ápolnak. Mily nagy öröm, hogy 7 hónap után újra köszönhettem szeretteimet. Örömemet megsokszorozta, hogy már az

első vasárnapot kápolnánkban tölthettem. Az Úrnak legyen köszönet mindezért... Bizalommal tekintek Órá, aki egyedül képes megsegíteni a jövőben is.

(J. Klees – Budapest)

1917. január

A harangtoronyból
Újévi harangszó

„Mikor pedig szemeiket fölemelték, senkit sem látnak, hanem csak Jézust egyedül” (Mt 17:8).

Szeretett Mesterükkel a tanítványok rendkívüli magaslapon tartózkodtak. Mennyei tisztaságban látták Mózes és Illést; hallották az Atya, szeretett Fiáról, Jézus Krisztusról szóló bizonyosságát... Az elmúlt ünnepnapokon különféle magaslatokon voltunk mi is: hallottuk Ézsaiást, Mikeást, és a Lukács és Máté által számunkra hűségesen följegyzett angyali örömmüzenetet.

Lélekben a koronázódombra is tekintettünk; imádkozva kértük Istent: koronázza meg bölcsességgel az ifjú királyt és királynőt, hogy igaz apjuk s anyjuk lehessenek népünknek.

Az esztendőváltás idején láttuk alászállni az óvet, és napfényben, kék ég alatt feltűnni az újat.

Megköszöntük Istennek áldásait, és újabbakat kértünk. Sok áldáskívánást kaptunk, és ugyanannyit vagy többet is adtunk mi is. Ha Isten teljesíti, 1917-ben boldogságban fogunk úszni... Vágyódással tekintettünk a béketárgyalásokra... Mintegy álomban hallgattuk Tisza, Bethmann, Hollweg, Georg, Wilson beszédeit a háború befejezéséről, melynek Európában az idén kellene megtörténnie. De mindeme beszédek fölött az Atya, Fiáról szóló bizonyosságát: *„Őt ballgassátok!”* – hallgattuk. Egyedül Jézust láttuk, aki olyan békét adhat, amit a világ nem ismer, és ezzel a politikai és szellemi nagyságok szemünk előtt mind eltűntek.

Ővele mentünk az ünnepi magaslatokra, és örömünkre, kápolnánk kicsinek bizonyult.

Nem kell félnünk a még mindig küzdő földi hatalmasoktól, mert Jézus képes kiűzni az ördögöt; boldogítani tudja a boldogtalant. Ezért énekeljük: *„Vándorútam Jézusommal járom...”* (Hall. 324; Gy. É. 199).

Meghalt Kornya Mihály 1844–1917

Kedves prédikátor testvérünk, Kornya Mihály, január 3-án hajnali 2-kor hazaköltözött.

A több mint 12 hónapig tartó betegségének utolsó 2 hónapja volt számára, és hűséges ápolója, Kornya testvérnőnek a legnehezebb. Sokat szenvedett; végtagjai részben elhaltak, s így mozogni sem tudott. Gyakran úgy érezte, mintha tűzben feküdne.

Utolsó diószegi tartózkodásunk óta – október 31. estéjétől november 2. hajnaláig – nem láttuk őt; állapotáról hírt nem kaptunk. Felépülését és további együttműködését reméltük. Amikor a halálát közlő táviratot megkaptam, éppen felépülését, munkaképességének helyreállítását kértem az Úrtól.

Nagy nyereség számára a halál (Filippi 1:21), de az Úrnak, kedves magyarjaink és románjaink között végzett

munkája számára – emberi szempontból – nagyon nagy, ember által nem pótolható veszteség. Semmi sem oly fontos e világon, mint Istennek, Krisztus Jézus általi üdvössége. Mivel e nagy és szent célt csak annak hűségese, igaz világos hirdetése által éri el, nem lehet nagyobb, értékesebb, fontosabb szolgálat e világon, mint Krisztusnak hű és tehetséges szolgálata. Ilyen szolgálak száma Magyarországon ezideig igen kicsiny. Most pedig az én első, leghűbb, legszorgalmasabb, legodaadóbb, legönfeláldozóbb, legeredményesebb szolgatársam — aki többet dolgozott, mint sok más együtt — ment el tőlünk. Oly nagy és fájdalmas veszteség ez, melyet ember nem, csak egyedül Isten képes pótolni.

De éppen ez kötelez minket arra, hogy Urunknak, hű Istenünknek köszönetet mondjunk azért, amiért őt adta nekünk; hogy azzá tette, amivé lett (1Kor 15:10), hogy oly nagy dolgokat művelt rajta és általa; hogy oly gazdagon áldotta meg, és oly sokak áldásául tette, s általa őket megáldotta.

Nekünk, akik hű, odaadó szolgálatát becsülni tudtuk, akiknek eredményes, s ezért értékes munkatársunk, példaképünk és előmunkásunk volt, és mindenki, akik számára Isten áldásul adta őt, akiket általa áldott meg, kötelességünk éppen az lesz, hogy emlékét tiszteletben tartsuk, és hálás szeretettel gondoljunk rá mindenkor.

Legfontosabb azonban az, hogy mindnyájan, saját helyünkön minden tudásunkkal és lehetőségünkkel, adottságaink leghűségesebb fölhasználásával, Istentől kapott képességünkkel és erőnkkel a ránk hagyott munkát felvegyük, Isten dicsőítésére és a világ üdvözítésére teljesítsük.

Kornya testvér 1844. február 28-án született, s így közel 73 éves lett. Hite vallomására 1875. augusztus 26-án lett megkeresztelve. Vele egyidőben feleségét, és Lajos János testvért feleségével, fiával, leányával, valamint Bordás testvérnőt és Kissné nevű leányát is bementették. A magyar népből ők, nyolcan voltak az elsők.

Kornya testvér hamarosan e kiscsapat Istentől küldött vezetőjének bizonyult, és néhány év eltelte után teljesen a misszió szolgálatába szegődött – élete végéig.

1877 őszén Kornya testvért és Tóth Testvért diakónus szolgálatra, majd 1881 június 16-án mindkettőjüket presbiterré ordináltam (szenteltem fel).

H. Meyer.

Az én nárdus életem

Szűkösen éltem és nagyon szerényen.

Féltve őriztem

fehér alabástrom-edényem.

Töretlen volt,

színiültig drága nárdussal tele.

Mekkora kincs!

Sok színes álmodtam veled.

Terveket szőtettem.

Viráglott egyre előttem,

vígán villanva a fényen

fehér alabástrom-edényem.

Akkor a hajlékomba egyszer

betért megfáradva a Mester.

Tudta, hogy hova készül.

Tudtam, hogy hova készül.

Jeruzsálem távoli ormán

valami titkos vész ül.

Bűnnel, nyomorral, bajjal,

indul a döntő harcra.

... Árnyak lopódtak fehér homlokára.

Fájt a tanítványok közömbös arca.

Nem értik? Nem érzik?

Egyedül

én érzem? Én értem?

Megy megváltani engem ...

Talán ... meghalni értem.

Ott ült fáradtan a Mester.

Sietve kamrámba osontam

s visszatértem a drága kenettel.

Féhr alabástrom-edényem,

melyet őriztem rejtve, szegényen,

összetörtem, s a drága kenet

illatosan, ragyogva

szelíd fejére permetezett,

„Te meghalsz értem!” - árasztotta szét

a lágy illatbeszéd.

„És neked adom az életemet

és a szívem minden szeretetét.”

„Tékozlás!” - zigtak fel a körben.

Megbízottatott

Krisztus szeméből egy meleg sugár.

Tudtam, hogy semmiért se kár:

S áldom a percet, melyben

alabástrom-edényem összetörtem.

És abban élek,

abban a boldog csoda-mozdulatban,

a Golgotára készülő Királynak

mellyel a nárdusomat odaadtam.

Tírmezei Erzsébet

Katolikus és evangélikus egyházi kiátkozások visszavonása

Először történik meg a *Luther Márton* által 1517-ben Wittenbergben elindított egyházi reformáció óta, hogy a római katolikus egyháznak a Trentóban tartott zsinaton (1545-1563) a reformáció központi tanítására vonatkozó kiátkozása és a másik részről az evangélikus egyháznak a hitvallási iratokba foglalt, a katolikus tanításra kimondott kiátkozása ünnepélyesen visszavonásra kerül. Az ünnep Augsburg (Ágosta) városában, Németországban lesz, azon a helyen, ahol az evangélikusok 1530-ban V. Károly császár elé terjesztették az Ágostai Hitvallást. 1999. október 31-én délelőtt 11 órakor a két egyház képviselőinek együttes ünnepélyes istentiszteletén történik meg az aláírása annak a Közös Nyilatkozatnak, amit a Lutheránus Világszövetség és a Vatikáni Keresztény Egységet Előkészítő Főpapi Tanács Közös Bizottsága több év munkája nyomán dolgozott ki az Isten előtti megigazulás teológiai kérdéséről.

Az aláírásra kerülő Közös Nyilatkozat leglényegesebb megállapítása: „A Lutheránus Világszövetség és a Katolikus Egyház együtt jelenti ki a következőket: Az evangélikus egyházak tanítása, amint ebben a Közös Nyilatkozatban kifejezésre jutott, nem esik a Trentói Zsinat elítélő határozatai alá. Az evangélikusok elítélő nyilatkozatai nem illetik a Római Katolikus Egyház tanítását, amint az ebben a Közös Nyilatkozatban kifejezésre jutott. ...Együtt valljuk meg: Egyedül kegyelemből, Krisztus üdvözítő munkájába vetett hit által, és nem a mi részünkről meglévő bármely érdem szerint fogad el minket Isten, és kapjuk a Szentlelket, aki megújítja szívünket, és egyúttal fölkészít és elhív a jó cselekedetekre.”

A katolikus egyház II. Vatikáni Zsinata után Róma és Genf, a Lutheránus Világszövetség és a Katolikus Egyház 1967 óta folytatnak teológiai párbeszédet nemzetközi szinten. Egy dialógus-bizottság készítette el 1986–1994 között a megigazulásról szóló Közös Nyilatkozatot. A jelenleg munkálkodó, Róma és Genf által kijelölt együttes evangélikus-katolikus bizottság 1995 óta tíz-tíz résztvevővel az egyház apostolisága kérdésével foglalkozik évente egy-egy ülésen, a korábbi rottenburg-stuttgarti, jelenleg pedig a vatikáni adminisztrációban dolgozó püspök, *prof. Dr. Walter Kasper* társelnökletével a Vatikán megbízásából és *dr. Harmati Béla* püspökünk társelnökletével, a Lutheránus Világszövetség megbízásából.

Az aláírás augsburgi eseményét a Bajor Televízió élő adásban az Eurovisioval együtt közvetíti. Jelentős számunkra az esemény napja is, hiszen október 31. az evangélikus egyházban a reformáció ünnepe annak emlékére, hogy Luther Márton 1517. október 31-én szögezte ki az egyház megújítására vonatkozó 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára.

Október 30-án kezdődnek az ünnepségek ökumenikus istentiszteletekkel Augsburg városa templomaiban. Október 31-én, vasárnap délelőtt 10.30-kor a katolikus katedrálisból indul a menet az evangélikus Szent Anna templomba, ahol ökumenikus istentisztelet keretében kerül sor

körülbelül 11.15-kor a mellékelt Közös Közlemény aláírására.

A Lutheránus Világszövetség és a Római Katolikus Egyház közös közleménye

Augsburg, 1999. október 31.

Azoknak a megállapodásoknak az alapján, amelyek a megigazulás tanításával kapcsolatos Közös Nyilatkozatban már kifejezésre jutottak, a Lutheránus Világszövetség és a Katolikus Egyház együtt jelenti ki a következőket: „A megigazulás tanításának értelmezése, amint az a Közös Nyilatkozatban megszövegezést nyert, mutatja azt, hogy egyezés van a megigazulás tanításának alapvető igazságában a lutheránusok és katolikusok között (KNY 40). Ennek az egyezésnek az alapján a Lutheránus Világszövetség és a Katolikus Egyház együtt jelenti ki a következőket: Az evangélikus egyházak tanítása, amint ebben a Közös Nyilatkozatban kifejezésre jutott, nem esik a Trentói Zsinat elítélő határozatai alá. Az evangélikus hitvallások elítélő nyilatkozatai nem illetik a Római Katolikus Egyház tanítását, amint az ebben a Közös Nyilatkozatban kifejezésre jutott.” (KNY 41.)

Hivatkozással a Lutheránus Világszövetség Tanácsának határozatára a Közös Nyilatkozattal kapcsolatban, amely 1998. június 16-án kelt, és arra a válasza, amelyet a Katolikus Egyház 1998. június 25-én a Közös Nyilatkozatra adott, valamint azokra a kérdésekre, amelyek mindkét oldalról felvetődtek, a mellékelt Függelék (Annex) tovább pontosítja azt a megegyezést, amelyet a Közös Nyilatkozatban elértek, és világossá teszi, hogy a korábbi közös tanításbeli elítélések nem érvényesek a párbeszéd résztvevőinek tanítására, amint az a Közös Nyilatkozatban kifejezésre jutott.

A párbeszéd mindkét résztvevője elhatározta, hogy folytatja és elmélyíti a megigazulás tanításáról szóló bibliai alapok tanulmányozását. Ugyancsak keresik a megigazulás tanításának további közös megértését mindazon túl, amivel a Közös Nyilatkozat és a csatolt Függelék foglalkozik. Az elért megegyezés alapján kívánatos a folyamatos párbeszéd, különösen azokban a kérdésekben, amelyeket a Közös Nyilatkozat maga is említ (KNY 43.), valamint további tisztázás szükséges annak érdekében, hogy elérjék a teljes egyházi közösséget, egységet a különbözőségeken, amelyben a megmaradt különbségek „kiengesztelődnek”, és nem jelennek többé elválasztó tényezőket. Lutheránusok és katolikusok a közös biztonyságtétel érdekében folytatni kívánják ökumenikus erőfeszítéseiket, hogy a megigazulásról szóló tanítást a mai emberek számára érthető nyelven tolmácsolják, korunk egyéni és társadalmi követelményeinek megfelelően.

Az aláírás ezen tényével a Katolikus Egyház és a Lutheránus Világszövetség a megigazulásról szóló közös nyilatkozatot a maga teljes egészében megerősíti.

Felekezettudományi kiadványokban keresgélve a rólunk szóló írások között az alábbi, említésre méltó munkák tűntek föl. Szóljunk ezekről!

Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség

Az 1996. évi összevont őszi kiadványban neves, magyar származású házaspár foglalkozik az Amerikába települtek felekezeti eseményeivel. *Várdy Béla és neje* a „fundamentalista egyházak” között helyet szorít „az elenyésző baptistáknak. Talán csekély létszámukra gondol. Néhány megjegyzése azonban mást sejtet: „Alig vannak gyökereik”. Majd önmagával is ellentétben: „Vezetőik a legegyszerűbb emberekből kerülnek ki”, és imponálóan emeli ki az 56-os egykori eötvös kollégistát, *dr. Haraszi Sándor*, „aki Billy Graham jobb keze volt”. Dr. Haraszi Sándor és neje elismerésében akár versengenénk vele, de attól még a fentebbiek meglehetősen torz képet festenek mind a hazai, mind az erdélyi magyarságról Amerikában.

A Szabad Európa Rádió budapesti archívuma

Néhány éve a belvárosba költöztették azt az iratanyagot, ami a SZER kelet-európai adásainak háttérét képezte. Az emberi jogok sérelmére érzékeny egykori intézmény levéltárában (Open Society Archives) csak egy dosszié szerény tartalmát bocsátják a rendelkezésünkre, ami önmagában elég meglepő. Az iratok legtöbbször nem más, mint újságkivágás Billy Graham két magyarországi látogatásáról. Ennyire elkerültük a figyelmüket.

A „kisegyházi” csoportba sorolják, a baptisták, adventisták, metodisták, pünkösdielők mellé az unitáriusokat, a Hit Gyülekezetét és valamennyi görög szertartású felekezetet, összevontan.

A Keston College gondozásában a Daily News adta ki *Kardos László* bakonycsényi monográfiáját. Ennek információi már elég ismeretesek. Ami elgondolkodtató, az nem más, mint egy félig-meddig összekapcsolt szópáros. A dunántúli térségben, 1926-ban megjelent karizmatikus mozgalomnak különös hatása van ránk. A szerző maga „neutrális” vallási illetve felekezeti ügyekben, és bizonyára ezért egyszerűsít: „A baptista-pünkösdi felekezet”. Már 1970 körül így jellemezte a dolgokat.

„Jehovák”

Akár illetékesek vagyunk, akár nem, emiatt kénytelenek vagyunk berzenkedni. Ha hívő ember esetében más felekezetek értékelésének tárgyilagosságát bárki kétségbe vonná, mivel a saját felekezete iránt mindenképpen elfogult, meg kell látnia, hogy a „világnézetileg neutrális” tudósok biztos tárgyilagosságának és szakszerűségének hipotézise talán még hamarabb összeomlik.

Egy „országos kiemelésű kollégium” úgy 200 évet elemző munkája akár „a hiánypótló” minősítést kaphatná. Ám a címben szereplő, egyenes idézet a szerző roppant szakmai tájékozatlanságát bizonyítja. Felekezeti köznévként kezeli azt a kivételes személynevet, ami mind a keresztény emberek előtt, de az izraeliták és muzulmánok előtt is feltétlenül egyes számú tulajdonnév.

A szélesebb körben hangoztatott tolerancia alapkérdése, és még bármennyire csekély létszámú, kisebbségi felekezet elidegeníthetetlen joga, hogy úgy nevezze önmagát, ahogyan akarja. A nevük tehát: Jehova Tanúi, nem „jehovisták” és legkevésbé sem „jehovák”. A „Szent négy betű” (JHVH) többes számú köznévként egyszerűen káromlás.

– szó –

Örök világ

Örök világ a te világod,
Uram, örökké él szavad.
Roskadna bár az ég a földre:
Sionnak orma megmarad.
Lényednek nincs megváltozása,
Igéd nem gyöngül meg soha,
Kinek a menny királyi széked,
A föld lábodnak zsámolya.

Előtted egy nap oh, be semmi,
Egy emberöltő mily kevés!
Ezernyi évek elmúlása
Csak egy rövid kis percenés.
Mégis, mégis lehajlasz hozzánk,
Ránk néz igazlátó szemed
S áldó kezéd bizton vezérli
A porban csúszó férgeket

Igaz, szegény, bűnös szívünkre
Hányszor lesujtod ostorod,
Örök mélységű, nagy szerelmed
Tőlünk azért meg nem vonod;
S ha elvakulunk a tudásban,
Hitetlenül reád törünk:
Irgalmadat készen találjuk,
Ha hittel hozzád megjövünk.

Leomlok hát Atyám, elődbe
És sírván könnyem hullatom,
Nagy fényességed elvakított,
Szent orcádat nem láthatom,
Úgy érzem, nem fáj már az élet,
Mérgéből bús fullánkja veszt, –
Hallom szavad, kezéd kinyújtod:
S könnyebbitül rajtam a kereszt.

Baja Mihály

Baptista Sajtószolgálat Jacksonville, Florida

Az ifjú *John F. Kennedy* halála kapcsán az emberiség szenvedéseinek a vizsgálatában lelki felvilágosításért a sajtó ismét Billy Graham-hez fordult. Az ifjú Kennedy ez év július 22-én lett a tengerbe temetve feleségével és sógornőjével, *Lauren Bessette*-tel együtt. Mindhárman július 16-án haltak meg, amikor a Kennedy által vezetett kis repülőgép lezuhant az óceánba. A USA Today idézte Graham-et: „John és felesége, Carolin 3 nappal hamarabb jöttek vissza a nászutukról, hogy a „George” magazinjuk számára meginterjúvoljanak. – Nagyszerű alkalmat töltöttünk együtt, és a közöttük levő szeretet nagyszerű megnyilvánulásait láttam náluk. Ifj. Kennedy egy volt azok közül a legfélelmetesebb fiatalemberek közül, akikkel valaha is találkoztam. – Megértettem, hogy ő bármi lehet, amit csak el akar érní. Volt benne alázatosság, kedves volt, udvarias és tudásszomjas. A legfontosabb, hogy vallásos hite volt, de úgy éreztem, hogy kutatót még valamilyen megfoghatóbb értelmezésért. Beszéltem vele az ő személyes Istennel való kapcsolatáról is. Nagyon figyelt, és úgy tűnt nekem, hogy tudni akar valamit az ő apjáról (John F. Kennedy elnök) és a hitéről.

Megkérdezte tőlem, hogy „ebben az életben hol van a mi szabad akaratunknak a vége, és hol kezdődik Isten akarata? – Mindig mi vagyunk a felelősek a cselekedeteinkért, vagy van egy pont, ahonnan Isten veszi át azt?”

Azt mondtam neki akkor, hogy mindezekben titok rejlik, és én valóban nem tudom a választ, de azt vallom, hogy ha van hite Istenben, és bizalmát őszintén belé veti, akkor Ő biztosítja a békét, örömet és életét biztonságban tudhatja”.

Graham beszélt arról is *Larry King* előadásában (talán a legismertebb tévéműsor-vezető a világon, aki a CNN egész világon fogható adásában aktuális kérdésekről beszélget világhíres riportalányaival – ford. megjegyz., Jacksonville, Florida 1999. július 20.), hogy tanulniuk kellett azoktól az „emberektől, akik nagyon jól ismerték Kennedyt, hogy igazán kutató keresztyén volt” – a CNN Internet /cnn.com/ leirata szerint.

Kennedy az életben valami több után kutatott, mint amije volt.

Graham mondta: „Számunkra úgy tűnik, hogy neki mindene megvolt. De többet akart. Úgy gondolom, hogy ő valóban akarta, hogy jöjjön Krisztus, és ragadja meg az életét”!

Larry King azt mondta a riportban: „Őn a mennyei dolgokban az amerikaiak hangja. Mit mond a családnak egy ilyen tragédiában? Azután mit mond Amerikának? Mit mond a szülőknek, akik elveszítették a gyermeküket?”

Graham válasza: „Azt mondanám, hogy Isten szeret titeket. – Istennek van egy terve az életünkkel. Nem történhet baleset egy igazi hívővel úgy, hogy az ne volna valahogyan benne az Isten tervében, de mi nem érthetjük meg azt. Megpróbálni elemezni, hogy miért is történt – ez lehetetlen. – Hit által azt kell mondanunk, hogy Istennek van egy terve, és hiszem is, hogy készített tervet.

Van egy szentírási igehely, amit a fiatal John Kennedy (fel lett erre kérve) olvasott fel édesanyja temetésén: *’Mert maga az Úr riadóval, arkangyal szózatával és isteni barsonával száll az égből, és feltámadnak először akik megbaltak a Krisztusban, azután mi, akik élünk, akik megmaradtunk, elragadtatunk azokkal*

együtt a felhőkön az Úr elébe a levegőbe, és ekképpen mindenkor az Úrral leszünk. Annakokáért vigasztaljátok egymást e beszédekkel.’ (1Thessz 4:16–18)”

Graham elmondta az ifjú Kennedynek a Kennedy elnökkel való utolsó beszélgetését: „Az ő elnöksége idején én szoltam minden elnökségi ima-reggeli alkalmával.” (Minden év elején tartotta az elnök az amerikai kormány és vezetők részvételével – ford. megj.)

„Állítólag az elnök azt mondta, hogy Billy Graham az egyetlen protestáns, aki mellett nem érzem kényelmetlenül magamat... – Szóval a reggeli végén ő és én együtt sétáltunk ki az elnöki kocsijához, kimentünk a szabadba, s nekem influenzám volt. Azt mondta akkor nekem: ’a kocsimon visszajönne velem a Fehér Házba? – Szeretnék valamiről beszélgetni önnel!’

Akkor azt mondtam: elnök úr, ha lehetséges, szeretném elhalasztani, mert nem akarom, hogy elkapja az influenzámat. Hiszen lázam is volt.

Egy rövid gondolkodás után hozzám fordult, elköszönt, és betült a kocsijába.

Azóta is kíváncsi vagyok, hogy miről akart velem beszélgetni. Próbáltam rájönni, mert tudom, hogy valamilyen vallási kérdéstről, mert amikor először hívott meg golfozni apjának birtokára, Palm Beach-be, a visszajövetelünkkor megállította a kocsiját, hirtelen felém fordult és ezt mondta: ’Billy, egy kérdést szeretnék feltenni neked: igazán hiszed, hogy Jézus Krisztus ismét vissza fog jönni a földre?’

Akkor azt mondtam: Igen, hiszem. Hiszem, mert a Biblia tanítja ezt!

Azután megint kérdezett: ’Az én egyházam (róm. kat.) hisz ebben?’

Azt válaszoltam: Igen, ez benne van a hiszekegyben. Mire ezt mondta: ’Nos akkor miért nem hallok többször erről?’ – Nem tudom – mondtam én. – Én azt szeretném, ha mindnyájan várnánk azt a napot, amikor vissza fog jönni és uralkodni fog békében, és az e világi minden szenvedés és fájdalom véget fog érni.”

A Larry King élő adásba betelefonáló azt kérdezte Grahamtól: „Én 10 héttel ezelőtt vesztettem el anyámat, ő akkor 76 éves volt. És mégis olyan nagyon nehéz elbúcsúzni valakitől. Magam is John Kennedy generációjához tartozom csak egy pár évvel vagyok idősebb tőle. Az egész hétvége szörnyű nehéz volt. Tudja, hogyan gyászoltam? Képtelen voltam New Yorkba menni, hogy virágot vagy gyertyát vigyek.”

Graham válasza: „Azt gondolom, hogy gyászoljunk minden gondolatunkat teljesen alárendelve az Úrnak, és olvassa a Bibliát, mindennap, ha csak képes megtenni. Olvassa a János evangéliumát, vagy egy másikat, Ézsaiás könyvét az Ótestamentumban, és találni fog olyan sok dolgot, ami bátorítani fogja. Találhat sokféle áhítatos könyvet, amit beszerezhet. Én írtam egy könyvet a halál témájában, és olvasom a saját könyvemem, és reménytel vagyok.”

Graham sajtóközleményében beszélt egy másik dologról is, amit hangsúlyozott a fiatal Kennedynek a magazinjuk számára készülő interjú alkalmával: „...beszéltem neki a nagymamájáról, *Rose Kennedy*-ről, hogy hogyan olvasta a Bibliát, mennyire ismerte és milyen erős volt.”

Fordította: Lovas András

W. Engelmann

A „modern ember” – búcsúvétel egy kliséből

A gyakorlati teológia és az egyház tevékenysége kultúrantropológiai premisszáinak problematikájával kapcsolatos kérdések

Összefoglalás: A „modern emberre” vonatkozó egyházi klisék revízióra szorulnak. Nem a teológiai antropológia alaptételeinek a korrekciója a cél, hanem olyan kultúrszociológiai és antropológiai tények mélyebb megértése, amelyek a ma élő ember sajátos életfeltételeit és élet-megnyilvánulásait jellemzik. G. Schulze-nak az „élménytársadalomra” vonatkozó analízise az elmúlt évek hasonló szociológiai tanulmányait radikalizálja; egyben új összefüggésbe állítja a teológiai antropológia klasszikus kérdéseit is, és támogatja a gyakorlati teológiai esztétika fejlesztésének követelményét.

1. A modern emberre vonatkozó egyházi klisék

A következő rövid megfigyelések és gondolatok azokra a képekre vonatkoznak, amelyekkel 1950-től napjainkig készült prédikációk a „modern embert” írják le. A klisék vizsgálata természetesen nem a történelmileg nyomon követhető klisék punktuális megjelenése létjogának elvitatására törekszik, és nem célunk a klisék használatának elméleti problematizálása sem. De a klisék időhöz kötöttek. Ezért ha a ma élő embert viszonyainak megfelelő formában akarjuk az evangéliummal konfrontálni, akkor ez nem történhet olyan klisék alkalmazásával, amelyeket elmúlt évtizedek kultúrszociológiai szimptomái vagy a teológiai antropológia időtlen meggondolásaiból alakítottak ki. Sem bibliai textusokat nem érthetünk meg helyesen, ha nem történelmi korukhoz kötöttek („Sitz im Leben”) analizáljuk őket, sem a dogmatikai rendszereket, ha nem tesszük újra és újra korunk számára plauzibilissé. Maga a teológia pedig csak akkor válik gyakorlativá, ha ezen túl az ember állandóan változó életkörülményeiben „olvas”, és a mondanivalóját ebben az összefüggésben interpretálja.

Az egyház gyakorlati megjelenési formáiban (az istentiszteletben, a prédikációban és a lelkigondozásban) semmiképpen sem vezetheti magát a felületes értelemben vett emberi igényektől. Ugyanakkor ahhoz, hogy elérhesse és megérinthesse az embert, tudnia kell érzékelni annak Istenhez, önmagához és a felebaráthoz való gyakran félresikerült kapcsolatait. Ha az egyház megcsontosodott klisék segítségével kísérel meg „átlátni” az emberen, ha több figyelmet szentel egyes magyarázati rendszereknek, mint az adott életviszonyoknak, akkor fennáll a veszély, hogy az evangéliumot és annak konzekvenciáit nem fogja tudni – hic et nunc – aktualizálni. A – nem csak a prédikációra jellemző – kliséképződés

következő rövid vizsgálatának feladata egyrészt az, hogy az ilyen képletek használatát megnehezítse, másrészt, hogy segítse a posztmodern ember alaposabb megértését.

A századforduló idején a modernizálódó élet és az így kialakuló új életviszonyok következtében vált népszerűvé a prédikációkban és a szószéki retorikában a „modern emberről” beszélni. F. Niebergall gyakorlati teológiai munkáiban például ismételtelen megkísérelte felvázolni a „modern ember” lényének lényegét.¹ Megfigyelései olyannyira sokrétűek és ambivalensek, hogy ezek maguk nem alakítanak ki kliséket. Alapos gonddal kidolgozott jellemzését később mások a kortársaikkal szembeni „vádbeszédként” alkalmazták.

Niebergall mélyenszántó és részletes analízise megakadályozhatta volna a kliséképződést, mivel sokkal élesebb kontúrú képet fest az emberről, mint a dialektikus teológia korszakának átlagprédikációi: így rámutat például egyrészt a személyes szabadságra törekvés és az egyidejűleg fellépő konformizmus közötti, másrészt a hitvesztés és a hiszékenység közötti feszültségre; továbbá a biologizmusban és a „jó és gonosz” kategóriáját figyelmen kívül hagyó irracionálizmusban jelentkező életimádat jelenségére.² Nem az „istentelenné vált modern emberről” beszél, ezzel a kifejezéssel a kortársprédikátorok dorgálták vasárnapról vasárnapra híveiket. Niebergall szarkazmus és lekicsinylés nélkül szólt a „modern emberről”, a kortárs homiléták ezeket a nézeteit gyakran pejoratív címszavakra, klisékre redukálták. Melyek a legelterjedtebbek.

1.1. A technokrácia-klisé

Az 50-es évek közepe táján jelentkezett, amikor Németország lakossága már nem a pusztá létéért küzdött, hanem hozzákezdhetett egy reményteljes jövő építéséhez. E szerint a klisé szerint a „modern ember” elsősorban az életét várhatóan kényelmesebbé és kellemesebbé tevő technikai vívmányokba vetette reményét. A technika-megszállottság jellemzi, a tudományban és a fejlődésben hisz. Ezen kívül szinte kizárólag csak a pénzszerzés érdekli, akkor nyújt jó képet a közösségben, ha jöltáplált és jól öltözött. A „modern világkép” a klisé szerint csak egyetlen világot ismer, azt, amelyben az ember a „technika istenasszonyának áldozza életét és vérért”.³

Ami a filozófiáját illet, a „modern ember” természetesen felvilágosult szeretne lenni: a világ még megoldatlan problémáinak okát – akárcsak a II. világháborúét – a felvilágosultság hiányában látja.

Nem bocsátkozhatunk részletesen a „modern ember” kliséjének és a valóság viszonyának részletezésé-

be. Annyit azonban meg kell jegyeznünk, hogy a háború utáni években jelentkező kép olyan emberekre vonatkozik, akik átértékelték a világegést, és annak minden borzalmát és nélkülözését elszenvedték.⁴ Ezekben az években, amikor az életben maradás, vagy legalábbis az étellel való elemi megbirkózás a „modern ember” egyik legfőbb napirendi pontja, egyre több prédikátor véli ebben az „Istentől való elrugaszkodást” felfedezni. „Egyre kérdésesebb, hogy Istennek köze van-e mindennapi életünk kis gondjaihoz: erről inkább a technikánk, az értelmünk, a tudományunk gondoskodik.”⁵

A technokrácia-klisé, a minden elképzelés megvalósíthatóságába vetett optimizmust a prédikátorok a mai napig csépelik: „Meggyőződés, hogy a mindenre-képesek-vagyunk elképzelés megszállottjai vagyunk”.⁶

A technikába és a tudományba vetett vak hit kliséje a mai, posztmodern emberre vonatkoztatva már nem helytálló. Napjaink emberének értékrendszere, a prédikációkban ostromozott „betegségei” és „szenvedélyei” (amelyekhez az említett vak hitek vezettek), önértelmezése és világképe más kategóriákban mozog. A posztmodernitás éppen abban jelentkezik, hogy az ember a modernizmus problémájának és nyomorúságainak tudatában van, de azok megoldását már nem a modernizálódás feltétlen keresztülvitelétől várja. Képessé vált arra, hogy „megcsontosodott élet-terveket kérdésessé tegyen, módosítson és elvessen”.

1.2. A hiányosságok kliséje

A „modern ember” képe évtizedeken át differenciálatlan kijelentések formájában jelent meg. Benne összpontosultak mindazok a hiányosságok, amelyek valamennyi történelmi kor emberénél megtalálhatók. Az emberi lény minden rossz tulajdonságának, hajlamának szemégyűjtőjévé vált.

Kétségtelen, hogy a „modern ember” ezáltal tehermentesítő, bűnbak-szerepet játszik: egyrészt tehermentesíti a prédikátort, aki vádbeszédében mindezeket az ismérveket – magára nem vonatkoztatva – sorakoztathatja fel. Így a „modern ember” hasonló szerepet kap, mint annak idején az ördög Luther prédikációiban: mindannak a negatív példájává válik, aminek pozitíve kellene megjelenie. Ő indokolja meg, hogy miért elengedhetetlenül szükséges a prédikáció, amely az evangélium fényében ragyog fel a hallgatóság előtt. A „modern ember” Isten és Jézus tökéletes ellenképévé válik, mindazt példázza, amivé az embernek nem szabad válnia,⁹ amitől „megvetéssel el kell fordulnunk”.¹⁰

A templomos gyülekezetet is tehermentesítette, ha sok prédikátor – harmadik személyben – összeesküvő hangnemben beszélt hívei előtt a „modern emberről”: a hallgatók boldog ijedelemmel fedezhették fel, hogy ők hála Istennek, nem tartoznak „azok közé”.

Máskor a hallgatóságot is a „modern ember” kategóriájába állítja a prédikáció: „Számunkra, 'modern' emberek számára már nem a Szentírás életünk egyedüli zsinórmértéke.”¹¹ – De hát mikor volt, hogy „az emberek” a Szentírást tették „életük egyetlen zsinórmértékévé”???! Hasonló általánosságban érvel tovább ez a prédikáció: „A modern ember nem hiszi, ...hogy az Írás igéinek lenne megmondanivalója számára”. – De hát nem a bibliai idők

óta az az ember legjellemzőbb problémája, hogy nincs elég bizalma Isten ígéjéhez?! És mikor voltak pontosan „azok a régmúlt idők, amikor az emberek alázatos áhítattal, igaz elmélkedésbe merülve kutatták Isten akaratát”¹², mikor volt ez a korszak, amelyet a „mai ember” beállítottságával szembeállíthatnánk? Ha minden emberi-hitbeli-lelki deficit ráillik a „modern emberre”, ha minden elképzelhető negatívum jellemzőjévé válik, akkor semmilyen specifikum sem mutatható már ki nála, és ezáltal jellegtelené válik.

Ha egy vizsgálat nem a specifikumot dolgozza ki, hanem „eljellegtelenítő” eredményhez vezet, akkor azzal nemcsak a szociológiai leletnek mond ellent, hanem az elmúlt 40 évre vonatkozó józan tapasztalatainknak is. Kortársainknak csak akkor nyújthatunk lelkipásztori, biztonyságtévő, gyógyító segítséget, ha túl tudjuk tenni magunkat az ilyen mindent egybeemosó hiány-klisé.

1.3. Az ellentípus kliséje

Ez lényegében az előbbi képlet megjelenési formája. A különbség az, hogy ez a forma meghatározott hermeneutikai funkciót tölt be. Az előbbitől eltérően nem mindent „egybefeketítő” kritikával mond ítéletet a „mai idők” érzelmi-értelmi állapota felett. Az ellentípus-klisé a tárgyalt bibliai textusban megjelenő személyek, csoportok, szerepek tökéletes ellentétét domborítja ki: ha a textus „alázatra” utal, akkor a „modern ember” „alázat nélkül való”; ha szeretetről van szó, akkor ez az, ami a „modern emberből” hiányzik. Vagyis: a modern ember az a „sötét kulissza”, amely előtt az élet és a hit minden kérdése felvillan.

Egy, az Isten iránti engedelmisséggel foglalkozó prédikációban halljuk: „Isten az, aki igénybe veszi az embert. De mi, mint modern emberek, könnyűszerrel kibújunk ez alól a felelősség alól”.¹³ De hiszen már Jónás és más próféták is így viselkedtek! És nem Ádám óta ez az ember egyik legnagyobb nehézsége?

Ezek a negatív példák nem azt jelentik, hogy nincs elegendő, a „modern emberre” vonatkozó új és – mint Niebergall esetében – aktualitását megtartani tudó korábbi, gondos és mélyre tekintő elemzés. Ha ezeket tartjuk szem előtt, akkor felismerhetjük, hogy az a fejlődés, amely az ún. élménytársadalomhoz vezetett, jóval korábban kezdődött, mint G. Schulze feltételezi. Ilyen korai, találó analízissel találkozhatunk már pl. 1951-ben¹⁴ is: az élmény(tév)hitre vonatkoztatva jelenti ki I. Diebelius püspök, hogy ma az embernek „csak egy hegyi túrát kell tennie, vagy sílécet kell kötnie”, és máris úgy érzi, megbizonyosodott emberi valóságáról, és elűzte élete ürességét. Hasonlóan korán találunk utasításokat arra nézve is, hogy a háború utáni ember alapvető tevékenysége megváltozott: a szűkös viszonyok javulásával már nem kizárólag létének alapvető biztosításán fáradozik, hanem elsősorban az egyre bővülő kínálatban válogat.¹⁵ Egyre inkább a bő kínálatban való választása által kialakított individuális életstílusával különbözteti meg magát a posztmodern ember másoktól.

G. Schulze az élménytársadalomra vonatkozó kultúrszociológiai elemzésével megkísérli pontosabb tudományos módszerrel vizsgálni a „modern emberre” jellemző tendenciákat, azok erősödését és okozati össze-

függéseit, és azokat a mai szociokulturális összefüggésbe állítani. Kézenfekvő, hogy ezzel akaratlanul is együtt jár a klisék konzerválása is. De alapos valóságélemzésével és antropológiai meggondolásával megtanít értelmesebben bánni a klisékkel: ezek olyan interpretációs rendszerre válnak, amely jobban megérteti velünk (a klisék által felvázolt élesebb kontúrok segítségével) napjaink emberének közérzetét. A homilétának mint teológusnak tudnia kell, hogy milyen életképletekkel rendelkezik a posztmodern ember, ha konfrontálni akarja az evangéliummal.

2. Az élménytársadalom jelentette kihívás és a „modern ember” mai képe

A német vonatokon hirdetőtábla hívja fel a figyelmet a „SZÉP nap – 1996” akcióra (így, nagybetűvel). Az ülésre helyezett információs füzet részletes felvilágosítással szolgál, és kész menetrendet is tartalmaz. Csak fel kell szállnom az „élmények vonatára”, és máris elindulok azon a szép nap nevezetű, „feledhetetlen benyomásokkal” kecsgető „élményúton”, amelyet a „vasút – mint élmény” program keretében szerveznek számomra, és ami „egészen új perspektívát” nyit majd meg előttem. Ígérik (jól megfontolt paradoxáival), hogy ez az utazás egyszerre nyújtja a „száguldás és a nosztalgia élményét”. Semmit sem kell tennem, csak választani: a „4 napos út Drakula várába – lunch a vérszopó házában!” út és a „3 klassz nap” a párizsi Disneyland-ben ajánlat között. – Később az étkezőkocsiban a (nem egyszerűen vasúti, hanem repülőre emlékeztető) „fedélzeti étteremben” az étlap azt akarja elhítenni velem, hogy ha eszem egy adag spagettit és iszom hozzá egy pohár olasz bort, akkor „egész Olaszországot élvezhetem”. Egy kis lapocskára az asztalomon pedig, jóllehet már régen jóllaktam, melegen ajánlja a másik kocsiban lévő bisztrót – ahol „rengeteg kellemes emberrel találkozhatok”.

És milyen érvekkel tehet valamit az egyház, a gyakorlati teológia azoknak az üdvéért, akik egy ilyen, G. Schulze 800 oldalas művében¹⁶ „élménytársadalomnak” nevezett társadalomban élnek? Az egyháznak, a teológiának nem az ő igényeikhez kell igazodnia, de rájuk irányul, a hívőkre, a már-nem-hívőkre és a még-nem-hívőkre. Mivel sem az egyén, sem az egyház nem választhatja meg, hogy milyen társadalmi formában szeretne élni, dolgozni és Isten igéjét hirdetni, a gyakorlati teológiának választ kell keresnie erre a kérdésre, hogy – formailag és tartalmilag – mi az egyház és teológia „történelmileg meghatározott, speciális felelőssége”¹⁷ azzal a konkrét társadalommal szemben, amelyben él.

A háború utáni években az életben maradás kérdése állt első helyen – és jelent meg kétes értékű klisék formájában a prédikációkban.¹⁸ Később, legalábbis a nyugati fogyasztói társadalmakban, az élményre irányul a kulturális orientáció. Ez a folyamat annyira átjárta a társadalmi rétegeket, hogy a klasszikus társadalmi tagozódás (mint pl. „tömeg” és „társadalmi elit”) elvesztette hierarchikus jelentőségét. Helyébe az ún. ízlés-milieu által kialakuló élménycsoportok léptek.¹⁹ Ezeket, minden különbözőségük mellett, hasonló beállítottságok és magatartási formák is jellemzik, amelyeket a következő pontokban foglalok össze:

1. Befelé forduló orientáció: az élménytársadalom

magva egy bizonyos gondolkodási minta: az ember 'befelé tájékozódik'. Minden elképzelésével kapcsolatban felmerül a kérdés: Mi tetszhetne nekem még ennél is jobban?²⁰ Az ember, mint mindennek a mércéje, szociokulturális premisszává válik. Önmaga menedzserévé kell hogy váljon. Problémája az állandó bizonytalanság: nem döntött-e tévesen és nem szalasztott-e el így egy „még szebb” élményt.

2. Élményigény: A mindennapok az élmény ellenállhatatlan vonzásában telnek, élményt kell hogy nyújtsanak az egyén számára. A kis és nagy élvezeti cikkekől (a szappantól és zacskós levestől a ruházati cikkeken át az autóig) élményforrások lesznek. Az élvezetre törekvés „az élményorientáció alkotóelemévé”²¹ vált. Mivel az élmények tisztavirág-életűek, az ember, felve az élménytelenség által fellépő unalomtól, már jó előre szemrevételezi a következő lehetséges élményt. Az élményszerzésért folytatott harc a csalódás magas fokú rizikójával jár: aki az egymást megszakítás nélkül követő élményekre vár, az „korunk kategorikus imperatívuszának”²² (élményként éld meg életedet!) rabjává válik. Ez a megélés válik a legfőbb életfeladatává, és ha a végső életértelmet adó élmények kimaradnak, bekövetkezik a csalódás.

3. Változatosság: az élménytársadalom az élmény fogalmát elválaszthatatlannal összekapcsolta az új fogalmával, és így az állandó változatosságból alapelv lesz. A probléma abban jelentkezik, hogy paradox módon, ha mindenhol és mindig új ajánlatokkal találkozunk, akkor semmi újat sem tapasztalunk már az újban, és valamilyen formában, elkerülhetetlenül ismétlődés lép fel.²³ Ha ez bekövetkezik, akkor az élvezeten és élményen alapuló életértelem-keresés (amelynek alapstruktúráját a változatosság adja meg) automatikusan unalomhoz vezet. Állandóan ott ólálkodik a „belső üresség” réme, amely újabb és újabb élmények hajszolására űzve végül élelervé válik.²⁴ Az élmény-áradat csillogó-villogó horizontján „mene tekel”-ként jelenik meg a félelem: az élmények elmaradhatnak, és így elveszhet az élet értelme is.

4. A tettekész cselekvésből választás lesz: A háború utáni feltörekvő társadalom kihívása a szűkös életlehetőséget nyújtó világ hatékony megjavítása volt. Az életlehetőségek expanziója után az alapvető cselekvési típus megváltozik – a tettekész cselekvést a szebb élmény kiválasztása váltja fel. Ennek az új cselekvésformának végső motívuma az unalomtól való félelem.²⁵ Az ilyen cselekvési formával járó problémák nyilvánvalóak: először az élményforrások válnak közömbössé. Később az élményforrások iránti indifferencia (közönyösség) a motiváció elvesztéséhez vezet – „végülis mindegy, hogy mit választok”. A motiváció megszűnése pedig az öntudat, az öndefiníció elvesztéséhez vezet.²⁷

5. Az én objektivizálódása: Minél inkább az élményre koncentrálnak az ember, és élményét az „érzékelés szubjektív pólusára”²⁸ szűkíti be, annál inkább elterelődik a figyelme magáról az élvezet tárgyáról. Sőt: „maga a szubjektum válik objektummá, mivel az egyén a mindenkor szituációt az élményszerzés instrumentumává”²⁹

teszi. Az érzékelés ilyenforma megváltozásával járó alapvető probléma az elszemélytelenedés (az ún. patchwork-identitás), az élvezet élvezetébe való szenvedélyes belevesztés, a személyes (másokkal való eszme- és benyomáscsere által megvalósuló) fejlődés feladása, és végül a társadalmi jelentőségű ügyekkel szembeni érdekesztés.

6. A múlt elvesztése: korábbi kultúrák a jelent a múlt közvetlen folytatásának tekintették, és politikai, vallási és kulturális identitásukat előtörténetük rekonstrukciójából vezették le. Az élménytársadalom öntudata ezzel ellentétes módon a múlttól való folyamatos elszakadás által alakul³⁰: mivel minden élménynek egyszerinek és egyedinek kell lennie, gyökereket vesztek az élmények. Az ember így mind kevésbé tudja érzékelni, hogy léte időhöz kötött.

7. A hétköznapiok esztétizálódása: valamennyi fenti jelenség, bizonyos fokig, összefoglalható a hétköznapiok esztétizálódásának folyamatában. Az ember az érzékelés virtuózává válik. Aki az élménytársadalom áldozata lett, az, paradox módon, egyre kevésbé tud valóban érzékelni, és mivel arra kényszeríti magát, hogy állandóan újat érzékeljen, maga oldja fel a minőségileg valóban új kategóriáját. (Amint az alkoholizmusban szenvedő beteg sem a bor kiváló zamatát, hanem a szesztartalmát érzékeli.) További probléma, hogy az, amit egyáltalán még érzékel az ember, etikai konzekvenciák nélkül marad – vagyis nincs befolyással az adott helyzetre, az élet kialakítására. Esztétika és etika az élménytársadalomban nem csak szétváltnak, hanem a saját élmény-érezékre való koncentráció lehetetlenné teszi „a másik” létének és állapotának tudomásul vételét.

3. Érzékelés az élménnyel szemben?

Ezek a megfigyelések nemcsak az egyházon kívül érvényesek. Akkor érintik intenzíven az egyházat és a gyülekezetet, ha azok az élményt nyújtás központjává akarnak válni. A témával kapcsolatban tanulságos az 1984-es „Zürichi disputa”, egy „összegyházi kísérlet az egyház megújulása érdekében”³¹ nyújtotta elemzés:

A szerző, R. Leuenberger megfigyelései a svájci nép-egyházon túl is érvényesek. Megállapítja, hogy az, ahogyan az egyházi bázis „tradícióval foglalkozik, a legjobb akarattal sem nevezhető teológiai eljárásnak”. A „hit”, a „bizalom”, a „bizonyosság” fogalmait „a személyes és a közösségi nyelvezetben a „megérintettség”, a „döbbenet” váltotta fel, és ahogyan ezeket használják, az „a lehető legtávolabb áll a reformátori tradíciótól. Olyannyira, hogy „a református népegyházban a reformátori identitás befejeződéséről” beszélhetünk. Leuenberger megfigyeléseit így summázza: „az egyház elveszti konfessionális jellegét, helyébe a dogmatikai kontúrok nélküli élmény kerül, aminek csak annyi etikai vonatkozása van, mint „bizonyos politikai pártok céljainak”.

Nem meglepő, hogy Schulzénak a társadalomra és Leuenbergernek egyházára vonatkozó vizsgálatai³² hasonló eredményre vezettek. Milyen következménnyel jár mindez a gyakorlati teológia számára? A gyakorlati teológia elsődleges feladata az, hogy szabályokat nyújtson

annak a termőföldnek a megmunkálásához, amelyen Isten országa növekszik. A vizsgálatok néhány kérdéssel segítik ennek a feladatnak az elvégzését.

– Metodikailag hogyan érhető el, hogy az egyént úgy konfrontáljuk az evangéliummal, hogy kiválasztottságát felfedezve megszűnjék a választás rabszolgája lenni?

– Hogyan óvható meg további csalódásoktól az élmény-imperatívusz rabságába esett, de kielégítetlenül maradt és csalódott emberekből álló gyülekezet?

– Hogyan kerülhet az élmény a gyülekezetben a középpontból a hit kísérőjelenségének pozíciójába?

– A keresztyén vallás meg tudja-e nyerni egyáltalán a befelé orientálódó embert a közös élet számára?

Erősen leegyszerűsítve és megfordítva ezeket a kérdéseket: mi lehetne az élménytársadalom végső soron unatkozó embere számára izgalmasabb, mint a felfedezés „kalandjával” járó keresztyén kijelentéssel való találkozás? Ennek során a maga valóságát új fényben pillanthatja meg, és ez a felfedezés kihat az Istenhez, önmagához és a felebarátjához való kapcsolatára.

Gyakorlati teológusként vetve fel ezeket a kérdéseket, nem szeretném azt a látszatot kelteni, mintha nem ismerném el más szakemberek illetékességét ezekkel a témákkal kapcsolatban; szándékom csupán egy olyan irány felvázolása volt, amelyen elindulva legalábbis esély nyílhat olyan üdvös-gyógyító intervenciókra, amelyek az élménytársadalom emberét elérhetik. Ahelyett, hogy az élmény-évtágyat egyre tökéletesebb gyülekezeti élményszolgáltatással kísérlelnék meg kielégíteni, az lenne fontos, hogy a lelkigondozás, a prédikáció, a liturgia által megelevenítsük az ember érzékelő-képességét, és szubjektumként, nem pedig a nyújtott élvezet objektumaként (fogyasztóként) kezeljük. A cél nem az, hogy az élet-magyarázatok piacán egy „keresztyén kínálat” jelenjünk meg, hanem az, hogy elvezessük annak felismeréséhez, hogy a hit mellett nincsen más alternatíva. Én a gyakorlati teológia nyújtotta lehetőségeken belül az esztétikát részesítem előnyben, mégsem képzelem, hogy ha az egyház munkaterületeit átjárja az esztétika, akkor ezáltal „hitet tudnánk csinálni”. Azonban a gyakorlatban mind a „kijelentés”, mind az emberi érzékelés esztétikai moduszhoz kapcsolódik, mivel az emberi megismerés és alkotó akarat érzékelési folyamatok eredménye.³³ A hithez vezető feltárási folyamat Isten szabad önkinyilatkoztatásához kötött, mi ennek a feltárási folyamatnak a mai szociokulturális feltételeinek a jobb megismerésén fáradozhatunk.

(*Lelkipásztor 1998/7-8. szám*)

A Wege Zum Menschen folyóiratban (1996/447k) olvastá és fordította: Hézszer Gábor

1. Vö.: Niebergall, F.: **Die moderne Predigt**, 1929.

2. op. cit.

3. Enz. Nieden, Prédikáció Mt 9:1kk alapján; in: W. Herbst (Hrg.), **Das Zeugnis der Kirche**, 1951, 370. old.

4. i. m. 273. old.

5. Th. Knolle, Préd. Jn 3:1-5, in: Kirche

6. i. m. 76. old.

7. Beuscher, B.: **Medein postmoderner Wahrnehmungen**, 1967. 7. old.

8. i. m. 9. old. (utalva az ún. Patchwork-identitásra)
9. Krisztus és a sátán konstruktív „dialógusba állításához” vö. W. Engelmann: „Unser Text sagt...”, in: ZhK. 1996/3. 450. old.
10. Herbst, W., i. m. 301. old.
11. Knolle, Th., i. m. Nr. 21.
12. Heckel, G., (Hrg. Ö: Orientierung für den Glauben, 1979. 156. old.
13. Knolle, Th., i. m. Nr. 33.
14. Herbst, W., i. m. 103. old.
15. Herbst, W., i. m. 273. old.
16. Schulze, G.: **Die Erlebnisgesellschaft**. Kultursoziologie der Genwart, 1995.
17. Jüngel, E.: **Die Praktische Theologie zwischen Wissenschaft und Praxis**, 1968, 44. old.
18. „Amit a Biblia a sivatagról mond, az pontosan illik mai helyzetünkre”, W. Herbst, i. m. 21. old.
19. Winkler, U.: **Das schöne Leben**, Eine interdisziplinäre Diskussion von G. Schulzes „Erlebnisgesellschaft”, 1994. 17 ff
20. Schulze, G., i. m. 40. old.
21. uo. 58. old.
22. i. h.
23. i. m. 59. old.
24. i. m. 14. old.
25. Lersch, Ph., i. m. 139. old.
26. Schultze, G., i. m. 543. old.
27. Allesch, i. m. 62. old.
28. Revers, W. J.: **Die Psychologie der Langeweile**. 1949. 64. old.
29. Schulze, G., i. m. 40. old.
30. i. m. 15. old.
31. !. **Leuenberger: Paradigmawechsel in der Volkskirche?** In: ThZ, 1987/1–2. 85kk
32. Ez nem jelentheti azt, hogy a társadalom állapotáról nem lehet többet mondani Schulzénál, vagy hogy más, hasonló kultúrszociológiai vizsgálatok értékelenebbek lennének. Meggyőződésem viszont, hogy Schulze precízen írja le a mai társadalom egy alapvető vonását.
33. Vö. Hermes, E.: **Offenbarung und Glaube**. 1992, 21. old.

Kegyelem

*Sohase lép gyíkra csigára
soba egy föltámadt fűszálra
a földön járó isten lába
de vétkeinket eltapossa
mert vétkeinket megbocsátja.*

Zelk Zoltán

Isten áldása

*Bármit cselekszünk, hasztalan, –
Csak múló percnak épül;
És eltűnik majd nyomtalan
Isten áldása nélkül!*

*Ki jóra ösztönöz, segít,
Ki mindnyájunknak atyja,
Munkáink apró köveit
Szilárdan összetartja.*

*A jó Isten megszenteli
A kezdetet s a véget;
Szívünk virággal lesz teli,
Ha az ő napja éltet.*

*De bármi épül, hasztalan,
Csak múló percnak épül;
És el fog tűnni nyomtalan
Isten áldása nélkül.*

Rudnyánszky Gyula

Valaki véd

*Valaki véd mindig engem,
mióta csak megszülettem.*

*Köröttem jár láthatatlan,
újra más és más alakban.*

*Vigyáztam rám ezer bajban,
pedig néha majd megbaltam.*

*Ha üldöztek, jól elrejtett,
s jelezte a csapdát, vermet.*

*Mikor álltam bírák előtt,
ő adott szavamnak erőt.*

*Ha nebész volt munkám, dolgom,
ő segített ezer módon,*

*s nem engedte semmiképpen,
hogy gyalázat, szégyen érjen.*

*Valaki véd, szeret engem,
pedig talán nem érdemlem.*

Tóth Endre

Illusztrációk gyűjteménye

Gyűjtötte: Gerzsényi László

Egy asszony mondta: „Sokáig imádkoztam férjem megtéréséért, de még mindig olyan messze van a megtéréstől, mint bármikor ezelőtt.” Megkérdezték tőle: „Miért akarod, hogy a férjed megtérjen?” Ezt válaszolta: „Ó, az olyan szép volna. Mennyire más lenne a hajlékunk.” Ezt a dorgálást kapta: „Elfelejtetted, hogy ez jó volna a férjednek, és Isten dicsőségét szolgálná. Úgy látszik, főként magadra gondolsz. Azért imádkozz megtéréséért, hogy egyedül Isten dicsőségére legyen, és mert férjednek szüksége van a Megváltóra!”

Grafika: Simon András

Valaki azt álmodta, hogy miközben utazott, odaérkezett egy templomhoz. A templom tetején egy ördög aludt nagyon mélyen. A keresztyén egy kicsit továbbment és faházhoz érkezett, amit ördögök serege vett körül. Megkérdezte kísérőjétől, hogy ez mit jelent. Az így szólt: „Megmondom neked. A valóság az, hogy az egész gyülekezet alszik, és egy ördög egyedül is képes elvégezni munkáját. Ebben a faházban azonban egy férfi és egy nő társalog Istennel imádságban, és több az erejük, mint az egész gyülekezetnek.”

Egyszer repülőgépen utazva, heves viharba kerültünk. Minden utas, köztük én is, rosszul lettem. Hogy megnyugodjam, felnyitottam a nálam levő Újszövetséget, és olvastam Lukács 17:12–19 alapján a tíz leprás meggyógyításának csodáját. Nem tudtam befejezni az olvasást, mert a repülőgépet dobálta a vihar, de eljutottam a 13. vershez, ahol a távolban álló leprások kiáltása van följegyezve: „Jézus, könyörülj rajtunk!”

Dr. Guthrie, egy nagy skóciai prédikátor, az egyik vasárnap délelőtti istentiszteleten esőért imádkozott. Amint délután mentek az imaházba, kislánya, Mary ezt mondta: „Itt az esernyő, apu.” Az édesapa megkérdezte:

„Miért lenne rá szükség?” A kislány így válaszolt: „Ma reggel esőért imádkoztál, és mégsem várod, hogy Isten esőt küldjön?” Magukkal vitték az esernyőt, és amikor mentek hazafelé, örültek annak, hogy az esernyő alá húzódhattak a zuhogó esőben.

Egy elég lusta tanuló észrevette, hogy osztálytársa mindig jól fölmondja leckéjét. Ezért megkérdezte tőle: „Hogy van az, hogy mindig olyan tökéletesen mondd el a leckét?” A megkérdezett diák ezt felelte: „Mindig imádkozom, hogy jól feleljek.” Az osztálytárs meglepetve mondta: „Akkor én is imádkozom.” Másnap délelőtt azonban egy szót sem tudott elmondani a föl adott leckéből. Rohant barátjához és így panaszkodott: „Imádkoztam, de egy szót sem tudtam elmondani a leckéből.” „Talán – mondta a másik – nem tanultál elég keményen.” „Egyáltalán nem tanultam – mondta a fiú. – Azt gondoltam, nem kell tanulnom, ha már imádkoztam.”

Valaki hűségesen részt vett az imaórán, és mindig ugyanazt a bűnt vallotta meg imádságában: „Ó, Uram, amióta legutóbb együtt voltunk, pókháló szövőddt közénk és közéd. Segíts eltávolítani a pókhálót, hogy ismét láthassuk orcádat!” Egy napon egy testvér így imádkozott: „Ó, Urunk, kérünk, öld meg a pókot!”

Egy kislányra emlékszem, aki elmondta egyik barátjának, hogy édesapjának a testvérei csapdákat állítottak fel, hogy madarakat fogjanak. Megkérdezte a kislánytól, hogy mit csinált ekkor. Ezt válaszolta: „Imádkoztam, hogy a csapdák ne fogják meg a madarakat.” „Tettél valami mást is?” „Igen, imádkoztam, hogy Isten tartsa távol a madarakat a csapdáktól.” „Ezenkívül mit csináltál?” „Kimentem, és az összes csapdát összetörtem.” Ez a

Grafika: Simon András

kislány elég okos volt ahhoz, hogy megértse, hogy az imádság mellett tettekre is szükség van.

Valaki buzgón imádkozott minden reggel a családi áhítat alkalmával a környezetükben élő szegényekért, de sohasem tett semmit a szegények érdekében. Egy reggel a családi áhítat végén, a szegényekért Istenhez küldött imádság után a jelenlevő kisfiú ezt mondta: „Apu, bárcsak enyém lenne a gabonaraktárad.” „Miért, fiam?” „Azért, mert akkor választ adnék az imádságodra.”

Misszionárius csoportot hívtak Tibetbe abban az időben, amikor tilos volt bármilyen misszionárius tevékenység az országban. Azt kapták feladatuk, hogy segítsenek megállítani a járványhullámot, amely Tibetben tombolt. Amikor vége lett a járványnak, a kormány kérte, hogy a misszionáriusok maradjanak náluk. Ezek a misszionáriusok azonban felelősségüknek érezték, hogy a tibetiek lelki üdvét is szolgálják, mint ahogy szolgálták testük javát. A hatóságok megölésükkel fenyegetőztek, de a halálfélelem sem riasztotta el őket céljuktól. Ott maradtak a helyükön. Egy éjjel a tibetiek körülvették házukat lángoló fáklyákkal. Kezdték táncolni széles körben, mindig jobban közeledve a házhoz, hogy végül lángba borítsák. A misszionáriusok térdre esve imádkoztak, és könyörgésük mind erőteljesebbé vált, amint a fáklyások dalolva közeledtek feléjük. Amikor végül az imádkozók fölálltak térdükről, senkit sem láttak a tömegből. Ettől kezdve szabadon munkálkodhattak tovább. Évekkel később egyik megtértjük elmondta, hogy ő is ott volt a táncolók körében, és minden szándékuk az volt, hogy halálra égetik a misszionáriusokat a saját házukban. Amint azonban közeledtek a házhoz, ott állt az ajtó előtt egy alak, fehér ruhában, kivont, lángoló karddal a kezében. A fáklyások rémületükben elfutottak. Így megnyílt az ajtó Tibetben az evangélium előtt, mert Isten megjutalmazta azok hitét, akik készek voltak bármikor meghalni az ő Urukért.

Carey Vilmos, a nagy indiai misszionárius, a Megváltót egy cipőfoltoló műhelyben találta meg; Livingstone Dávid a szövőszéke mellett, Blantire-ben ismerte meg az Úr Jézust; Bunyan János pedig Bedford utcáin ismerte meg Isten legdrágább kincsét, miközben vándor edényfoltozóként ment utcáról utcára. Isten egyszerű Fiát egyszerű pásztorok egy betlehemi jászolban és nem ragyogó palota aranyozott bölcsőjében találták meg. Ugyanezt a Megváltót megtalálhatjuk mindennapi munkánk végzése közben valamelyik műhelyben,

irodában vagy otthonban. Jézus mondta: „Keressetek és találtok!”

Ha országunk elnöke meghívna, hogy látogassuk meg és a lakásában próbálnánk úgy beszélni vele, mintha mi lennénk az ország elnöke, akkor hamarosan elbúcsúzna tőlünk. Néha éppen így viselkedünk Isten előtt. Ő megmondta, hogy kérjünk tőle, amire csak szükségünk van, de magatartásunk gyakran felelőtlen ségét árul el. Azt kérjük tőle, hogy változtassa meg a természet törvényeit, és legyen a mi szolgánk, akinek parancsot osztogathatunk. Sohase játsszuk meg Istent, amikor imádkozunk!

Grafika: Simon Andriás

A walesi ébredés alatt egy lekipásztorhoz odament egy alázatos keresztyén a gyülekezetében, és föltette neki ezt a kérdést: „Ki tudná találni, hogy melyik a legboldogabb időszak a vallásban?” A lekipásztor azt gondolta, hogy erre könnyen választ adhat, ezért ezt mondta: „Azt hiszem, mindnyájan a lehető legboldogabbak vagyunk ezeken az ébredési napokon és esti imaóráinkon.” Az idős ember meglepettnek tűnt, és ezt válaszolta: „Ez igaz, de nem erre gondoltam. Próbálja ismét!” „Akkor – válaszolt a lekipásztor – az a legboldogabb idő, amikor ön is imádkozik.” „Most már nagyon közel jár a valósághoz, de még mindig

nem ezt akartam mondani. Akkor vagyok a legboldogabb, amikor Istennel beszélgetek.” Ha tudnánk, hogy valamelyik vezető ember szívesen fogadna a házában, vajon nem mennénk el hozzá? Ha meghívna minket és barátságába fogadna, nem maradnánk a közelében? Mennyivel csodálatosabb, amikor azt gondoljuk, hogy a nagy méltóság maga Isten. Ő a mi örökkévaló társunk, ha Jézus Krisztus által közeledünk hozzá.

Afrikai imakönyvből. – Csúnya balesetek voltak! Uram, könyörgök azokért, akik gépet vezetnek, mozdonyt, repülőgépet, autót vagy motorkerékpárt. Te tudod, hogy ők sokszor könnyelműek vagy fáradtak. Részeg emberek csúnya baleseteket okoztak. Ezek a halottak, ezek a sebesültek mennyi bajt és nyomorúságot szereztek családjuknak. Töltsd meg a vezetőket felelősségérzettel! Vedd elő őket! Egyedül te tudod megváltoztatni ezeket a fickókat. Süketek és nincsenek senkire tekintettel, Felvágának. Csak te teremthetsz rendet az utakon. Különben visszavágyunk az őserdőbe.

Betegen feküdt egy idős asszony, és erősen fájt a feje. Szenvedése közben ezt mondta látogatójának, aki a betegágy szélén ült: „Bárcsak aludhatnék tíz percig!” A látogató nem szólt semmit, hanem csöndben Istenhez fohászkozott, hogy adjon a betegnek tíz percnyi alvást. Az imádság nagyon gyenge volt, a mögötte levő hit is, de

az Úr nem veti meg a hit törekenységét vagy a kérés kicsinységét. A beteg azonnal elaludt, és amikor fölébredt, nagyon hálás volt az alvásért. Az igaz könyörgése igen hasznos. Mondjuk el Istennek bátran, amire szükségünk van. Gyermekeink bármikor félelem nélkül odajönnek hozzánk, és néha a legjelentéktelenebb ajándékot kérik. Azért remélik, hogy megkapják, amit kémelek, mert megmondták pontosan, amire szükségük van.

Egyik angliai misszióállomásunkon nagyon kis hallgatóság előtt szolgáltunk, de üzenetet kaptam, hogy egy amerikai misszionárius majd imádkozik azért, hogy Isten áldása áradjon ki a munkánkra. Úgy ismerték őt, mint az imádkozó Hyde-t. A dagály csaknem azonnal megérkezett. A terem zsúfolásig megtelt, és első felszólításomra ötvenen fogadták el Krisztust mint Megváltójukat. Amikor távoztunk, így szóltam:

„Hyde úr, kérem, imádkozzék értem is!” Bejött a szobámba, bekulcsolta az ajtót, és térdre esett, majd öt percig várt anélkül, hogy egyetlen szótag kijött volna az ajkán. Hallhattam saját szívdobogásomat és az övét is. Forró könnycseppek folytak végig az arcomon. Tudtam, hogy Istennel vagyok. Aztán felfelé fordított arccal, de még mindig térdelve, így szólt, miközben potyogtak a könnyei: „Ó, Isten!” Aztán legalább öt percig megint csendben maradt; és amikor tudta, hogy Istennel beszélget, szívének mélyéből olyan kéréseket mondott értem, amelyeket még sohasem hallottam. Fölkeltem térdeimről, és már tudtam, hogy milyen az igazi imádság. Hiszem, hogy az imádság hatalmas, és ezt annyira hiszem, ahogy még sohasem hittem.

A Hunyadi utcai gyülekezet (a Nap utcai gyülekezet elődje) központi helyen működött, de közvetlenül mellette volt egy éjszakai kávéház, ahol pokoli mulatozások folytak, gyakran az esti istentiszteletek idején is. A gyülekezet vezetői és tagjai hittek az imák meghallgatásában, és ezt a kérdést egyik fontos imatárgyuknak tekintették. A lelki ébredés tüzeiben égő gyülekezetnek ez volt az egyik legnagyobb kihívása azokban az években. A gyülekezet lelki küzdelmeiről így emlékeznek meg emlékkönyvükben: „A pokoliak nem szerették a mennyországiak zaját, a mennyországiak viszont a pokoliakét. A két ország felesküdt egymás ellen, hogy addig nem nyugosznak, amíg egymást onnan el nem távolítják. Így folyt a dulakodás vagy két esztendeig. A mennyországiak elhatározták, hogy a pokolbelieket kiimádkozzák onnan. Ez sikerült is. Erre a sikerre szükség volt nemcsak a kellemetlen mulatozások megszűnése végett, hanem a

hely szűkössége miatt is. A kávésnak mennie kellett annak ellenére, hogy jóval magasabb bért ígért a helyiségért. Az akkori főkapitányé volt a ház, kinek rokonszenve inkább a mennyországiakkal volt...”

Imádságunknak nem az aritmetikája, hogy milyen sokszor gyakoroljuk; nem a retorikája, hogy milyen ékesszólóan mondjuk; nem a geometriája, hogy milyen hosszsan imádkozunk; nem a logikája, hogy mennyire jól tudunk érvelni; sem nem a metódusa, hogy milyen rendezett az imádságunk, hanem a buzgósága számít Isten előtt.

Grafika: Simon András

A Biblia első lapjain olvassuk, hogy „Akkor kezdtek segítségül hívni az Úr nevét” (1Móz 4:26). Ez nevezetes döntés volt az emberek életében, ezért kellett följegyezni a Szentírásban. Amíg a bűneset be nem következett, addig nem hívták segítségül az Urat, mert semmiben nem volt hiányuk, semmitől nem féltek, hanem élvezték az Istennel való közvetlen kapcsolatot és az általa teremtett „jó” világ minden testi és lelki áldását. Amikor azonban bejött a bűn a világba, akkor óriási változás történt az ember életében, mert beköszöntött a félelem, ellen-ségeskedés, fájdalom, verejtékes munka, gyilkosság és mindenféle bűn és kísértés, ami megnehezítette a halandó ember életét. Ekkor tört föl valakinek a szívéből a kiáltás: „Istenem, segíts!” Isten

felelt a kiáltásra, mert különben nem lenne följegyezve, és nem állna itt előttünk követendő példa gyanánt. Azóta már nagyon sokan könyörögtek Istenhez nehéz helyzetükben, és ma is sokan imádkoznak hozzá, segítségül hívva Isten nevét az Úr Jézus Krisztus által. Mi is az imádkozók közé tartozunk, de talán olykor elfeledkezünk erről a fontos és biztos erőforrásról. Az első imádságra emlékezve mi is hívjuk segítségül Isten nevét! Ha pedig még sohasem tettük, mondjuk el első imádságunkat, és figyeljük meg, hogy Isten miként válaszol! Nagy meglepetés ér minket, és többé sohasem hagyjuk figyelmen kívül az ima által megközelíthető legnagyobb erőforrást: Isten szeretetét és hatalmát!

Évekkel ezelőtt egy idős asszonynak nem volt pénze élelemre. Így imádkozott: „Drága Uram, küldj egy oldal szalonnát és egy zsák búzalisztet! Ismételten elmondta ezt az imádságot elég hangosan, úgyhogy az utcán járókelők is hallhatták. Az egyik hitetlen városlakó elhatározta, hogy megtréfálja a hívő asszonyt. Ledobott egy oldal szalonnát és egy zsák búzalisztet a kéményén át. A küldemény pontosan az asszony lába elé pottyant, amint imádkozott. Talpra ugorva, felkiáltott: „Ó, Uram! Válaszoltál az imádságomra!” Aztán elhíresztelte az egész városban mindenkinek az örömhírt. Ez túl sok volt a hitetlen „ajándékozónak”. Ezért nyilvánosan neveltségessé

igyekezett tenni, és mindenkinek mondta, hogy nem Isten válaszolt az imádságra, hanem ő. Az idős asszony ezt felelte: „Jól van, elhozhatta az ördög is, de az Úr küldte!”

Egy ateistának sörfőzdéje volt egy városban. A helyi gyülekezet tagjai buzgón imádkoztak, hogy Isten tegyen valamit a sörfőzdével. Egy napon a sörfőzdét villám súj-

totta, és az teljesen leégett. Az ateista tulajdonos perelte a gyülekezetet az istencsapásért, de a gyülekezet tagjai azt mondták, hogy ezért ők nem felelősek. A bíró így foglalta össze megállapítását: „Ez a legfurcsább eset, amivel valaha találkoztam. Egy ateista hisz a meghallgatott imádságban, és egy gyülekezet nem vállal felelősség az imádság meghallgatásáért...”

Moody mondott el egy kiemelkedő esetet egyik londoni látogatásával kapcsolatban. Moodyt nem ismerték még Londonban, ezért nem számított rá, hogy prédikálnia kell. Érkezése után azonban egy kis idő múlva meghívták egy bizonyos gyülekezetbe prédikálni. A délelőtti istentiszteletet úgy írta le, hogy nagyon hideg és unalmas volt, de kijelentette, hogy ismét prédikál aznap este. Amikor megérkezett a gyülekezetbe, megfigyelte, hogy a légkör megváltozott, de nem tudta, hogy miért. Az összejövetel végén felszólította azokat, akik elfogadták a megváltást, hogy álljanak fel. Nagyon sokan fölálltak. Másnap elment Dublinba. Röviddel érkezése után táviratot kapott a londoni gyülekezettől, hogy térjen vissza, mert az egész

lakóterület felbuzdult arra, hogy összejövetelek sorozatán vegyen részt. Moody visszatért és azt találta, hogy nagy ébredés kezdődött el, és emberek százai tértek meg. Nemsokára rájött a titok nyitjára. Egy nyomorék asszony, aki nem vehetett részt az istentiszteleteken, imádkozott azért, hogy a Lélek hatalmasan áradjon ki a gyülekezetre. Hónapokon át imádkozott. Egyszer olvasta az újságokban, hogy egy bizonyos Moody összejöveteleket vezetett Amerikában. Jóllehet sohasem hallott azelőtt Moody-ról, imádkozni kezdett, hogy Isten küldje el őt gyülekezetébe, Londonba, hogy ébredés kezdődjék. Egy vasárnap reggel, amint a leánytestvére visszatért az istentiszteletről, közölte vele Moody jelenlétét és prédikálását, mire az egész délutánt imádságban töltötte, hogy Isten tegye azt az estét az erő estéjévé. Ez magyarázza a különbséget a délelőtti és esti istentisztelet között. Ma imádkozó gyülekezeti tagokra van szükség. Bárcsak lenne valaki, aki imádkozna Istenhez azért, hogy erő áradjon a gyülekezetre! Az ellenállhatatlan imádságra van ma szükség, mint ahogy a siro-főníciai asszony tette: „*Uram, segíts rajtam!*” (Mt 15:22–28)

Illusztrációk a bizonyágtételről

Az alaszakai aranybányákból hazatért egy bányász, mellényzsebében egy különös arany óralánccal, amit az aranyércekből nyert nemesféméből készítettek Alaszka újonnan fölfedezett aranymezőin. Egy újságíró cikket írt az esetről, és elmondta, hogy ahova csak ez a bányász elmegy, a bámulatatos aranylánc az alaszakai aranybánya járkáló hirdetésévé teszi, és másokban is feltámasztja a vágyat, hogy odamenjenek. Jézus Krisztus őszinte tanítványa, aki minden eshetőséget megragad a jó cselekedetekre, még értékesebb aranyláncot formál. Akárhova megy, az emberek figyelme ráirányul, és feltámad bennük a vágy, hogy megismerjék Krisztust, aki az ilyen cselekedeteket lehetségessé teszi. Krisztus erre gondolt, amikor kijelentette: „Úgy ragyogjon a ti világgosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat!”

Pál apostol úgy gondolta, hogy keresztyén lelki tapasztalata a leghatalmasabb érvelés, amivel alátámaszthatja a keresztyén vallás igazságát. Amikor Agrippa király elé állították, ahelyett, hogy bizonyos szónoklattal védelmezte volna magát, vagy erős jogi érveket sorakoztatott volna föl, egyszerűen elmondta, hogy az Úr Jézus Krisztus hogyan jelentette ki magát a damaszkuszi úton, és hogy azután Pál miként engedelmeskedett a mennyei látásnak, és örömmel ment tovább az útján. A bennünk levő evangélium a leghatalmasabb, amiről beszélhetünk az embereknek, akiket oda akarunk vezetni Krisztushoz.

Egy hűséges keresztyén katona odament a táborig lelkészhez tanácsért: „Múlt éjjel, amikor letérdeltem az ágyam mellé és imádkoztam, a szobatársak kezdtek neveltségessé tenni, és a csizmáikat rám dobálták. Mit csináljak?” A lelkész ezt ajánlotta: „Miért nem hagyod abba a letérdelést? Csak fekdj le az ágyba, emeld föl szíved Istenhez csöndben, és ő meghallgat téged!” Néhány nappal később a lelkész megkérdezte a

katonától, hogy miként áll az esti imádkozásokkal. A katona ezt felelte: „Megmondom önnek, lelkész úr, követtem a tanácsát három este, de a lelkiismeretem kezdett bántani, mert elárultam az Urat. Ezért megint letérdepeltem az ágyamnál, mint azelőtt.” „Aztán mi történt?” – kérdezte a tábori lelkész. „Igazán ámulatba estem. Senki nem csúfolt tovább. Most már tizenöt bajtársam térdel velem együtt, és hangosan imádkozunk esténként” – válaszolta boldogan a katona.

Evangéliumi traktátusokat osztogatott valaki egy gőzhajón. Odament egy utashoz, aki kedvesen elfogadta a traktátust, de megjegyezte: „Nem nagyon hiszek az ilyen munkában.” A traktátust osztogató lelki munkás ezt felelte: „Húsz évvel ezelőtt egy traktátus segített engem a megtérésben.” A beszélgetés során később fölfedezte, hogy éppen ő osztogatott traktátusokat, és ennek az embernek is ő adta a megtérést előmozdító lelki olvasmányt. Ezért hozzátette megjegyzéséhez: „De Isten megelégedésével ismét elkezdem a traktátus-missziót.”

Egy 16 éves fiú elfogadta Krisztust Megváltójának, és azonnal bizonyosságot tett erről egyik osztálytársának. Ez a barátja megtért, és szinte egész további életüket ugyanabban a városban éltek. Az egyik iskolaigazgatóként, a másik kamionsofőrként. Amikor csak találkoztak, a kamionsofőr megbiccentette a sapkáját és így szólt: „Köszönöm, János!” Amikor az igazgató elmondta ezt az esetet, megjegyezte: „Tudom, hogy mit mond akkor, amikor a mennyben találkozom vele az aranyutcán. Ugyanazt mondja, amit ma reggel is mondott: „Köszönöm, János, köszönöm!”

Indiában egy misszionárius hindu nők csoportja előtt beszélt, és meglepődve látta, hogy egyikük fölkel és távozik. Hamarosan visszatért azonban, és még figyelme-
sebben hallgatott, mint azelőtt. „Miért távoztál beszédem közepén?” – kérdezte a misszionárius. „Annyira érdekelt az a csodák, amikről beszéltél, hogy elmentem, és megkérdeztem a szolgálótól, hogy úgy is élsz-e, ahogy tanítasz. Azt mondta, hogy igen, ezért visszatértem, hogy meg többet halljak Jézusról” – felelte az asszony.

Egy angol utazó próbált Jeruzsálemben valakit találni, aki beszélt angolul és arabul is. Hallott egy amerikai misszionáriusról, aki a közelben lakott. Az utazó megállított egy arab fiút, aki ugyan keveset tudott angolul, de megkérdezte tőle, hogy odavezetné-e a misszionárius házához. A kisfiú arca felragyogott, és ezt kérdezte: „Ahhoz a nénihez vezesselek, aki Isten szomszédságában lakik?” Ha egy tanulatlan utcagyerek felismerte azt, hogy ki jár Istennel, miért nem élünk úgy, hogy a világ meglás-
sa mibennünk is Jézust?

Az első és második században a hal volt a keresztyén-
ség szimbóluma. A mai keresztyénség úgy döntött, hogy a halászhorog inkább megfelelne a lélekmentés emblémájának, ezért aranyból kis horgokat hordanak a kabátjuk hajtókáján. Amikor valaki megkérdezi tőlük, hogy ez mit szimbolizál, azt mondják, hogy ők ember-
halászok. Egy kis újságárus fiú, akitől egy ilyen jelvényes keresztyén újságot vett, megkérdezte tőle: „Uram, a

horgászklubhoz tartozik?” „Igen – válaszolta a keresztyén –, és azt hiszem, a horgászás nagyon kellemes, ugye?” „Ó, igen – válaszolt a kisfiú. – Fogott-e már valaha?” „Kifogtam egy 70 kilósat” – válaszolta a férfi. A fiú csodálkozva jegyezte meg: „Az igazán nagy lehetett.” Aztán odahajolva a kisfiúhoz, így szólt a keresztyén: „Fiacskám, az igazat megvallva, inkább olyan halakat fognék, mint te vagy.” Aztán elmondta neki, hogy ő emberhalász, és lelket igyekszik megnyerni, hogy higgyenek az Úr Jézus Krisztusban.

Valaki haladt a sötét úton egy viharos éjszakán, és találkozott egy másik gyalogossal, aki az ellenkező irány-
ból igyekezett. Tétovázva így szólt a mellette elmenő fér-
fihöz: „Azt hiszem, a hidat elmosta az ár. Legalábbis ehhez hasonló zajt hallottam.” A gyalogos nem fordult vissza, hanem ment tovább az úton. Egy kicsivel később egy másik férfival találkozott, aki futva ment hozzá a sötétben, és ezt kiáltotta: „Álljon meg! Egy lépést se tovább! A hidat elmosta a víz!” Olyan szenvedélyesen igyekezett meggyőzni az úton haladót, hogy az rögtön visszafordult, és megmentette az életét. Így kell bizonyos-
got tennünk: szenvedélyesen és meggyőződéssel!

David Brainerd, a nagy misszionárius, aki rövid életét (huszonkilenc éves korában halt meg) az amerikai indiánok közti szolgálatban töltötte, ezeket írta naplójába: „Sohasem szakadtam el Jézustól mint keresztire feszítettől. Amikor népemet megragadta a megfeszített Krisztusnak

ez a nagy evangéliumi tanítása, nem volt szükség arra, hogy oktassam őket az erkölcsiségre. Rájöttem, hogy az egyik elkerülhetetlen gyümölcse volt a másoknak." Egy másik helyen ezt is írta: „Rájövök, hogy indiánjaim kezdik fölölteni magukra a szentség ruháit, és mindennapi életük már a kicsiny kérdésekben is kezdti tükrözni a szentséget, amikor megragadja őket Krisztusnak, a keresztre feszített Megváltónak a tana." Brainerd ezt így fejezte ki: „Amikor a keresztyén rájön, hogy kicsoda Krisztus, és mit tett érte kegyelméből, akkor az drámai hatással van rá nemcsak az üdvösség, hanem az életszentség területén is.”

Henry M. Stanley rátalált Livingstone-ra Afrikában, és egy ideig vele együtt lakott. Itt van erről szóló bizonyágtétele: „Elmentem Afrikába úgy, mint akit Londonban a legnagyobb ateistának tekintettek. De eljött az idő, hogy magamba tekintsek. Láttam ezt a magányos embert, és megkérdeztem magamtól: 'Mi lehet a hajtőereje annak, hogy itt tartózkodik – talán nem teljesen józan, vagy mi az oka ennek? Mi lelkesíti őt?' A találkozásunk után hónapokon át azon töprengtem, hogy ez az öregember mindazt megvalósította, amit a Biblia üzen. 'Hagyd el mindenedet, és kövess engem!' Lassanként mások iránti együttérzése ragályossá vált; az én együttérzésemet is felerjesztette, amikor láttam kegyességét, finomságát, lelkesedését, őszinteségét és azt, hogy miként teljesítette feladatait. Ezt látva megtértem, jóllehet sohasem próbált megtéríteni.”

Sok keresztyén olyan, mint a talicska – csak akkor halad, ha kényszerítik. Egyesek olyanok, mint a kenu – pacskolni kell körülöttük. Mások olyanok, mint a papírsárkány – ha nem tartjuk őket pórázon, elrepülnek. Egyesek olyanok, mint a cicák – megelégedettebbek, ha simogatják őket. Némelyek a futballhoz hasonlítanak – nem lehet tudni, hogy a következő pillanatban merre pattannak el. Mások olyanok, mint a lufballon – tele vannak levegővel, és készek arra, hogy robbanjanak. Egyesek olyanok, mint az utánfutók – vonszolni kell őket. Egyesek olyanok, mint a villanykörték – be- és kikapcsolni kell őket. Vannak, akik mindig arra törekszenek, hogy a Szentlélek irányítsa őket.

Egy prédikátor a következő esetet mondta el élményei közül: „Gyülekezetemben volt egy félig elmebeteg fiatalember. Hiányos elméleti képessége ellenére is nagyon buzgó volt, bár nem sokat tudott. Mégis őszinte vágya volt, hogy lelkek üdvözüljenek. Egyszer, amikor felszólítottam az embereket a prédikáció végén, ez a féleszű fiatalember csöndesen odahajolt egy jól öltözött fiatalemberhez, és megkérdezte tőle: 'Akarsz a mennybe menni?' Amaz visszamordult: 'Nem.' 'Akkor menj a pokolba!' – válaszolt a gyengeelméjű fiatalember, és továbbment. Isten Szentlelke e szellemileg korlátolt fiatalember őszinte igyekezetét használta fel arra, hogy fölébressze álmából azt a gögös bűnöst, aki aztán hamarosan Krisztust választotta Megváltójának, és a mennyországot örökkévaló otthonának.”

Te Deum

*Téged Isten dicsérlek
és hálát adok mindenért.*

*Hogy megvolt mindig a mindennapim
és nem gyűjtöttem másnapra valót,
hála legyen.*

*Hogy mindig jutott két garasom adni,
és magamnak nem kellett kéregetnem,
hála legyen.*

*Hogy értenem adatott másokat,
és nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.*

*Hogy a sírókkal sírni jól esett,
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.*

*Hogy megmutattál mindent, ami szép,
és megmutattál mindent, ami rít,
hála legyen.*

*Hogy boldoggá tett minden, ami szép,
és ami rít, nem tett boldogtalanná,
hála legyen.*

*Hogy sohasem félttem a szeretettől
és szerettem, akik nem szerettek,
hála legyen.*

*Hogy akik szerettek, szépen szerettek,
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.*

*Hogy amim nem volt, nem kívántam,
és sobesem volt elég, aki voltam,
hála legyen.*

*Hogy ember lehettem akkor is,
mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.*

*Hogy megtarthattam a hitet,
és megfuthattam a kicsik futását,
és futva futhatok az Érkező elé,
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,
hála legyen!*

*Hogy tegnap azt mondbattam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen!
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen! –
hála legyen, Uram!
hála legyen!*

Sík Sándor

V I D Á M E S E T E K

Gyűjtötte: Gerzsenyi László

A Harvardi Egyetem egyik asztronómusa előadást tartott „A táguló világegyetem” címmel. Ebben rámutatott arra, hogy számos galaxis létezik, ami nagyobb a mi Tejútunknál, és nagyobb sebességgel távolodik tőlünk, mint a fény sebessége. Ez azt vonja maga után, hogy ténylegesen elveszítjük ezeket a galaxisokat. Kihullanak a világ-mindenség peremén, hogy így fejezzük ki magunkat. A kérdés-felelet időszakban, ami az előadást követte, egy aggódó asszony rémülten megkérdezte: „Professzor úr, mit fogunk csinálni azokkal a galaxisokkal, amelyeket elvesztünk?” A tudós professzor nyugodtan ezt válaszolta: „Elengedjük őket, asszonyom. Elengedjük őket.”

Egy földműves arra a következtetésre jutott, hogy a közeli autóeladó sok hasznot húzott abból, hogy amikor neki autót adott el, minden kelléket fölszámított és hozzáadta az alapárhoz. A farmer eléggé becsapottnak érezte magát. Aztán egy napon a gépkocsieladó közölte a földművessel, hogy átmenetel hozza, és egy tehenet vásárol tőle. Az igazság szellemében a földműves a tehen árához a következő árinformációt fűzte: alapár 500 dollár, két réteg festék 45 dollár, pótgymor 75 dollár, szénatárolás 60 dollár, szecsavágás 120 dollár, négy kifolyócsap egyenként 10 dollár, összesen 40 dollár, teljes tehenbőr borítás 125 dollár, kettős első lökhárító (szaruból) 15 dollár, automata légycsapó 58 dollár; összesen 1038 dollár.

Három férfit vittek a vesztőhelyre, hogy guillotine által kivégezzék őket. Az egyik francia, a másik brit és a harmadik amerikai volt. A francia volt az első. Kérdezték tőle, hogy akar-e csuklyát a fejére. Nem kívánt csuklyát, mert azt mondta, hogy egyáltalán nem fél. Rátették fejét a tőkére a guillotine alatt, ő bátran fölnevezett az éles kivégző eszközre, de hiába húzták meg a kötelet, semmi nem történt. A hóhér azt gondolta, hogy ez isteni beavatkozás, ezért szabadon engedte a halálra ítéltet. Következett a brit férfi, és tőle is megkérdezték, hogy akar-e csuklyát a fejére. Ő sem akarta betakarni a fejét, ezért odavitték a guillotine alá, meghúzták a kötelet, de megint csöddöt mondott a kivégző eszköz. Ismét Isten beavatkozásának tekintették az ügyet, és elengedték a halálra ítéltet. Az amerikainak is följajlották a csuklyát, de ezt válaszolta:

„Vagyok én is olyan bátor, mint a két előző fickó.” Arcal fölfelé fordítva odafektették a guillotine alá, és amikor már-már meghúzták a kötelet, az amerikai megállította őket: „Hé, várjatok egy pillanattig! Azt hiszem, rájöttem a guillotine problémájára.”

Az ingyenes tanácsadás olyan, mint csók a homlokon. Nem árt egyáltalán, de nem is sokat segít.

Egy segítőkész édesapa töltötte be az édesanya helyét, miközben felesége a kórházban feküdt. Próbált jó édesanya lenni 10 és 15 éves gyermekének. Néhány nap múlva már szüksége volt egy kis bátorításra, és igyekezett valamilyen elismerésre vadászni. Megkérdezte gyermekeitől: „Ugye, elég jól ténykedem mint édesanya?” Az idősebb gyermek megjegyezte: „Kiválóan csinálod, apa. Szeretem, ahogy felszolgálod a hideg müzlit.” A 10 éves lány hozzátette: „Mégis csak jobb vagy, mintha nem volna senki.”

Idősek beszélgettek egy öregotthonban, és panaszták, hogy milyen betegségekkel, fájdalommal küszködnek. Az egyikük ízületi gyulladás, a másikuk emésztéshiány, a harmadik álmatlanság miatt panaszkodott, és így ment a panaszkodás órákon át. Végül egy nyolcvanéves férfi megjegyezte: „Gondoljunk minderre a következőképpen, barátaim, ez csak azt bizonyítja, hogy az öregkor nem anyámasszony katonáinak való.”

Nagyon messzire utazott egy édesapa négyéves kisfiával egy kis horgászkaland érdekében. Minden ötven kilométer után az izgatott fiú megkérdezte édesapjától, hogy ugye, már majdnem ott vannak. Az apa többször is azt felelte, hogy még elég sokat kell utazniuk. Ezért a fiúcska megint várt néhány percig, és újból föltekintette a kérdést apukájának, aki ezt felelte: „Sajnálom, fiam, de még újabb kétszáz kilométert kell megtennünk.” Ötven kilométer után a kisfiú ismét megkérdezte: „Apu, én még akkor is négyéves leszek, amikor odaérkezünk?”

Egy híres hölgy sohasem akarta pontosan bevallani az életkorát. Egy alkalommal egy újságíró kérte, hogy mond-

ja meg, hány éves. A nő tévovázás nélkül kijelentette, hogy hatvannyolc éves. A riporter így ellenkezett: „De asszonyom, ez lehetetlen, hiszen most érdeklődtem fia életkora felől, és azt mondta, hogy hatvanéves.” A megkérdezett asszony így válaszolt: „A fiam éli a maga életét, és én élem a magamét.”

Észak-Kanadában egy mérnök, egy pszichológus és egy teológus indult el vadászni az erdőbe. Eljutottak egy kis faházhoz, ami eléggé távolesett bármelyik várostól. Mivel a barátságos vendéglátást erényként gyakorolják az emberek, a vadászok bekopogtattak a ház ajtaján, hogy engedélyt kérjenek a pihenésre. Senki nem válaszolt kopogtatásukra, de fölfedezték, hogy az ajtó be sincs zárva, ezért beléptek. Egyszerű lakásban találták magukat: két szoba, minimális bútorzattal és háztartási felszereléssel. Semmi sem volt meglepő a faházban, csak a tűzhely. Elég nagy, sütővel ellátott, vasból készült tűzhely volt. Az elhelyezése szűrt nekik szemet, mert dróttal föl volt erősítve a gerendákra, egészen közel a mennyezethez. A pszichológus megjegyezte: „Elbűvölő. Nyilvánvaló, hogy ez a magányos ember elszigetelődött az emberiségtől, és azért emelte föl a tűzhelyet, hogy alá húzódhasson, és újból átélje visszatérését az anyaméhbe.” „Ostobaság – folytatta a mérnök. – Az itt lakó a termodinamika törvényeit gyakorolja. A tűzhely fölemelésével fölfedezte, hogy a meleg egyenlőbben oszlik el a faházban.” A teológus így szakította meg őket: „Teljes tisztelettel mondom, hogy azért függesztette fel a kályhát a gerendázatra, mert ennek vallásos jelentést akart adni. A fölemelkedő tűz már évszázadok óta vallásos szimbólum.” A három vadász így vitatkozott néhány percen át, de nem tudták megoldani a kérdést. Végre a gazda hazatért, és azonnal megkérdezték tőle, hogy miért függesztette fel a csikótűzhelyet a gerendákhoz. Tömör válasza így hangzott: „Sok volt a drótom, kevés a kályhasövem.”

Valaki bekopogtatott egy tanyasi vendéglőbe, aminek cégéttábláján ez állt: „Rózsa Sándor meg a Sárkány”. Egy nő

nyitotta ki az ajtót. A vendég megkérdezte tőle: „Kaphatnék egy falatnyi ételt?” Az asszony ráordított, és kezdte átkozni, szidni válogatás nélküli szavakkal, majd becsapta előtte az ajtót. A vándor újból kopogtatott, és megint az asszony nyitotta ki, akitől ezt kérdezte: „Most már szólhatnék néhány szót Rózsa Sándorral is?”

Egy férfi a munkahelyéről hívta feleségét a délutáni munkaidő közepe táján: „Két jegyet vehetnék, hogy megtekintsük azt a bemutatót, amire már régóta várunk. Most játsszák. Akarod, hogy megnézzük?” A feleség izgatottan mondta: „Ó, igen, azonnal elkészülök.” „Kezdd el rögtön, a jegyek holnap estére szólnak” – válaszolta a férfi.

Picasso egyszer megkérdezte Rodin nevű barátjától, hogy szereti-e Picasso legújabb festményét, amit még alá sem írt. Rodin tanulmányozta a festményt minden irányból, és csak gondos megfontolás után válaszolt Picassónak: „Akármit festesz, légy szíves rátenni a monogramodat. Ha így lesz, akkor tudjuk, hogy milyen irányban tartunk a képet.”

A gyülekezet énekkarvezetője elkeseredett, mert a legtöbb énekari tag szórványosan jelent meg a karácsonyi énekek próbáin. A főpróbán kijelentette: „Személyesen megköszönöm a zongoristának, hogy ő volt az egyetlen az egész énekkarban, aki minden egyes énekari próbán megjelent az elmúlt két hónap alatt.” Erre a zongorista fölállt, meghajtotta magát és így szól:

„Ez volt a legkevesebb, amit tehettem, gondolva arra, hogy nem tudok itt lenni a ma esti karácsonyi hangversenyen.”

Az egyik nagy, amerikai, metodista gyülekezet lelkipásztora tesztet állított össze annak kiderítésére, hogy gyülekezeti tagjai közül kik nézik túl gyakran a televíziót. Itt vannak a teszt főbb pontjai. Túl sokat nézi a televíziót az a személy: aki fel tudja sorolni a kedvenc focicsapat-tagjainak a nevét, de nem képes elmondani a tizenkét

tanítvány nevét; aki már előre tudja, hogy egy filmsorozat mely estéken, mikor kezdődik, de nem tudja, melyik könyvvel végződik az Újszövetség; aki fel tudja ismerni a

helyi tévériportert az utcán, de nem ismerné meg a szomszédját sem, ha találkozna vele a háza előtt; akinek a kábeltévé számlája többre rúg, mint havi gyülekezeti adakozása.

D. L. Moody, a nagy evangélista beszélt arról az emberről, akit megkérdezett tízéves fia: „Apu, miért nem jössz velünk sohasem a gyülekezetbe?” Az apa ezt válaszolta: „Nekem már nem kell járni gyülekezetbe, fiam. A hitem már teljesen meggyökerezett.” Később ugyanazon a napon a férfi kivezette lovait az istállóból, befogta őket a szekérbe, és siával együtt kihajtotta a határba. Útközben az egyik sáros területen pocsolyában rekedtek lovastul, szekeresül, mire a fiú megjegyezte: „Apu, a lovak nem mennek sehova. Azt hiszem, teljesen meggyökereztek.”

Az egyik híres chicagói kosárlabdacsapat egymás után hét játékot elveszített. Az edző elhatározta, hogy pszichológiai kezelést ad a csapat tagjainak: „A kapitánynak megmondtam, hogy színlelje, mintha ő lenne a legjobb játékos a csapatban. A másiknak azt mondtam, hogy színlelje, mintha ő lenne a legjobb a védelemben. Megmondtam a harmadiknak, hogy tegyen úgy, mintha ő lenne a leggyorsabb futó, és jobban védekezne, mint bárki más a háttvédek közül. A következőnek megmondtam, hogy színlelje, mintha ő lenne a legjobb letámadó játékos és a legpontosabb dobó.” A nyolcadik játékot is elveszítették, mire a csapatkapitány átölelte az edzőt, és ezt mondta: „Csak színlelje, mintha győztünk volna!” – Sok keresztyén csak színleli, hogy keresztyén, de a pokolban már nem színlelheti, hogy a mennyországba jutott.

Egy étteremben az egyik vendég annyira morcos volt, hogy egy mosolyt sem tudott kicsalni tőle a vidám hangulatú, bájos pincérnő. Az étel igazán ízletes volt, és amikor a vendég kifizette a számlát, a főlszolgáló nő ezt mondta

neki: „Kellemes napot kívánok, asszonyom!” A távozó vendég ezzel válaszolt: „Sajnálom, más terveim vannak!”

Az első osztályos kisfiúnak megmondta az anyukája, hogy azonnal menjen haza az iskolából, amikor vége van az órának. A kisfiú azonban csaknem mindennap késett, néha még húsz percet is. Édesanyja megkérdezte: „Az iskolából mindennap ugyanakkor indulsz haza, de mégsem mindig ugyanakkor érkezel. Mi ennek az oka?” A kis iskolás ezt felelte: „Ez a kocsiától függ.” „Mi közük ehhez a kocsiknak?” – kérdezte a nyugtalankodó édesanya. A kisfiú ilyen magyarázatot adott: „Hát tudod, anyu, a gyalogos átkelőhelyen egy nagyobb iskolásfiú tartja kezében a megállást jelző táblát, és mindaddig várnunk kell a közelében, amíg nem olyan kocsi jön, amit ő le akar állítani, hogy mi átkelhessünk.”

Egy földműves, jó néhány nehéz gazdasági év után, bement a bankjába, és kereste az igazgatót. Így szólt hozzá: „Van jó hírem és van rossz hírem. Melyiket akarja hallani először?” A bankár így válaszolt: „Miért ne hallanánk először a rossz hírt, hogy minél előbb túl legyünk rajta?” „Rendben van – válaszolta a földműves, és így folytatta: „Nagy szárazság és infláció sújtott, és nem vagyok képes semmit megfizetni a házamra felvett összegből ebben az évben, de még a kamatokra sem futja.” „Ez elég rossz hír.” „Van még ennél rosszabb is. Képtelen vagyok

törleszteni a kölcsönt, amint a gépekre vettem föl, de még a kamatokra sem futja.” „Ez tényleg rosszabb még az előbbinél is.” „A legrosszabb még hátravan. Emlékszik rá, hogy kölcsönt vettem föl a vetőmagra, a műtrágyára és más eszközökre. Ezekért sem tudok fizetni, de még a kamatokra sem futja.” „Hát ez igazán szörnyű, de mondja már a jó hírt!” „A jó hír az – folytatta mosolyogva a földműves –, hogy az a szándékom, hogy ezután is csak öntől kérek kölcsönt.” – Ebben a történetben van egy mély teológiai igazság, ha megfordítjuk a témát. Az örömhír az, hogy minden csődünk ellenére Isten továbbra is

foglalkozni akar velünk.

Presbiteriánus lelkészek csoportja Skóciában konferencián vett részt. A szünetben közülük többen kimentek a környékre, hogy lássák a szép tájakat. Éppen odaértek egy folyóhoz, amin ideiglenes híd ívelt át. Nem figyelték meg a feliratot, amin az állt, hogy a hídon átkelni veszélyes, és kezdtek fölmenni a hídra. A közelben levő hídőr utánuk rohant, és meg akarta őket akadályozni. Az egyik lelkész így szólt hozzá: „Ne féljen, mi mindnyájan a konferencián részt vevő presbiteriánus lelkészek vagyunk.” A válasz így hangzott: „Nem törődöm vele, hogy önök kicsodák, de ha nem jönnek vissza a hídról, mindnyájan baptisták lesznek!”

Egy kisfiú megkérdezte édesanyjától, hogy ő honnan származott, és miként látott napvilágot. Édesanyja beszélt neki a mesebeli, szép, fehér tollú madárról. A kisfiú átrohant a szomszéd szobába, és nagymamájának is föltette ugyanazt a kérdést. A válasz a madártörténetnek egy másik variációja volt. Aztán a kisfiú kiment a házból játszótársaihoz ezzel a megjegyzéssel: „Tudjátok, a mi családkunkban már három generáció óta nem történt normális születés.”

Egy lelkipásztor naplójából: „Az egyik szombat este elmentem az imaházba, föl a szószékre, és gyakoroltam a prédikációm, miközben kipróbáltam vadonatúj hangerősítő berendezésünket. Élveztem a hangom úgyannyira, hogy még énekeltem is egy kicsit, ami egyáltalán nem volt tipikus a szolgálatomban. A „koncert” után elhatároztam, hogy fölveszem éneklésemet és prédikációm, majd leülök és élvezem munkám gyümölcseit. Így is tettem. Amint hallgattam saját hangom szokatlan visszhangját, megfigyeltem, hogy nem minden hang a mikrofon felől jön az imaházban. Kimentem az imaházból, hogy megtaláljam a visszhang forrását, aztán visszatértem, és akkor jöttem rá, hogy beszereltettük a kinti hangerősítő rendszert is. Az egész környék hallgatta szombat esti bemutatómat. Remélem, tetszett nekik.”

Grafika: Papp Szabolcs

A föld és az ember megmarad

Üzenem neked, ki egykoron asszonyom leszel:

Ráébredtem az elhivatásra.

Vigyázok magamra.

Táplálkozom, sétálok nagyokat, alszom, figyelem izmaidat.

Egészséges és tiszta vagyok.

Vidám, fénylő és bizakodó.

S ha nálad időz gondolatom,

teltnek, erősnek akarlak,

azt akarom, hogy vigyázz magadra,

táplálkozz, sétálj, aludj nagyokat, figyeld izmaidat.

egészséges, tiszta légy, vidám és bizakodó.

Most minden gondolatom övé, ki eljövend.

Könyveket gyűjtök neki, Dantét, Dosztojevszkijt.

Verseket olvasok neki, mintha élne és értené már.

Az utcákon járva, beszélek neki az anyanyelvről,

napokon át magyarázok a francia forradalomról,

Erdélyről és az emberi sorsról.

Üzenem neked: ő a célunk és nincs más segítség.

Vidámiuk kell lenniünk, hogy ő vidám legyen.

Kitartónak kell lenniünk, hogy ő világra jöjjön.

Izmosaknak és jóknak kell lenniünk, hogy ő szeressen minket.

Vigyáznunk kell önmagunkra,

hogy boldog magyar legyen ő, új ember és erős.

Mert én elmúlok

és te is elmúlsz,

de a föld és az ember megmarad.

Dsida Jenő

Csillagnézés

Bizony, fiam emlékszem még a korra,

így néztem én is, mint te, csillagot!

Meredten égő mennyei bokorra,

s éreztem ezt a furcsa illatot.

Toronyban, dombon titkok fojtogattak,

Nyaklontan, míg lélegzetem elállt.

De bámulásim egyszer elmaradtak –

Talán mikor lelkednek adtam át.

Itt az idő, most bámulj és csodálkozz!

Semmise dőlt el és nem végleges.

Ésszel-szíved törj messzebb a csodákhoz,

Égen-földön ős titkot fejtegy!

Jékely Zoltán